Årbog 2001

Kirker i Asien

Det mellemkirkelige Råd

Udgiver

Det mellemkirkelige Råd
Vestergade 8, 1.
1456 København K
Tlf 33 11 44 88
Fax 33 11 95 88
E-mail interchurch@folkekirken.dk
Hjemmeside: www.interchurch.dk

Redaktion

Paul Verner Skærved
Anders Baastrup
Karsten Fledelius
Ane Hjerrild (anvarshavende)
Kirsten Auken
Eskil Dickmeiss

Forsidefoto

Kinesisk pigekor, Bibelskolen i Jinan
Foto: Birthe Einer Jensen

Layout og grafisk tilrettelæggelse

Vindum Grafik · www.vindum.dk

Tryk

Rosendahl, Esbjerg

1.oplag: 2.000

ISSN 0906-5946
ISBN 87-87073-29-3

Indhold

Kirker i Asien

Forord 5
Paul Verner Skærved

Kort over Asien 7

De gamle kristne kirker i Asien 8
Karsten Fledelius

Historien om den danske forbindelse til Asien 20
Lars Mandrup

Det indiske subkontinent

Lutherske kirker i Indien – 29
fra mission til mellemkirkelig kontakt
Jørgen Nørgaard Pedersen

Kastesystemet skaber dybtgående konflikt 35
i den indiske kirke
Reuben Mark

Et kirkebesøg i Nepal 41
Leif G. Christensen

Sydøstasien

Tre år med kristne i Cambodia 47
Susanne Tjagvad Madsen

Højskoleelever på kirkebesøg i Filippinerne 54
Karen Huus

Kristne kirker i Indonesien
Lydia Siahaan 61

Centralasien

Kirken i Kina – en kirke i kontakt
med fortiden og nutiden 68
Paul Verner Skærved

Muligheder og vanskeligheder i dialogen
mellem kristne og buddhister 75
Jesper Nymann Madsen

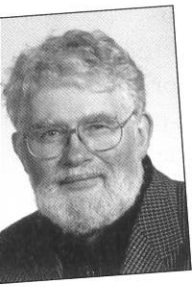
Nordisk nærvær i Hong Kong
– om Areopagos og Tao Fong Shan 83
Leif Vestergaard

Beretning og regnskab for 2001

Arbejdet i Det mellemkirkelige Råd i 2001 91
Ane Hjerrild

Regnskab 2001 107
Anders Baastrup og Susanne Bak Knudsen

Vedtægter 111

Forord

Paul Verner Skærved
Formand for Det mellemkirkelige Råd

I efteråret 2001 besøgte en delegation fra folkekirken Kinas protestantiske kirke. Som svar på et tidligere besøg i Danmark havde China Christian Council inviteret os på genvisit for at styrke den etablerede kontakt mellem vore kirker. Det blev atter et både hjerteligt og meget inspirerende møde for begge parter. Kina er i stor forandring i disse år. Den kristne kirke oplever en kolossal vækst med en årlig tilgang på ca. 1/2 million nye kristne. Det er en stor udfordring for Kinas unge kirke at følge trit med denne vækst og finde sig selv i et samfund i forandring. Derfor søger man mellemkirkelige alliancepartnere for bedre at løfte og løse opgaverne. En sådan kontakt er folkekirken blevet.

Det mellemkirkelige Råd modtager ofte gæster og delegationer fra andre kirker ligesom vi selv ofte har rejst ud med delegationer. Sådanne rejser er en oplevelse i sig selv, men ikke at se som kirkelig turisme for andres penge. Spydigheden er hørt engang imellem, men det drejer sig om arbejdsture hvor målet er gensidig kontakt og videre formidling af de kontakter. Teologisk debat udfolder sig ikke kun i den hjemlige sammenhæng, men inspireres af mødet med andre. Netop det at komme med sit eget og møde andres verden er til inspiration, og relevansen af det vi sætter i gang skal være ganske klar. Ud af det skulle der gerne udspringe kontakt mellem de forskellige kirkesamfund, en forbindelse der naturligt udfolder sig i mellemkirkelige og økumeniske møder og strukturer. Uden struktur og organisation falder tingene fra hinanden og bliver til varm luft.

Et eksempel på en sådan strukturel opfølgning er netop den Leuenbergaftale som vi har underskrevet. Her udmøntes en relevant teologisk samtale både i aftaler og i et fremtidigt teolo-

gisk og organisatorisk samarbejde mellem lutherske og reformerte kirker. Når vi i denne årbog beskæftiger os med kirkerne i Asien, er det ligeledes et led i en sådan proces. Vi har historiske bånd til mange af disse kirker gennem missionsarbejdet, og vi har kontakt med dem i Kirkernes Verdensråd og Det lutherske Verdensforbund.

I forlængelse af delegationsrejsen til Kina har Det mellemkirkelige Råd gjort *Kirker i Asien* til temaet for årbog 2001. Det er ikke vores ambition at give en udtømmende skildring af årbogens tema med en bog af denne størrelse. Kirkerne i Asien er ukendt for mange herhjemme til trods for mange dansk-asiatiske relationer, historisk såvel som i dag. Med 11 mindre artikler søger vi at give et indtryk af forholdene og udviklingen hos kristne kirker i Asien. Også i forhold til 'den fjerne orient' er dansk-mellemkirkelig kontakt af betydning.

Asien

Mongoliet
Nord Korea
Syd Korea
Japan
Kina
Afghanistan
Pakistan
Nepal
Bhutan
Taiwan
Hong Kong
Indien
Bangladesh
Burma
Laos
Filippinerne
Thailand
Vietnam
Cambodia
Brunei
Malaysia
Sri Lanka
Maldiverne
Indonesien
Øst Timor

De gamle kristne kirker i Asien

Karsten Fledelius
Universitetslektor
Medlem af Det mellemkirkelige Råd

Ligesom de tre andre verdensreligioner, Islam, buddhismen og jødedommen, er kristendommen født i Asien. Og den har spredt sig over store dele af kontinentet, godt nok hovedsagelig de tyndt befolkede dele i nord, den asiatiske del af Rusland. Dette er frugten af emigration og mission siden 1500-tallet og dermed en parallel til de kristne missionskirker i det sydlige og østlige Asien som fulgte i kølvandet på europæisk ekspansion. Der findes imidlertid nogle meget gamle kristne kirker i Asien fra kristendommens første århundreder, alle med en række forgreninger. Karsten Fledelius reder trådene ud.

Der findes en mangfoldighed af gamle kristne menigheder i Asien som går tilbage til kristendommens første århundreder. Der er de såkaldt orientalske kristne hvoraf to er baseret i Afrika, den koptiske og den etiopiske kirke. De andre er den syriske, den assyriske eller kaldæiske og den armenske, alle med en række forgreninger. Derudover er den græsk-ortodokse kirke repræsenteret i Syrien, Libanon, Cypern, Palæstina og Sinai siden oldtiden. Men denne mangfoldighed modsvares ikke af en mangfoldighed af medlemmer. De orientalske og ortodokse kristne lever i dag som mindretal i deres respektive lande, med Kaukasus-området som eneste undtagelse.

De orientalske kirker

Den vigtigste forskel mellem de orientalske og de ortodokse kristne er at de orientalske er før-khalkedonske, dvs. at de anerkender de to eller tre første økumeniske kirkemøder i henholdsvis 325, 381 og 431, men ikke som de ortodokse det fjerde i

Khalkedon ved Bosporus i 451. De første to møder fastslog Jesus som Guds søn, af samme substans som faderen. Det tredie fastslog at Maria fødte ikke blot den menneskelige, men også den guddommelige Jesus og derfor fortjener betegnelsen "Guds Moder." Khalkedon-mødet fastslog Jesu to naturer, den guddommelige og den menneskelige, som uadskillelige og uforenelige, fuldstændige og jævnbyrdige. Den østlige gren af de syriske kristne har kun anerkendt de to første kirkemøder, resten af de orientalske kristne de tre første. De ortodokse anerkender ikke blot det fjerde, men også det femte (551), sjette (680) og syvende (787) økumeniske kirkemøde.

En gren af de syrisk-ortodokse kristne skilte sig ud ved det sjette kirkemøde som fastslog at Jesus ikke blot havde to naturer, men også to viljer. Det er maronitterne i Libanon. Denne retning fastholder en lære fra 600-tallet om at Jesus nok har to naturer, men kun een vilje. Udover grækerne er georgierne det eneste folk i Asien som anerkender alle syv økumeniske kirkemøder.

Den syriske familie

De syriske kristne udgør den ældste gruppe af kristne kirker i Asien og den både kirkeligt og geografisk mest splittede. Traditionelt har de hørt under Antiochia, kristendommens ældste bispesæde efter Jerusalem.

Af de syriske kristne kirker er de østsyriske de mest spredte og spændende. De fik deres første udbredelse i det persiske rige under de tolerante parthere i de to første århundreder efter Kristus. Da de nationalistiske sassanider tog magten og specielt efter Romerrigets overgang til kristendommen så denne religion som en trussel, startede der kristenforfølgelser i Iran og det iransk-besatte Irak. I 300-tallet og første halvdel af 400-tallet flygtede derfor mange kristne til det romerske Syrien hvor de fandt asyl. I anden halvdel af 400-tallet blev de imidlertid erklæret for kættere fordi de forkastede både 3. og 4. økumeniske kirkemøde. I 500-tallet ser vi derfor flygtningestrømmen vende om og det persiske rige optræde som asylland for de østsyriske kristne. En del af dem lever videre i dag i Irak og Iran under navnet "Den hellige apostolske og katolske assyriske

kirke i Østen". En af denne kirkes mest prominente medlemmer er Tariq Aziz som har beklædt forskellige ministerier for Iraks diktator Saddam Hussein og ofte været brugt af ham som forhandler.

Men de østsyriske kristne spredte sig videre østover, dels mod nord til Centralasien og videre helt til Tibet og Kina, dels mod syd til Indien. Faktisk mener de syriske kristne i Indien at deres kirke er grundlagt allerede i det første århundrede af apostlen Thomas som efter at have grundlagt den kristne kirke i Syrien skulle være rejst videre til Indiens vestkyst. Især i den periode hvor de tolerante mongoler beherskede store dele af Asien, 1200-1300-tallet, havde de kristne gode vilkår, og den østsyriske kirkes overhoved, katolikos (patriarken) i Baghdad, rådede over en kirkeprovins der strakte sig helt til Manchuriet og talte mange millioner kristne.

Med mongolerherskeren Timur Lenk (død 1405) forsvandt tolerancen, og heller ikke mongolernes efterfølgere i Kina, det nationale Ming-dynasti, var de kristne venligt stemt. Og i de muslimske lande var de kun et tålt mindretal.

I dag tæller de assyriske kristne i alt 400.000, fordelt over hele verden med sit traditionelle hovedsæde i Irak. Efter at det britiske mandatstyre i dette land ophørte i 1933, satte der følgelser ind, den assyriske katolikos blev forvist og slog sig ned i San Francisco. I dag er den assyriske kirkes katolikos' hovedsæde i Morton Grove, Illinois.

Den katolske kirke var især fra 1500-tallet, i kølvandet på opdagelserne, meget optaget af at bringe de asiatiske kristne ind under Rom. En gren af den assyriske kirke skilte sig i 1552 ud og anerkendte pavens overhøjhed. De er i dag kendt som den khaldæisk-katolske kirke som i alt har 600.000 medlemmer over hele verden. Dens leder, patriarken af Babylon og Khaldæerne, residerer i Baghdad.

Også de syriske kristne i Indien oplevede at den katolske kirke, støttet af portugisernes opdagelsesrejser, forsøgte at bringe dem ind under Rom. Det førte til en opsplitning af de syriske kristne i Indien i fem kirker, hvoraf et par stykker anerkender Roms overhøjhed. En tredie har vendt sig mod den vestsyriske kirke og anerkender dens patriark af Antiochia. De to

sidste er autokefale, dvs. helt selvstændige. Tilsammen tæller disse syrisk-indiske kirker over 4 millioner troende, stort set lige så mange som den danske folkekirke, men unægtelig en meget lille del af Indiens kolossale befolkning.

Den ortodokse kirkefamilie

Denne består i Asien af følgende selvstændige kirker: Det økumeniske patriarkat i Konstantinopel (for Tyrkiet og de græsk-ortodokse i Vesteuropa og Amerika), patriarkatet af Antiochia (sæde i Damaskus), patriarkatet af Jerusalem, patriarkatet af Moskva og hele Rusland (for de russisk-ortodokse i Centralasien og Sibirien), de ortodokse kirker i Kina og Japan, katolikatet af Georgien og det selvstændige ærkebispedømme Cypern.

Den georgiske kirke

Den eneste af disse ortodokse kirker som er en egentlig asiatisk nationalkirke, er den georgiske med ca. 3 millioner medlemmer. I første omgang hørte den georgiske kirke formelt under det græske patriarkat i Antiochia. Den fik i 400-tallet sit eget specielle alfabet som bruges den dag i dag.

Den georgiske kirke nægtede først at godkende kirkemødet i Khalkedon, men skiftede kort efter år 600 politik og gik over til ortodoksien. 654 erobrede de muslimske arabere den østlige del af Georgien, som hovedsagelig havde været under persisk overherredømme, men georgierne fastholdt religion og georgisk kirkesprog også i dette område, og ca. 750 anerkendtes deres kirke som en uafhængig ortodoks kirke med ret til at vælge sit eget overhoved, katolikos (patriark). Kirkens udvikling støttedes af et rigt klostervæsen, og i middelalderen fik den georgiske kirke sit eget kloster, Iviron (iberernes kloster efter det gamle græske navn for georgierne), i munkerepublikken Athos. Dette var af betydning for fastholdelsen af den georgiske kirke inden for den ortodokse kirkefamilie. Iviron-klostret eksisterer stadig, men er i dag hovedsagelig beboet af grækere.

Den georgiske rigssamling begyndte i 800-tallet og støttedes i høj grad af kirken og dét sproglige og kulturelle fællesskab den var bærer af. Georgien blev ikke meget påvirket af korstogene

og 1122 erobrede kong David landets nuværende hovedstad Tbilisi fra muslimerne. Efter korsfarernes erobring af Konstantinopel i 1204 støttede georgierne dannelsen af et byzantinsk eksilkejserrige i det nordøstlige Lilleasien med hovedstad i sortehavsbyen Trebizond, i dag Trabzon i Tyrkiet.

I 1220 ramtes Georgien af en mongolsk invasion og appellerede i 1240 til paven om hjælp. Forsøg fra katolsk side på at bringe Georgien under pavestolens kontrol mislykkedes dog, og Georgien var helt overladt til sig selv under den næste mongolske invasion i anden halvdel af 1300-tallet. Det har muligvis været en af grundene til at den georgiske kirke nægtede at være med da det græske patriarkat i Konstantinopel hårdt presset i 1439 skrev under på en unionstraktat med paven for at få det katolske Europas hjælp mod osmannerne. Da var Georgien stadig forenet under en stærk kongemagt med Alexander I som konge. Men da han døde i 1443, gik riget i opløsning i flere indbyrdes stridende fyrstendømmer som snart kom under tyrkisk eller persisk indflydelse.

Mens georgierne vendte ryggen mod vesten og blev bekræftet heri ved Konstantinopels fald 1453, var de mere åbne over for et samarbejde med den magt, som i 1700-tallet blev de muslimske magters vigtigste fjende i Sortehavsområdet og Kaukasus: Det ortodokse Rusland. I 1801 opgav Øst-Georgien sin selvstændighed og lod sig integrere i Rusland. Mellem 1810 og 1864 indlemmedes de forskellige vestgeorgiske fyrstendømmer også i Rusland, og i 1817 lagde tsar Aleksander I den georgiske kirke ind under den russiske, som han selv var overhoved for, og oprettede et præsteseminarium i hovedstaden Tbilisi hvor der kun undervistes på russisk og kirkeslavisk – et radikalt skridt som pegede mod en russificering af den eneste overlevende georgiske institution, kirken. Det var i øvrigt dette præsteseminarium, Josif Vissarionovitj Dzjugasjvili, bedre kendt under sit kommunistiske dæknavn Stalin, siden gik på.

Russificeringsprocessen blev imidlertid ingen succes, og da tsardømmet faldt i marts 1917, genopstod den selvstændige georgiske kirke. Der blev valgt en georgisk katolikos-patriark. 1918-20 nød Georgien en kortvarig selvstændighed, men januar 1921 rykkede Den røde Hær ind i Georgien og gjorde en ende

derpå. Den georgiske ortodokse kirke blev igen lagt ind under den russisk-ortodokse som den delte skæbne med under sovjetregeringens forfølgelse af al religion. Denne politik modificeredes dog omkring 1940 af Stalin som midt under Anden Verdenskrig, i 1943, gengav den georgiske kirke dens selvstændighed i forhold til den russiske og gav den lidt bedre vilkår. Det var i tråd med den genopvækkelse af traditionel nationalbevidsthed som den sovjetiske diktator målbevidst mobiliserede i kampen mod Hitler-Tysklands ekspansionisme.

En ny forfølgelsesperiode indledtes under Nikita Krustjov (1956-64). Kirkens modtræk var at søge kontakt med kirker i udlandet, og i 1962 optoges den georgiske kirke i Kirkernes Verdensråd. 1977 indledtes en ny fase med valget af Ilie (Elias) II til katolikos-patriark, han fik besat flere af de vakante bispedømmer og valgtes i 1979 til en af Kirkernes Verdensråds præsidenter (dem var der dengang seks af, i dag otte). Den georgiske kirke blev også medlem af den europæiske kirkelige organisation Konferencen af Europæiske Kirker, søsat i 1959 ved et tværkirkeligt møde på Nyborg Strand i Danmark. Kirken styrkedes yderligere, ligesom den russiske, under Mihail Gorbatjov (1985-91), og i 1988 oprettedes et gejstligt akademi i Tbilisi, med georgisk som sprog.

Den georgiske kirke er kommet til at spille en væsentlig rolle i det selvstændige Georgien som blev den eneste af de sovjetiske efterfølgerstater der indførte obligatorisk kristendomsundervisning i de offentlige skoler.

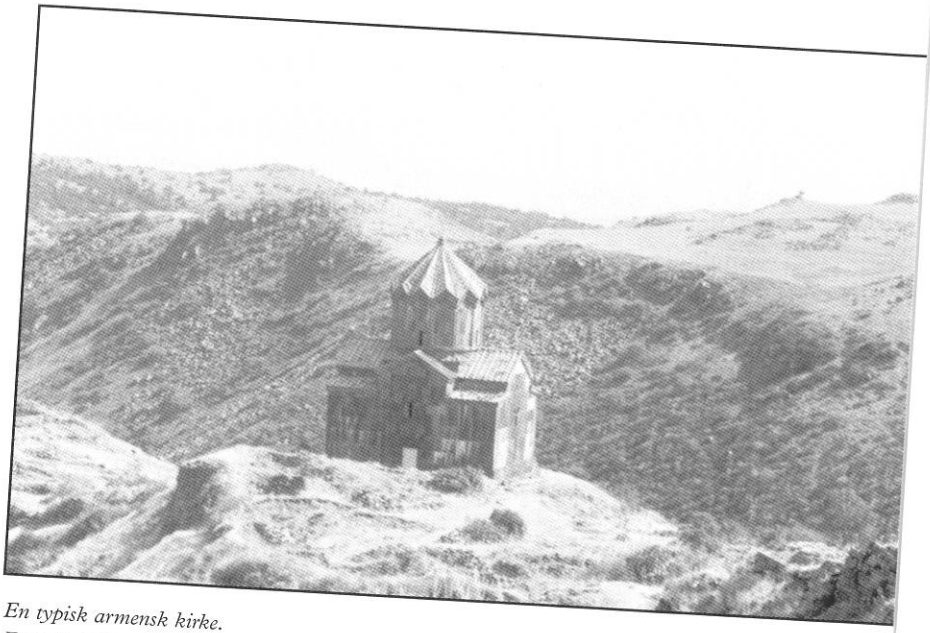
Som i Rusland og Bulgarien forstærkedes imidlertid presset på kirkeledelsen fra yngre præster og munke som kritiserede den for dens samarbejde med kommunisterne og de ikke-ortodokse kirker. Dette førte til at den georgiske kirke, meget mod katolikos-patriarken Ilie II's personlige ønsker, 1998 meldte sig ud af Kirkernes Verdensråd og i 1999 også af Konferencen af Europæiske Kirker. I dag står den georgiske kirke som en af de mest "fundamentalistiske" ortodokse kirker, i selvvalgt isolation fra internationalt kirkeliv. Heri står den i grel modsætning til de øvrige traditionelle kirker i Asien som netop har udmærket sig ved et stærkt økumenisk engagement.

Den armenske kirke

Det økumeniske engagement kendetegner den armensk-apostoliske Kirke. Ligesom sin ortodokse nabo er den en nationalkirke og har om muligt endnu større betydning for den nationale identitet. Dette hænger sammen med den rolle Armenien har spillet som en kristendommens fremskudte base i Asien, og den rolle kirken har spillet for sammenholdet i den armenske nation efter de tragedier den har gennemlevet i 1900-tallet.

Efter overleveringen er den armensk-apostolske kirke oprettet i 301 af kong Trdat (Tiridates) III på initiativ af missionæren Grigor Lusavoritj (Lysbringeren). Denne er dog efter en anden overlevering ikke den første som bragte kristendommen til Armenien. Det skulle være to af Jesu egne disciple, apostlene Judas Thaddæus og Bartholomæus. Grigors indsats hviler dog på lidt sikrere historisk grund.

En anden meget betydelig skikkelse i det tidligere kristne Armenien var Mesrop Mashtoz, som 406 skabte både det georgiske og det armenske alfabet. En meget rig litteratur og

En typisk armensk kirke.
Foto: Erik Norman Svendsen

håndskriftstradition udviklede sig. I dette land, som pressedes fra vest af Byzans, fra øst af muslimske stater, udviklede der sig en kristen højkultur som strålede ud over landets grænser. Armenierne kom til at spille en stor rolle i det byzantinske rige og udgjorde den vigtigste del af dets forsvar i Asien.
Armeniernes integration i Det byzantinske Rige var dog ikke helt uproblematisk fordi armenierne i lighed med andre orientalske kirker ikke havde ville godkende Khalkedon-mødet. Årsagen hertil var mindre dogmatisk end kirkepolitisk: Armenierne var modstandere af at blive ved med at definere troen for det førte kun til at flere og flere blev smidt ud af det rettroende fællesskab. Så da der i 505 eller 506 blev lagt pres på armenierne for at tage stilling for eller imod Khalkedon, blev svaret et nej. Og dermed havde de udelukket sig selv fra det ortodokse fællesskab.

I Det byzantinske Rige forsøgte man at få de derboende armeniere til at tilpasse sig den græsk-ortodokse kirke. Det blev ikke nogen stor succes. Men Armenien var værdifuldt for riget fordi det udgjorde en bufferzone mod det persiske riges arvtager, det muslimske Iran.

1071 led kejser Romanos IV Diogenes et afgørende nederlag til de seltjukiske tyrkere som i de følgende år oversvømmede store dele af Lilleasien. Dermed blev armenierne som altid havde været dygtige diplomater, reelt uafhængige af Byzans. Og da pave Urban II i 1095 satte det første korstog i gang for at befri de hellige steder i Syrien og Palæstina fra muslimsk herredømme, gik armenierne i Kilikien hurtigt i alliance med korsfarerne og en del af dem anerkendte endog paven som deres religiøse overhoved. Til gengæld anerkendte paven Kilikien som et uafhængigt armensk kongerige, "Lillearmenien", som overlevede kongeriget Jerusalem og først blev erobret af muslimerne i 1375.

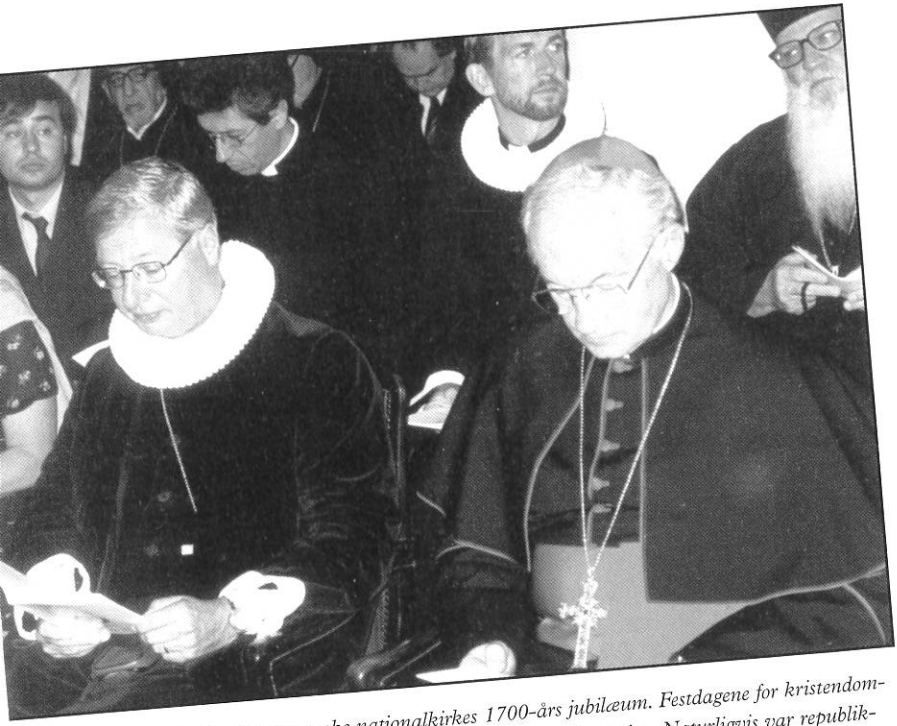
På en række følgende armenske kirkemøder i Kilikien tilnærmede den armenske kirke sig endnu mere romerkirkens dogmatik og skikke hvilket der dog 1361 ved et kirkemøde i katholikos-hovedsædet Sis i Kilikien blev sat en stopper for. Bruddet med Rom i 1361 åbnede nu op for en forening af den armenske kirke, og 1441 flyttedes det kirkelige hovedsæde fra Sis i

Kilikien til det gamle hovedsæde Etjmiadzin vest for Jerevan. Men efter at den armenske katolikos havde installeret sig her, besluttede en række utilfredse som var blevet tilbage i Kilikien at vælge en ny katolikos der. Også på klosterøen Akhtamar blev der valgt en katolikos. Så nu var den armensk-apostolske kirke beriget med hele tre hovedsæder.

Hovedkirken, den selvstændige armensk-apostolske, har imidlertid sejret som armeniernes nationalkirke. Dens betydning har ikke mindst ligget i at der ikke mellem 1375 og 1991, bortset fra et kort intermezzo 1918-20, har eksisteret nogen selvstændig armensk stat. Tilmed var det sådan at grænsen mellem Osmannerriget og det genopståede, nu muslimske persiske rige fra ca. 1600 adskilte de vestlige og de østlige armeniere. Reelt delte armenierne sig derfor i to samfund, det syriskkilikiske og det østanatolsk-kaukasiske med mange armeniere boende andre steder. Således var der en stærk armensk tilstedeværelse både i Konstantinopel og Jerusalem. Begge steder sørgede de muslimske herskere allerede i middelalderen for at der blev oprettet armenske patriarkater, i konkurrence med de græsk-ortodokse patriarkater sammesteds. For de osmanniske sultaner og storvezirer var ikke ubekendte med det gamle romerske regeringsprincip "Del og hersk". Disse patriarkater hører i dag ind under katolikos i Etjmiadzin som anses for at være den fornemste af de to katolikos'er selvom den "lillearmenske" katolikos har bevaret sin fulde uafhængighed.

I 1800-tallet søgte de apostolske armeniere i stigende grad kontakt med den nye ortodokse stormagt Rusland. Det ødelagde det tidligere gode forhold mellem de kristne armeniere og deres muslimske tyrkiske overherrer. Særlige voldsomme forfølgelser og massakrer fandt sted i Kilikien 1894-96 og 1909. I 1895 blev katolikatet på Akhtamar nedlagt, og katolikatet i Sis flyttede til Antelias nær Beirut i Libanon hvor det befinder sig i dag.

Forholdet mellem tyrkere og armeniere forværredes yderligere efter Det osmanniske Riges indtræden på tysk side i Første Verdenskrig. Den osmanniske hær stødte frem mod den russiske grænse fra sine baser i Trabson og Erzurum. I det østlige Anatolien fandt 1914-15 en brutal befolkningsflytning sted.

I september 2001 fejredes den armenske nationalkirkes 1700-års jubilæum. Festdagene for kristendommens indførelse var meget sigende for kirkens rolle i det moderne Armenien. Naturligvis var republikkens præsident til stede både ved gudstjenesten og den efterfølgende banket. Og de religiøse ceremonier blev fulgt af en entusiastisk menneskemængde. De danske repræsentanter, deriblandt Københavns biskop Erik Norman Svendsen og undertegnede, blev behandlet med særlig opmærksomhed pga. to danske kvinder, Karen Jeppe og Maria Jacobsen, som havde samlet forældreløse armenske børn efter de voldsomme begivenheder omkring Første Verdenskrig og givet dem en opvækst. På det økumeniske billede ses forrest Erik Norman Svendsen og en katolsk repræsentant, bagerst den danske præst i Armenien, Michael Westh, ved siden af en ortodoks biskop.

Den skal have ført til halvanden million armenieres død eller fordrivelse da de osmanniske generaler ville have dem væk fra områderne tæt på russisk-domineret område. Derimod opfattedes armenierne i Istanbul ikke som en sikkerhedsrisiko. Her levede en armensk koloni videre, ligesom det armenske patriarkat i Konstantinopel er bevaret til i dag.

Den osmanniske hær måtte opgive kampen i 1918, og hele Nordøst-Anatolien fra Trabson over Erzurum til Van syntes nu at skulle blive en del et virkeligt "Storarmenien". Dannelsen af et sådant rige spændende fra Kaukasus til Kilikien var en tanke

der mødte sympati i vesten. Men igen tog udviklingen en overraskende drejning. Årsagen var den tyrkiske general Kemal Atatürks flugt fra Istanbul til Sivas i det centrale Anatolien i 1919 og opbygning af en hær og administration i Ankara samtidig. Atatürks tropper rykkede mod øst, og armenierne, som havde dannet en uafhængig republik med hovedstad i Jerevan i 1918, måtte se sig adskilt fra deres hellige bjerg Ararat og deres middelalderkirker i Ani og ved Vansøen hvor de i dag ligger som betagende ruiner, skilt fra Armenien ved en lukket grænse.

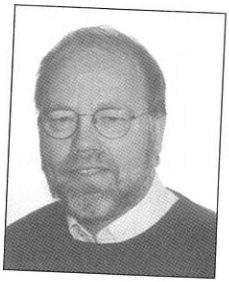
En del af de armeniere som havde boet i Østanatolien, flygtede til republikken Armenien som 1920 var indviklet i krig både med de fremtrængende tyrkere og med nabostaten Aserbajdsjan. Denne blev erobret ved et kup af Den røde Hær, og derefter rykkede denne mod vest og okkuperede i december 1920 det lille Restarmenien. Dette blev snart til den Armenske Sovjetrepublik, den mindste af republikkerne i Sovjetunionen.

Resten af armenierne fordelte sig over store dele af verden, men især til Libanon, Syrien, Frankrig, Latinamerika og Nordamerika. Den sidste armenske flugt fandt sted da Frankrig overdrog Hatay-provinsen i det nordvestlige Syrien med det historiske kirkesæde Antiochia. Herefter var det armenske folk delt i to hovedgrupper, henholdsvis armenierne i Sovjet-Armenien (omkring 3,5 millioner), Georgien (1,3 millioner) og Aserbajdsjan (ca. 500.000) som hørte under katolikos i Etjmiadzin og vel omkring 1 million armeniere i Mellemøsten og Vesten hvoraf de fleste hørte under katolikos i Antelias ved Beirut. Der fandtes dog også i emigrationen menigheder som hyldede Etjmiadzin som deres center, og forholdet mellem de to katolikater var spændt selvom kirken i Armenien trods tidvise overgreb fra sovjetmagtens side bestræbte sig på at holde forbindelse til armenierne i udlandet. For trods alt var kirken den eneste faktor som bandt armeniere over hele verden sammen.

Efter sovjetmagtens fald i 1991 arbejdede ikke mindst katolikos Vazken I af Etjmiadzin og hans kollega Karekin II "af Kilikien" for en forsoning og forening mellem katolikaterne. Og da Vazken I døde i 1995, skete det afgørende at katolikos Karekin II blev valgt til katolikos Karekin I "over alle armeniere"

med sæde i Etjmiadzin. Godt nok valgte man en efterfølger til Karekin i Libanon, Aram I. Men Etjmiadzin-sædets karakter af primat blev forstærket. Siden er den magtfulde Karekin I død, og på hans trone i Etjmiadzin sidder nu en ny Karekin II. Aram I viste ham sin respekt under den imponerende fejring af Armeniens 1700-årsdag for overgangen til kristendommen i september 2001 hvor man efter et gammelt ritual indviede den hellige olie i et stort sølvkar. Her hældte Aram I indviet olie fra Libanon op i sølvkarret som sit bidrag til ceremonien og samtidig som en understregning af at "Kilikien" nok er selvstændigt, men alligevel i respekt bøjer sig for det gamle katolikat i Etjmiadzin.

Påfaldende under festlighederne var det også at opleve mødet mellem en meget gammel liturgi – den armenske gudstjeneste går efter sigende tilbage til den gamle gudstjenesteform i Jerusalem før araberne – og det for en østkirke højst usædvanlige kirkeorgel. Efter traditionel østkirkelig opfattelse, som deles af jøder og muslimer, er kun den menneskelige stemme tilladt som bærer af bøn og lovsang. Orglet var således i det ortodokse Byzans et verdsligt instrument. Men armenierne har taget det til sig, påvirket af den katolske kirke i 1800-tallet. Dette viser åbenheden hos de armenske kristne som er de mest økumeniske, fælleskirkelige af østkirkerne. Den gamle holdning at man ikke ville medvirke til at støde andre ud af fællesskabet – hvad der førte til, at de selv blev det – gør sig stadig gældende i dag. Derfor møder man som kristen af en helt anden kirkeretning en usædvanlig positiv modtagelse.

Historien om den dansk forbindelse til Asien

Lars Mandrup
Sognepræst ved Risskov kirke, Århus
Formand for Danmission

Asien er verdens folkerigeste kontinent, men også den verdensdel som i dag er mindst berørt af kristendommen. Alligevel viser et tilbageblik at lille Danmark har sat meget mere end et fingeraftryk på det store kontinents kirker. Den danske forbindelse til Asien går langt tilbage og er vidtforgrenet. Den handler om missionærer med pionerånd, konger med kolonidrømme og nye kirker med fremtidshåb. Lars Mandrup fortæller historien.

Kristendommen er en verdensreligion, men det skyldes ikke dens udbredelse i verdens folkerigeste kontinent. Derimod er Asien dybt præget af de store ikke-kristne verdensreligioner, som alle er opstået i Asien: hinduismen i det indiske subkontinent; buddhismen som også har sin rod i Indien men bredte sig til det østlige Asien; de kinesiske religioner ikke mindst daoismen; desuden religionerne i det persiske område; og endelig islam som opstod i det arabiske område og stadig dominerer denne del af Asien.

Men samtidig skal vi huske på, at også kristendommens vugge stod i Asien – omend i Asiens allervestligste udkant, i Palæstina – og bredte sig derfra i det første århundrede til Syrien, til Lilleasien, snart efter til Armenien og til Indien. En gren af kristendommen, den nestorianske kirke, nåede til Kina i det 8. århundrede. Det var dog ikke ad denne vej, kristendommen fik sin store udbredelse, men i stedet mod vest, hvor den ikke mindst på grund af apostlen Peter og traditionen efter ham fik sit hovedsæde i Rom og blev en europæisk religion. I Asien betragtes kristendommen derfor den dag i dag

som en europæisk eller en vestlig religion og et fremmedelement i Asien.

Men i denne artikel er det den danske forbindelse til Asien, der skal fortælles om. Ikke alle mulige danske forbindelser naturligvis, men nogle af de indgange i Asien og forbindelser, som udgik fra den danske kirke. En kirke opstår altid som følge af mission, og derfor er historien om den danske forbindelse til Asien historien om dansk missions indgang i Asien. I vore dage har tidligere tiders missionsvirksomhed i de fleste tilfælde ført til dannelsen af selvstændige kristne kirker, som vi arbejder sammen med, eller som vi i det mindste har en eller anden form for forbindelse med. Mission er således i mange tilfælde blevet til mellemkirkeligt arbejde, til forbindelser mellem kristne kirker og til samarbejde mellem kirkerne om mission.

Dansk-luthersk mission i Trankebar

Men det hele begyndte i Trankebar! Trankebar er en lille by og et lille område på ganske få kvadratkilometer, mindre end Samsø, beliggende på Indiens sydøstlige kyst ved den Bengalske havbugt. Her begyndte ikke blot den danske forbindelse, men den første missionsvirksomhed i historien, drevet af en luthersk kirke. Og den begyndelse var dansk!

De største og bedste kolonibidder var allerede efter de store opdagelser taget af de store kolonimagter, så der var kun småbidder rundt om i verden tilbage til Danmark. En af dem hed Trankebar. Her havde Christian IV i 1620 oprettet en lille dansk koloni for at få del i den indbringende handel i Indien. Kongen havde koncessioneret handelen til Ostindisk Kompagni. Foruden kolonifolkene var der knyttet et par danske præster til kolonien for at varetage den kirkelige betjening af danskerne. Men i 1706 udsendte Frederik IV to missionærer til Trankebar med det formål "at tjene det indiske folk med evangeliets glæde".

Det skal straks siges, at de to missionærer var ikke danske! Kongen havde ganske vist rettet henvendelse til Sjællands biskop for at få ham til at finde egnede kandidater til missionsopgaven, men biskoppen var ikke interesseret og svarede, at "de danske studenter var ikke egnede til den gerning, men

var hengivne til svir, sløvhed og liderlighed". I stedet fandt man to missionærer i det pietistiske Halle i Tyskland, Ziegenbalg og Plütschau, som med den danske konges mandat blev sendt til Trankebar. "I København var hovedet, men i Halle var hjertet", blev der sagt. Da de to missionærer ankom, blev de ikke populære blandt de danske kolonifolk i Trankebar, ikke just fordi de var tyske, men fordi de ødelagde den danske handelsvirksomhed med deres missionsarbejde.

Plütschau var kun få år i Trankebar. Ziegenbalg brugte sine første år til at leve sig ind i den indiske verden. Han lærte sig det lokale sprog af de indfødte og satte sig tillige grundigt ind i skikke og ritualer og i den stedlige kultur. Han begyndte systematisk at optegne sine iagttagelser og sendte det hjem til Tyskland og Danmark, hvorved han derhjemme pådrog sig beskyldningen for at "udbrede hedensk nonsens i Europa i stedet for at udrydde det hedenske råddenskab i Indien, som han var udsendt til".

Trods vedvarende chikaner fra de danske kolonifolk drev han ufortrødent sit missionsarbejde. Han byggede en lille missionskirke, og der opstod en missionsmenighed. Der lå et menneskesyn til forskel mellem handelsfolkenes og missionærernes måde at behandle de indfødte på. Modsætningsforholdet mellem handelskompagniet og missionen blev så udtalt, at Ziegenbalg rejste i hjem i 1714. Han havde ikke fået megen støtte fra ledelsen i Danmark i konflikten. Men i 1714 stiftedes i København det såkaldte Missionskollegium, som tog kontakt med kompagniledelsen, og efter vanskelige forhandlinger nåede man frem til en ordning, hvor begge parter kunne arbejde i Trankebar. Og Missionskollegiet fik slået fast, at den danske kirke var en missionerende kirke!

Nu fulgte en opblomstring af Trankebarmissionen. I 1718 byggedes en ny stor missionskirke ved hovedgaden, Kongensgade – Det nye Jerusalems Kirke – med Frederik IV's navnetræk over hovedindgangen. Den dansk-halleske mission fortsatte i den følgende tid i Trankebar, støttet af missionskollegiet, og Tamulkirken, som kirken blev kaldt, talte ved slutningen af 1700-tallet omtrent 30.000 indiske kristne. Forbindelsen mellem Trankebarmissionen og Danmark blev imidlertid svagere

og svagere. Den blev helt ophævet i 1824, og i 1845 blev kolonien solgt til England som en naturlig konsekvens af handelens udvikling i østen. Tilbage stod en kristen kirke i Indien, og det gamle danske præg i Trankebar er stadig umiskendeligt.

Kongensgade med "Det nye Jerusalems kirke" i Trankebar, Indien

Det danske Missionsselskab

Nu var vejen til Indien åbnet for yderligere danske forbindelser. Også næste gang gik den danske vej via Tyskland eller i det mindste via en tysk missionær. I 1863 besluttede Det danske Missionsselskab (DMS) at overtage missionsstationen Bethania i Melpattambakkam, ikke langt nord for Trankebar. DMS var stiftet i 1821, men selskabet havde indtil dette tidspunkt ikke haft sin egen selvstændige missionsmark.

I Melpattambakkam arbejdede den tyske missionær Ochs. Han var udsendt af Leipzigermissionen, der var arvtager efter den nu ophørte Trankebarmission. Ochs kom imidlertid uoverens med sin mission på spørgsmålet om kasteskellet indenfor

kirken og brød derfor med missionen. Ochs stod fast på at kasteskel var imod Guds ord, og kastevæsenet skulle derfor ikke få lov til at florere indenfor kirken. Derfor henvendte han sig til DMS om støtte. DMS antog ham som sin første missionær, og snart efter kom også de første danske DMS missionærer til området, og i hundredevis af danske missionærer fulgte i tiden derefter. Ochs selv var en streng og kontroversiel person, som ofte kom på kant med de danske missionærer. Det havde dog den virkning, at de øvrige danske blev spredt over et større område, som blev dybt præget af dansk missionsarbejde. Ochs selv blev til sidst løst fra sin forbindelse til DMS.

Blandt de mest markante danske i Indien må nævnes L.P. Larsen, præst og teolog, som i 1910 blev den første rektor for det teologiske college i Bangalore. Ved hans død blev der sagt fra Indien "send os mange L.P. Larsen'er"; Anne Marie Petersen, som blev nær ven af Gandhi og tilhænger af den indiske frihedsbevægelse. Hun var først udsendt af den lille Porto Novo mission, som oprindeligt hed Løventhals mission efter dens stifter i 1873. Hun arbejdede siden for DMS, men brød igen med DMS og grundlagde sin egen pigekostskole Seva Mandir i Porto Novo; Kaj Baagø, som ligeledes var sendt af DMS som professor ved det teologiske college i Bangalore, hvor han grundlagde den moderne indiske kirkehistorie-forskning. Han endte som dansk ambassadør i Indien.

Arcotkirken, som blev resultatet af denne danske mission, fik sin første kirkeforfatning i 1929 med et kirkeråd bestående af 7 danske og 8 indiske medlemmer. I 1961 blev kirken fuldt selvstændig med sin egen præsident, som senere blev indviet som kirkens biskop. Det danske Missionsselskab, nu videreført i Danmission, har fortsat et partnerskab med den lutherske Arcotkirke.

Børresen og Skrefsrud

Blandt de henvendelser som DMS fik i midten af 1860'erne om at komme til at arbejde som missionærer, var også en anmodning fra to ægtepar, et dansk og et norsk, Børresen og Skrefsrud, som havde mødt hinanden i Berlin og var blevet antaget af den tyske Gossnermission til et arbejde i Indien.

Deres samarbejde med Gossnermissionen gik ikke godt, og de to ansøgte i stedet om at blive tilknyttet DMS. Bestyrelsen takkede imidlertid nej af økonomiske grunde. Man skønnede at man havde nok at gøre med det allerede påbegyndte arbejde i Arcotdistriktet.

Børresen og Skrefsrud sluttede sig så til den engelske baptistmissionær Johnson i den nordøstlige del af Indien, og sammen med ham oprettede de Indian Home Mission to the Santals. Den grundlæggende tanke i denne mission var at både det økonomiske grundlag og ledelsen skulle ligge i Indien. Det kunne dog ikke gennemføres i fuldt omfang. Der udvikledes baglande i både Danmark og i Norge, og der opstod en Santalmission. Men tanken om at de nye kirker i størst muligt omfang skal klare sig selv og hvile på et folkeligt grundlag, var plantet her.

I Danmark havde Grundtvig i sit store digt "Christenhedens Syvstjerne" allerede forudset "den syvende folkemenighed" efter de allerede kendte seks menigheder, hvor den nordiske menighed var den sjette. Grundtvig selv forestillede sig, at denne syvende menighed ville opstå "ved Ganges Bredder i det gamle Hindostan". Grundtvig mente næppe at det var missionstid endnu, men den kendsgerning at evangeliet nu blev bragt til santalerne af den sjette folkemenighed, den nordiske, var for mange et tegn på at den store missionstid i Indien var begyndt. Børresen og Skrefsrud arbejdede i resten af deres liv på at opbygge og udbrede Santalkirken, som fik sin fulde selvstændighed i 1950 som Northern Evangelical Lutheran Church.

Midtens Rige

Men endnu et kæmperige i Asien lå og ventede på Danmark, Midtens Rige, som Kina kalder sig selv! Kina har gennem årtusinder været Østasiens stormagt, med en kultur som ragede højt op over de omkringliggende rigers og fuldt på højde med den vi finder i Den nære Orient. Kina står for mange som et tillukket og lidt utilnærmeligt land, men sådan har det nu langt fra altid været. Silkeruten har gennem århundreder udgjort et vigtigt og livligt forbindelsesled til den vestlige del af Asien og til Europa.

I 1889 besøgte den berømte Kina-missionær og stifter af

China Indland Mission, Hudson Taylor, Danmark, hvor han talte i København. Allerede inden hans besøg var hans skrifter kendt herhjemme, og hans besøg var med til at stimulere den allerede betydelige interesse for mission i Kina, som specielt med den indremissionske vækkelse var vakt i Danmark. Det var ved at være de store missionskonferencers tid, og ved en konference i 1890 i Shanghai blev der formuleret et opråb om at sende 1000 nye missionærer til Kina over de næste 5 år. Hudson Taylor mente at Danmark skulle sende de 20.

På samme tid syntes det danske missionsarbejde i Indien at løbe ind i svære skuffelser, og man talte nu om at "pløje nyland for Herren". Andre talte dog om "nødvendigheden af med al kraft at styrke og udbygge arbejdet på den gamle mark i Indien fremfor at påtage sig en ny og meget krævende opgave". Hele spørgsmålet kom til afgørelse på DMS's repræsentantskabsmøde i juli 1891 hvor Vilhelm Beck kraftigt opfordrede forsamlingen med ordene: "Vi vil have en ny mission, og vi vil have den i Kina. Således løber strømmen i den danske menighed. Sluk ikke den ild. Den nye kærlighed trænger til en ny mission. Vi vil holde på den gamle, men vi vil have den nye!" Forsamlingen stemte derefter beslutningen om at begynde et missionsarbejde i Kina igennem med stort flertal. I 1892 rejste de første danske missionærer af sted, uddannet fra den nyligt oprettede missionsskole i Herning, og i 1893 fulgte to unge teologer, Bolwig og Knudsen.

Men hvorhenne skulle de arbejde? Kina er et kolossalt stort land, større end Europa. Det var naturligt at tænke på Nordkina, men her var der allerede mange missionsselskaber i gang. De første missionærer slog sig derfor ned i Hankow i Midtkina, men her løb missionærerne ind i en række vanskeligheder og måtte vende tilbage. Derefter blev der foretaget flere undersøgelsesrejser for at finde det rigtige sted for en missionsmark. Det endte med at blive på Liaodong halvøen i Manchuriet, et område som var hærget af krigen mellem Kina og Japan i 1894-1895, og som DMS's bestyrelse godkendte i 1896. Senere rykkede man længere nordpå i Manchuriet, mod byerne Antung og Harbin.

Det var i Kina at tanken om de såkaldte "3-selv principper"

fremkom i 1920'erne. Disse principper fastslog, at målet for mission må være en selvstyrende, en selvudbredende og en selvunderholdende missionskirke. Den politiske situation i Kina gjorde det hele tiden alt for risikabelt at lade kirken være helt afhængig af moderkirker. Dette viste sig ikke mindst i perioden under 2. verdenskrig hvor forbindelseslinierne mellem Danmark og Kina var afbrudt. Missionærer i Kina kunne ikke vende hjem, og hjemmeværende missionærer i Danmark kunne ikke komme ud, og der kunne kun sendes penge ud til missionærernes helt personlige underhold. Denne ufrivillige situation fremskyndede i højeste grad udviklingen af en selvberoende kirke i Kina.

Efter krigen kunne missionærerne igen rejse hjem til Danmark, og erfarne missionærer fra Danmark rejste ud til Kina. Men denne gang blev det kun for en kort epoke. Den 1. oktober 1949 udråbte formanden for Kinas kommunistiske parti, Mao Tse-tung, den kommunistiske folkerepublik, og der blev lukket for al udenlandsk indflydelse, herunder også kristen mission. Alle missionærer måtte forlade landet. I stedet optog man et missionsarbejde på øen Formosa eller Taiwan hvor det såkaldt frie Kina etablerede sig under ledelse af Chang Kai-shek. Efter åbningen i Kina i løbet af 1990'erne er der igen kommet kontakt til Kinas kristne, som tæller langt flere mennesker, end nogen kunne have forestillet sig. Der åbnes nu dagligt i landet nye kirker som har levet de mange år under jorden.

Mellemøsten

Denne årbog omfatter ikke kirkerne i Mellemøsten, som dog geografisk set hører til Asien. Historien om den danske forbindelse til Asien kan ikke fortælles uden kort at omtale en række forbindelser til den del af Asien ved en række mindre missionsselskaber, som har det til fælles, at de har været rettet mod mission i muslimske dele af Asien. Disse skal derfor nævnes her til sidst.

Dette gælder Østerlandsmissionen, som i 1898 udsendte en dansk præst Einar Prip til Syrien. Kvindelige Missions Arbejdere sendte sin første udsending til Armenien i år 1900, efter at en tyrkisk massakre havde gjort Armenien til "Blodets

og Tårernes land". Pathanmissionen sendte i 1903 lægemissionær Marie Holst til Peshawar i Pakistan, et sted som igen har fået fornyet aktualitet. I 1926 fulgte pastor Jens Christensen til et direkte evangeliserende arbejde. Jens Christensen blev med sit markante missionssyn en af de store i dansk mission.

I 1897 rejste en dansk politibetjent til Aden. Nogle år senere dannedes i forbindelse med hans hjemmeophold Dansk Kirkemission i Arabien. Arabermissionen har uden tvivl været den hårdeste arbejdsmark i dansk mission med kun ganske få døbte. Dansk Kirkemission i Arabien blev sammensluttet med DMS i 1946. Det samme skete med både Østerlandsmissionen og Dansk Pathanmission. Førstnævnte blev sammensluttet med DMS i 1972; den sidste i 1975. Forbindelsen til en række små kristne kirker i Mellemøsten sker nu gennem Danmission.

Lutherske kirker i Indien – fra mission til mellemkirkelig kontakt

Jørgen Nørgaard Pedersen
Konsulent i Danmission

I begyndelsen af 1700 tallet besluttede den danske kong Frederik IV at Danmark ikke kun skulle tjene penge på Trankebar, men også "tjene det indiske folk med evangeliets glæde." Det kom til at indvarsle den nyere protestantiske missionshistorie og blev begyndelsen på en dansk-indisk forbindelse. Forbindelsen har holdt sig til i dag, men der er sket meget på 300 år. De unge kirker står ikke længere kun som modtagere. De er blevet selvstændige, ligeværdige partnere der også har noget at spille ind med i samarbejdet med de gamle missionskirker.

200 km syd for Chennai (Madras) i Trankebar havde Danmark en handelsstation. På kong Frederik IV's initiativ landede i 1706 to missionærer på den danske tropekoloni som de første protestantiske missionærer i Indien.

Trankebarmissionen satte på mange måder rammerne for de mange følgende års missionsarbejde, ikke kun fra dansk side. Udbredelsen af kristendommen var hovedmålet. Missionærerne skulle arbejde på at opbygge et nyt livsgrundlag og et nyt samfund. Sundhed, undervisning, landbrug og småindustri skulle være med til at gøre den kommende indiske kirke bæredygtig og selvstændig.

Der skulle imidlertid gå mere end 100 år før danske kirker atter tog et lignende initiativ. Det var først da Bone Falck Rønne i 1821 tog initiativ til Det Danske Missionsselskab (DMS), at opmærksomheden særligt blev rettet mod kirkens udadgående forpligtelse. I 1865 gjorde DMS Indien til sin

første missionsmark, og kun to år senere grundlagde danskeren H.P. Børresen og nordmanden Lars O. Skrefsrud Santalmissionens arbejde i det nordlige Indien.

Indien blev altså på alle måder dansk missions førstegrøde. For DMS's vedkommende Arcotkirken (ALC) i det sydlige Indien og for Santalmissionen, Den lutherske kirke i Nordindien (NELC).

Mission og diakoni

Siden da har generationer af missionærer bygget skoler, børnehjem, hospitaler, kirker og præsteskoler. Missionærerne stod i spidsen for alle disse meget nødvendige institutioner der var medvirkende til, at den særdeles fattige befolkning fik en mere værdig hverdag og lys fremtid.

I det meste af Indien overlod de britiske koloniherrer størstedelen af den sociale udvikling til missionsselskaber og andre private institutioner. Der var brug for mange missionærer til at lede og styre denne udvikling. Det blev for mange betragtet som et kald, et livslangt kald, at rejse til Indien. I flere missionærfamilier gik opgaven endog i arv fra generation til generation.

Nogle missionærer blev udsendt for at arbejde med evangelisation, opbygning af lokale menigheder og varetagelse af menighedens gudstjenesteliv. Etableringen af bibelstudiekredse og senere af præsteskoler var et vigtigt led i missionærernes uddannelse af de nye indiske kristne.

Andre missionærer var udsendt til mere samfundsorienterede opgaver. Skoler for piger som ikke blev taget alvorligt i datidens Indien, blev et missionsspeciale. Forskellige skoler kom til at spille en stor rolle i udviklingen af missionsarbejdet. Klinikker og hospitaler fik en tilsvarende væsentlig rolle. På disse områder var missionærerne pionerer der huskes og mindes ved mange officielle højtideligheder i Indien.

Efter 1. verdenskrig voksede den indiske frihedsbevægelse frem. Det mærkede man også i missionen. Inderne ønskede at missionsselskaberne skulle overdrage mere ansvar til de lokale indiske kristne. Det igangsatte en lang proces, ikke mindst fordi det var vanskeligt for danske missionærer at forestille sig at deres indiske kollegaer var parat til opgaven.

Missionen afsluttes

I 1950 afsluttedes The Mission Era for kirken i nord. NELC kirken blev selvstændig med egen konstitution, ganske vist med en nordmand som biskop. Først i 1957 fik kirken sin første indiske biskop. Næsten samtidig, i 1951, tog kirken i syd navnet "Arcotkirken" og fik egen konstitution. I 1961 opnåede Arcotkirken fuld selvstændighed med egen indisk biskop.

Missionærernes rolle blev nu ændret radikalt. De gamle ledere skulle nu referere til nye indiske ledere af kirken. Den forandring var svær. Den blev kompliceret af at kirken havde mangel på kvalificerede folk til at overtage arbejdet i missionens mange kirkelige institutioner. Der var altså fortsat brug for missionærerne. På den anden side virkede deres fortsatte tilstedeværelse ikke særlig fremmende med hensyn til at få afløst missionærerne på deres poster.

Missionærstop og øget selvstændighed

Det var derfor først da den indiske regering satte en stopper for udstedelse af opholds- og arbejdstilladelse til udlændinge, at overdragelsen til inderne tog fart. Som plaster på såret fik de missionærer, der på dette tidspunkt opholdt sig i Indien, lov til at blive i landet på ubegrænset tid. Men der blev ikke udstedt tilladelser til nye missionærer.

For NELC's vedkommende afsluttede den sidste danske missionær sin tjeneste i 1982 da missionær Ellen Laursen døde under tjenesten i Indien. I Arcotkirken er der fortsat to missionærer. Ellen Blæsbjerg i Madras der afslutter sin tjeneste sommeren 2002, og missionær Janne Garder der i sommeren 2003 afslutter 35 års tjeneste i Indien. Missionær-æraen er således snart til ende, og en ny tid i samarbejdet mellem Danmission, den danske kirke og vore indiske partnerkirker er en realitet.

Allerede i 1983 vedtog de danske og norske partnere sammen med NELC at aftrappe de økonomiske tilskud til kirkens budget over 10 år. Siden 1993 har kirken derfor været også økonomisk selvstændig. Støtte fra missionsselskaberne begrænser sig nu til teologisk uddannelse og radioarbejde. Siden beslutningen om aftrapningen af de økonomiske tilskud har kirken fordoblet sit medlemstal fra 50.000 til 100.000. Det er en

kirke der vil selv, en kirke der kan selv og endelig en kirke der har meget at bidrage med, også ind i vores sammenhæng.

For Arcotkirkens vedkommende aftrappes de økonomiske tilskud med en femtedel fra år 2003 til 2008. Herefter vil missionens økonomiske støtte blive i form af særlige projekttilskud. Arcotkirken arbejder lige nu med at forberede en handlingsplan for de kommende fem år. Den vil vise at Arcotkirken er vokset ud af afhængighedsforholdet til Danmission, og at vort fællesskab fremover vil tage en anden form.

Indisk luthersk kristendom

Man har ingen problemer med at føle sig hjemme i en luthersk gudstjeneste i Indien. Liturgien og salmesangen virker på en dansker som en kopi af vestlig lutherdom, og det skulle vel ikke være det værste. Man kan dog med rette overveje om en vigtig grund til at kristendommen har haft svært ved at finde fodfæste i Indien, ikke netop ligger i at den aldrig er blevet til en "indisk" kristendom.

Den indiske gudstjeneste er ikke særlig "indisk." Det gælder ikke kun i den lutherske familie. Men forkyndelsen af evangeliet har sandelig været revolutionerende for det indiske hindusamfund. Den kristne proklamation af at for Gud er alle lige, er for et indisk hindu- og kastesamfund intet mindre end en revolution. Det gælder for alle i samfundshierarkiet, ikke mindst for dem der befinder sig nederst i kastesystemet.

Kirkens kvindearbejde

Der diskrimineres på mange områder i det indiske samfund. Et enkelt eksempel på diskriminationen hvor kirken har haft held til at gøre en indsats, er behandlingen af kvinder. "Kvindens stilling i det indiske samfund er ynkværdig," siger Grace Rathnavathy, leder af Arcotkirkens kvindearbejde. Hun fortsætter: "Det indiske samfund kan ikke sammenlignes med andre lande i Østen når det drejer sig om behandling eller rettere mishandling af kvinder. Det finder sted fra tidlig alder med barneægteskaber eller unge enker der sjældent får lov til at gifte sig igen. Det handler om kvinden der udnyttes af manden, betragtes som slave og mere som mandens legetøj end ægtefælle."

Rækken af overgreb er uendelig. Vi kan bare tænke på den forfærdelige medgift som er en kolossal byrde for de familier der får en pige i stedet for en dreng.

En mangeårig målrettet indsats for skolegang for piger og uddannelse af kvinder har gjort den lutherske kirkes indsats forbilledlig. Der er en mærkbar forbedring i kvindernes stilling i samfundet i de områder hvor kirken er stærk.

Jeg besøgte for kort tid siden Arcotkirken og deltog i forhandlinger om udarbejdelse af en langtidsplan der sigter på økonomisk selvstændighed indenfor få år. De absolut mest visionære input i disse samtaler kom fra kvinderne. De vil og de kan selv, og de kan også fortælle hvordan kirken skal gøre det. Selvom Arcotkirken og de fleste andre kirker i dag er mandsstyret, vil mændene ikke i det lange løb kunne holde stand mod den stærke "kvindeelite" der er på vej frem. Kvinderne kan faktisk gå hen og blive det afgørende bidrag til en kristendom og kirke i Indien med indisk kød og blod.

Ligeværdigt partnerskab

Det er afgørende at forholdet mellem kirkerne i Danmark og Indien har udviklet sig til at blive ligestillet. Ingen er så små at de ikke har noget at bidrage med, og ingen så store at de ikke har noget at lære. NELC har udsendt 15 missionærer til andre folkegrupper, og Arcotkirken er netop i færd med at rekruttere sin første missionær, i samarbejde med Danmission, til Nepal.

Disse to kirker vil indtage væsentlige pladser blandt lutherske kirker i Asien og vil lidt efter lidt være med til at overtage danske missionsselskabers arbejdsopgaver på det asiatiske kontinent.

Indenfor de kommende år vil vi givetvis anmode de samarbejdskirker i Asien der har store indvandrergrupper i Danmark, eksempelvis kirker i Pakistan, Irak, Iran og Palæstina, om at rekruttere missionærer til at arbejde blandt deres egne her i landet. Det er en spændende udvikling af forholdet mellem de gamle missionskirker og missionsmarker. I fremtidens mellemkirkelige "partnerskabs-ære" kommer meget til at se anderledes ud mellem kirkerne i Danmark og Indien/Asien.

Det mellemkirkelige

Vi vil sammen udvikle nye samarbejdsstrukturer der kan lede i retning af øget udveksling mellem dem og os. Det er den mellemkirkelige kontakt der bliver mere og mere relevant. Der er allerede taget en række initiativer i den retning. Lige nu oplever vi at danske stiftsudvalg inviterer og betaler for gæstebesøg fra bl.a. Indien. Københavns Universitet holder hvert andet år et 2-3 måneders seminar for studerende fra Asien og Afrika. Her skabes værdifulde kontakter mellem danske og indiske kristne.

Vore børne- og ungdomsorganisationer har i de senere år flittigt inviteret unge fra Asien og Afrika med på lands- og andre stævner til gavn for sammenholdet og til glæde for fællesskabet blandt vore unge.

Missionsselskabernes volontørprogrammer bør udvikles til i højere grad at gå begge veje hvorved de kan blive et langt stærkere element i vort forsøg på at skabe mere kontakt mellem kirkerne i syd og nord.

Danske biskopper og stiftsprovster har i øget omfang taget imod invitation til at besøge samarbejdskirker i Asien og Afrika. Mange er kommet hjem med nye opdagelser og en forståelse for hvordan missionsarbejdet har skabt værdifulde kontakter for den danske kirke. Når kirkeledere kommer på besøg i Danmark, møder de heller ikke længere kun missionsselskabernes generalsekretærer, men inviteres også til møder med præster og biskopper. Den gamle missionskontakt er på mange måder blevet afløst af en mellemkirkelig.

Kun fantasien og økonomien sætter grænser for hvor omfattende det mellemkirkelige engagement kan blive. Fra det indiske subkontinent, som denne artikel hører under, hilser vi ethvert initiativ til mellemkirkelig kontakt velkommen og stiller vore erfaringer til rådighed for en udvikling der kan glæde og inspirere begge veje.

Kastesystemet skaber dybtgående konflikt i den indiske kirke

Reuben Mark
Kristen dalit, PhD-stud.

Opdelingen af mennesker efter kaste er i modstrid med det kristne menneskesyn, men præger alligevel mange kirker og menigheder i Indien dybt. Reuben Mark har nogle særlige forudsætninger for at fortælle om kastesystemet og den indiske kirke. Udover at være teolog og præst tilhører han en kaste som man i Indien giver forskellige navne: dalitterne, de kasteløse, de urørlige ("the untouchables"). Kastesystemet gennemtrænger den indiske kultur og er et stort problem for kirken. Reuben Mark beskriver kasteproblemerne i sin kirke i Andhra Predesh i det sydøstlige Indien.

Trods årtusindeskiftet står den indiske kirke med et uønsket barn i sine arme: kastesystemet. Kastesystemet går helt tilbage til vedaerne, men slog først igennem i den brahmanske periode (1200-400 f. Kr.). Systemet betyder at et person identificeres gennem hans eller hendes kaste. Inderens personlige liv og situation er derfor ikke til at skille fra hans eller hendes kaste. Kirker i andre dele af verden kender, i lykkelig modsætning til Indien, ikke fænomenet. Det er godt og prisværdigt at den indiske kirke har lavet en liste over de problemer som den står overfor, men den afgørende udfordringen står stadig tilbage: at udrydde kastesystemet. Vi er nødt til at se denne store udfordring i øjnene med beslutsomhed og i hast. Vi må også tage den nytestamentlige vision til os hvor der hverken er høj- eller lavkaste, herre eller tjener, mand eller kvinde, fordi alle er et i Kristus Jesus. Det er det sande fællesskab vi skal bevæge os frem imod.

Malaer og madigaer

Kirken i Andhra Pradesh består af to hovedgrupper af kasteløse: malaer og madigaer. Traditionelt er disse to kaster blevet behandlet som kasteløse af overklassen. Selv da de to grupper af kasteløse blev kristne, fandt de ikke sammen i fællesskab, men fortsatte med at leve med gnidninger. Uheldigvis har kastebevidstheden fået lov til at leve videre indenfor kirken. Det tragiske resultat er at det spændte forhold mellem grupperne rammer selve roden af et sandt, kristent fællesskab. Rivaliseringen mellem malaer og madigaer griber i dag dybt ind i kirkens liv og praksis.

Det er nødvendigt at understrege at begge grupper rent økonomisk er svagt stillede. Desværre har ingen af de to gjort en virkelig anstrengelse for at overvinde deres situation i samfundet. I stedet har de kæmpet mod hinanden. De har ikke fundet sammen i en fælles front mod det system som bruges til at holde dem nede. På den måde er det lykkedes overklassen at beholde topposterne indenfor den indiske kirke.

En af de mange negative konsekvenser af kastesystemet er fraværet af et frit og åbent forhold mellem mennesker fra forskellige kaster. Selv forskellige kirkeretninger er blevet skabt ud fra kastesystemet. Den lutherske kirke og The Church of South India (CSI) kaldes mala-kirker fordi de fleste medlemmer kommer fra mala-samfundet, mens baptistkirken kaldes madiga-kirken fordi de fleste medlemmer her kommer fra madiga-samfundet. Selvom CSI består af medlemmer fra begge kaster, er der lykkeligvis kun én kirke. Desværre gælder det for de lutherske kirker i Andhra Pradesh at hvor der er to samfund i en enkelt by, finder man også to kirker: én i den ene ende af byen og én i den modsatte.

En lang liste

Listen over fænomener der afspejler adskillelsen og diskriminationen mellem forskellige kastegrupper i den indiske kirke er deprimerende lang. Den omfatter blandt andet:

- Man deltager ikke i hinandens kirkeliv (festgudstjenester og familiebegivenheder som ægteskab, begravelser, fødselsdag eller bønnemøder.)

- Bryllupper mellem to mennesker fra hver sin kaste finder ikke sted.
- Protester fra menighederne står i vejen for fælles altergang.
- Det vækker stor modvilje hvis gudstjeneste og altergang forestås af en præst fra den 'forkerte' kaste.
- De forskellige kaster har adskilte begravelsespladser.
- De forskellige kastegrupper har adskilte indgange i kirkerne.
- Det sker at højkaste-præster afviser at tage imod et glas vand i et lavkaste hus. (Som om vand gør et menneske urent! Det er tværtimod afskyen mod vand fra en lavkaste som gør uren.)
- Når det gælder job, giver man sin egen kaste forrang. Det ses også i kirken. Kaste kan i sig selv være et kriterium der bestemmer om man for eksempel skal forfremmes eller ej. Missionærerne gik heller ikke fri af dette problem. De valgte også gartner, kok og rengøringshjælp fra de lavere kaster mens lærerjobbet eller enhver anden respektabel post blev givet til personer fra en højere kaste.
- De lavere kaster ydmyges i forhold til mad og indkvartering på herberger.

I forbindelse med dannelsen af The Church of South India protesterede mange kirkeledere fordi de var bange for at de ville miste deres privilegier og autoritet i en stor forenet kirke, domineret af andre kaster. Kastesystemet har haft ekstremt uheldige følger for kirken. Bevidst eller ubevidst har man fulgt den gamle kastetradition når et problem skulle løses og forfordelt egen kastegruppe. Denne sygdom har betydet at tanken om kirken som et fællesskab af troende ingen konkret virkelighed har. Tanken er tom, i direkte modstrid med vor Herre.

Et sår i hjertet af kirken

Kirken står også overfor svære problemer fordi lederne dominerer kirken ved hjælp af personer fra deres egen kaste. Deres tankegang er formet af kastesystemet. Selviskhed er også trængt ind i deres liv. De er mere optaget af deres position i kirken end af den åndelige side af deres liv i kirken. Kastebevidstheden gør dem ude af stand til at udtrykke det fulde

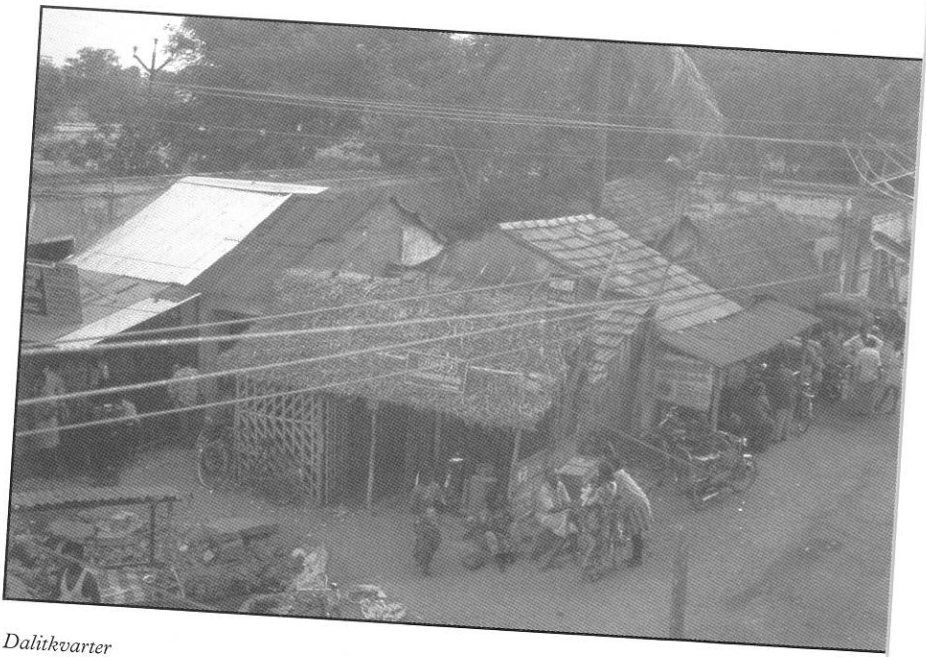
fællesskab i vor Herre Jesus Kristus i deres forhold til kristne fra andre kaster. I stedet præger nervøsitet, adskillelse, misforståelser og kappestrid den indiske kirke. Alt dette har gjort arbejdet med at bygge broer mellem forskellige kastegrupper ekstremt vanskeligt. Det er den største hindring for kirkens vækst.

En anden tragedie af store dimensioner er at kastepolitikken i den indiske kirke har fået kristne til at vende tilbage til hinduismen eller omvende sig til islam eller buddhisme.

Et enkelt lyspunkt i dag er dog at mennesker på tværs af grupperingen i kaster indenfor den indiske kirke mødes sammen til vækkelsesmøder. Her er der ingen diskrimination.

Evangeliets kraft

Den dag kastesystemet afskaffes, er vejen banet for enhed i den indiske kirke. Der er et presserende behov for at reformere situationen i dagens kirke. Der er ingen tvivl om at opgaven for

Dalitkvarter
Foto: Kim Koch Rasmussen, Danmission

indisk teologi og kirke i dag er radikal nytænkning og reformer hvis den skal kunne tale ind i vores verden og situation i Indien. Det skal her noteres at små minoriteter af bykristne til en vis grad har overvundet kastetænkningen gennem uddannelse og de jobmuligheder, uddannelsen giver dem. Men i de kristne menigheder på landet er kastebevidstheden stærk. Jesu Kristi evangelium skal her gå ind og påvirke kultur og samfund hvis situationen i de kristne menigheder skal forbedres. Evangeliet må danne afsæt når kastetendenser skal overvindes. Endemålet for reformprogrammet bør være udslettelsen af de kulturelle og historiske adskillelser mellem mennesker. Kirken må praktisere en kristen livsform og etik og lade den udgøre basis for vores folks sociale, økonomiske og politiske kamp. Enhver kristen bør leve et Kristus-lignende liv for den anden og den kasteløse. Kristi solidaritet med både malaer og madigaer bør gøres klar for alle. Kirken må huske at den er kaldet til at være 'frelses-agent' i samfundet. Den bør bruge ethvert middel i sin magt til at overvinde kastesystemets negative tendenser.

Et stærkt eksempel på at Kristus ikke ville have været enig i vores kastepolitik, finder vi i Johannes evangeliet, kap. 4, hvor han beder en samaritansk kvinde om vand. Samaritanerne blev på Jesu tid set ned på som en slags andenrangsborgere. Lad os også huske Paulus' ord og gøre dem til vores egne: Kristne er ét folk med én Herre og én Ånd uden bemyndigelse til at gøre adskillelse mellem kaster, klasser eller køn. "For I er alle én i Kristus Jesus" (Gal. 3,28).

Arbejdet er startet

Church of South India er den største protestantiske kirke i Indien og den første kirke der har involveret sig i spørgsmålet om dalitter på forskellige niveauer. Den har åbnet et dalit studiecenter og har udnævnt Rev. Dr. Daniel Premkumar som leder. Studiecenteret afholder workshops, seminarer og laver oplysningsmateriale om dalitterne til brug for præster. Som team går studiecenteret aktivt ind i situationer hvor dalitterne bliver undertrykt for at kæmpe deres sag. Lige siden CSI begyndte at støtte dalitterne, er dalit menigheder forskellige steder blevet styrket. Det har gjort de højere kaster bange. CSIs årbog

inddrager stof der handler om dalitternes lidelser. Studiecenteret har hævet stemmen i sager omhandlende revidering af liturgi og salmebog for at dalitternes stemme kunne blive hørt.

Kirkens arbejde mod kastesystemet er begyndt. Det giver håb om at alle kristne indere en dag virkelig kan være én i Kristus.

Reuben Mark er netop blevet PhD-studerende med tilknytning til Københavns universitet. I Indien havde han som kasteløs ingen chance for at opnå et PhD-studium. Hans PhD-studium ved det teologiske fakultet i København er blevet til virkelighed på initiativ af Det mellemkirkelige stiftsudvalg i Helsingør stift og støttes af 10 menigheder i Helsingør stift, Folkekirkens Nødhjælp og Danmission. PhD-studiet vil komme til at dreje sig om Dinakarans prædikener. Dinakaran er en kendt vækkelsesprædikant i Indien. Reuben Mark håber at hans kontakt med danske menigheder i Helsingør stift og med de kirkelige organisationer og universitetet i København kan blive et lille skridt på vejen mod kastesystemets afskaffelse.

Oversat og bearbejdet af Eskil Dickmeiss

Et kirkebesøg i Nepal

Leif G. Christensen
Sognepræst ved Helligåndskirken, København

Flykapringerne og ødelæggelsen af New Yorks World Trade Center den 11. september skabte stor usikkerhed om gennemførelsen af 25 københavnske kirkefolks rejse til Nepal i oktober og november. Rejseplanen blev gennemført med succes. Især mødet med den lille evangeliske kirke i det overvejende hinduistiske land står tilbage som noget ganske særligt.

Landet

Landet under verdens tag er blot tre-fire gange større end Danmark og med en befolkning på 24 millioner. Et lille land i forhold til verdens folkerigeste nation mod nord, Kina (Tibet), og så det hastigt voksende land mod syd, Indien. Midt mellem disse nationer ligger det lille hinduistiske kongedømme, Nepal.

Allerede under indflyvningen til hovedstaden Kathmandu er man klar over at et ganske anderledes land og befolkning venter os. Et ubeskriveligt smukt land med frodige dale og sneklædte bjergtinder, men også et utroligt fattigt land hvor man allerede fra flyet ser i tusindvis af mennesker langs Katmandudalens flodleje i færd med husholdningspligter som tøjvask og rengøring. Langs floderne ses landbefolkningens lerklinede hytter med græs- eller bliktag.

I hovedstaden Kathmandu mødes man af tiggende børn, entusiastiske gadehandlere og ikke mindst en forvirrende hob af gamle dyttende busser og taxacykler der snor sig gennem hovedstadens navnløse jordveje.

Nepali, det officielle sprog, tales kun af halvdelen af befolkningen. Store etniske og kulturelle forskelle gør at mange

nepalesere lever i sluttede, afgrænsede by- eller landområder med eget sprog. Men store forskelle til trods fik vi dog en klar fornemmelse af at de mere end 30 etniske grupper, som befolkningen kan inddeles i, lever fredeligt side om side. Også som fremmed mødes man overalt med venlighed. På intet tidspunkt blev vi antastet, mistænkeliggjort eller bestjålet. Nepal har i en årrække været en af de største modtagere af dansk ulandshjælp, ligesom flere private organisationer støtter udviklingsprojekter i det fattige bjergland. Befolkningstilvæksten stiger i disse år eksplosivt. Den fejlagtige tro på at alderdommen sikres bedst med mange børn, eksisterer også i et uland som Nepal. Konsekvensen bliver at de unge fra landet søger mod de større byer for at realisere drømmen om et bedre liv, men ender ofte i kummerlige forhold blandt storbyens arbejdsløse.

Krav om bedre leveforhold

Kun 2 uger efter vores hjemrejse overtog militæret (kongen) magten i landet. En maoistisk oprørsgruppe der væsentligst opererer fra de østlige og vestlige landdistrikter, brød en månedlang våbenhvile med de nepalesiske myndigheder. Mange fattige finder oprørernes krav tillokkende, for eksempel større social og økonomisk lighed, jordreformer, afskaffelse af monarkiet, større rettigheder til lavkastegrupper; alt sammen indlysende og retfærdige krav i et fattigt land hvor kongefamilien hører til en af verdens 5 rigeste familier. "Vil du møde kongen, skal du blot følge de bedst asfalterede veje," høres på gaden i Kathmandu.

Et hinduistisk kongedømme

Langt den overvejende del af befolkningen bekender sig som hinduer (80 %), en religion som har været udbredt i Nepal i århundreder, især i landets sydlige og midterste områder. Tæt forbundet med hinduismen er 10-15 % af befolkningen buddhister med nære relationer til den tibetanske kultur. Siden Kinas annektering af Tibet er tusindvis af tibetanere flygtet til Nepal. Et stort område i hovedstaden, Kathmandu, hvor vi boede, lever i tusindvis af buddhister omkring landets største stupa (buddhistisk tempel), Boudhanath.

Muslimerne (ca. 4 %) bor i den vestlige del nær grænsen mod Pakistan. Resten, herunder de kristne, udgør under 1 % at befolkningen.

Den kristne kirke

Ramesh Khatry, en af den nepalesiske kirkes ledere, introducerede os for kirker og menigheder i hovedstaden. Ramesh, der selv som ganske ung lod sig døbe kristen selvom hans familie var hinduer, har som de fleste andre protestantiske kristne været fængslet for sin kristne overbevisning. Indtil 1990, før indførelsen af demokratiske reformer, var det ofte forbundet med risiko offentligt at mødes i menighederne til gudstjeneste. Selv i dag er det forbudt for menighederne offentligt at udøve nogen form for missionsvirksomhed, ligesom det generelt er forbudt at konvertere til kristendommen.

I takt med sekulariseringen, især i Kathmandu området, er der fra myndighedernes side sket en vis form for afslapning i det kritiske forhold til kirken. Men det er højkastegrupper og jordbesiddere der dominerer Nepals regering, og man er fra regeringens side bange for at de eksisterende "hinduistiske" magtstrukturer i landet skal forskubbes. Den kristne kirkes forkyndelse af lige ret og lige værd forekommer oprørende for traditionsbundne hinduer.

Kristen mission

Der har ellers eksisteret kristne i Nepal siden den første katolske missionsvirksomhed begyndte i 1700 tallet. Det var imidlertid protestantiske missionærer der fra Nordindien i begyndelsen af 1900 tallet øvede mission overfor nepalesiske handelsrejsende, der så hjembragte evangelisk kristendom til befolkningsgrupper i selve Nepal.

Da der i 1951 blev åbnet adgang for besøgende fra udlandet, etableredes United Mission to Nepal (UMN) der i respekt for landets antikirkelige love startede hjælpeprogrammer inden for hospitals- og sundhedsvæsenet, undervisning i fremmede sprog, men aldrig forkyndende mission. I dag udgøres UMN af 51 samarbejdende kirker fra i alt 17 lande, heriblandt Danmission. Men man finder også i dag en lang række udenlandske "prædikanter" i

Nepal, rekrutteret fra nyere vækkelsesbevægelser, der udøver en skjult missionsindsats. Dette førte sidste år bl.a. til fængsling af en norsk statsborger. UMN er langt fra begejstret for denne uautoriserede virksomhed, der oftest skaber problemer for de lokale kristne. UMN holder sig fra en direkte missionerende indsats og lader kristendommen tale gennem sekulære humanitære hjælpeprogrammer.

Ramash fortæller at når de kristne protestantiske menigheder på trods af forbud mod mission i disse år alligevel oplever stor kirkevækst, skyldes det ikke mindst nepaleserne selv. De kontakter andre landsmænd der på den måde bliver interesseret i kristendommen. Andre har gennem buddhismen eller hinduismen hørt om Jesus, oplever bønnesvar, og kontakter derefter den kristne kirke.

Til gudstjeneste

Det var en ganske særlig oplevelse at overvære en nepalesisk gudstjeneste. Menighedens præst var ganske vist bortrejst, hvilket dog ikke forhindrede menigheden i at mødes til den sædvanlige lørdagsgudstjeneste. I mere end to timer overværede vi fællesbøn, lovsange, læsning fra evangeliet, vidnesbyrd, prædiken osv. Vi danskere blev mødt med den sædvanlige gæstfrihed. Som præster fra udlandet blev vi indbudt til at prædike under gudstjenesten.

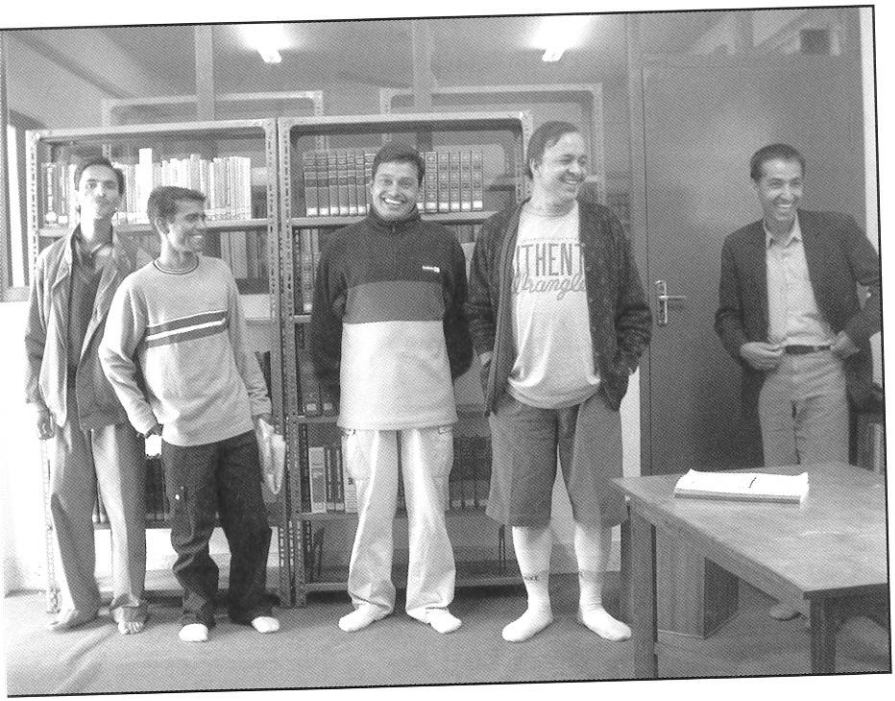
"Hver lørdag kommer nye til," fortæller Ramesh Khatry der forventer at menigheden vil vokse med 100% det næste år. Fra buddhismen kender man til at frygte straffende guder. Det er da også budskabet om Guds ubegrænsede kærlighed der vinder nepalesernes undren og tro. Dertil kommer at Jesus forkyndte at vi alle er skabt lige. Det er ganske nyt for alle hinduer hvor kastesystemets ideologi ligger dem dybt i sjælen.

"Er jeres menighed karismatisk," spurgte vi efter gudstjenesten i Kathmandu. "Nej," lød svaret, "den er nepalesisk." De var tydeligvis ikke klar over hvad vi mente med det spørgsmål.

Undervisning

Alle kirkens ledere er nepalesere. De fleste præster og menighedsledere er ulønnede og uden uddannelse. Behovet for bibel-

skoler og andre uddannelsestilbud til menighedsledere er enormt. Ramesh, der selv til daglig underviser og er administrator på et teologisk institut i Kathmandu, har bygget et uddannelsescenter op hvor præster og menighedsledere har mulighed for at dygtiggøre sig. Der tilbydes undervisning og kristen litteratur.

Lærere og medarbejdere ved Det teologiske institut ATEN i Kathmandu.
Foto: Flemming Pless

Den nepalesiske kirke har en meget løs struktur. Der findes ikke nogen overordnet ledelse eller forpligtende organisatorisk enhed mellem de enkelte menigheder. Alle menigheder er selvstændige, ligesom man inden for protestantiske kredse ikke opererer med en skarp skelnen i forskellige trossamfund som man kender det fra vesten. Ramesh ønsker selv at den evangeliske kirke i videst muligt omfang skal være uafhængig af vestlig økonomi og ledelse. Det vil give større ansvar til lokale kirkeledere, men kirken vil

også optræde mere troværdigt i det omkringliggende samfund. Derimod håber han at vestlige kirker i kommende år vil bidrage til opbygningen af nødvendige uddannelsesinstitutioner i form af investeringer i bygninger og aflønning af personale.

Hjemme igen

Det var både berigende og inspirerende at møde disse evangeliske kristne så fjernt fra Danmark. På det teologiske institut ATEN i Kathmandu med 7000 internationale bogtitler, forærede vi dem en bog om Grundtvig. Ham havde de aldrig hørt om før!

Tre år med kristne i Cambodia

Susanne Tjagvad Madsen
Adm. chef i Danmission
Missionær i Cambodia i tre år

I perioden 1998-2001 har jeg arbejdet for Danmission i Cambodia med kristent udviklingsarbejde. Cambodia er et af verdens fattigste lande med ca. 12 millioner indbyggere. Landet var fra 1975-1979 udsat for Pol Pots rædselsregime hvor der blev udryddet ca. 2 millioner af deres egne landsmænd. Cambodia er i dag et buddhistisk land. Kun omkring 1% af befolkningen er kristne.

Kristendommens komme til Cambodia

Cambodias første møde med kristendommen var i 1555 da portugisiske handelsfolk og missionærer kom til landet, men kristendommen blev ikke accepteret af landets konge. Det næste møde med kristendommen var i 1863 da franske katolske præster kom til landet og byggede en katolsk kirke. Også på dette tidspunkt tog landets konge afstand fra kristendommen, og de som lod sig døbe, blev forfulgt, og nogle blev dræbt.

I 1923 kom den protestantiske missionær Harold Hammond til Cambodia, udsendt af The Christian and Mission Alliance, et amerikansk missionsforbund. Han søgte landets regering om tilladelse til at virke som missionær. Han fik tilladelsen, men kun i landlige distrikter, ikke i byerne. Hans mission medførte at der blev bygget kirker og startet en bibelskole. Allerede i 1923 begyndte oversættelsen af Det Nye Testamente til Khmer. Arbejdet var færdigt i 1933, og i 1954 var også Det Gamle Testamente oversat til Khmer.

De Røde Khmerer

I 1970'erne blev kirken stillet overfor De Røde Khmerers

befrielsesteologi der blandt andet så den revolutionære kamp mod politisk undertrykkelse og social uretfærdighed som et led i det kristne budskab. Kirkens ledere stod uforstående overfor denne teologi, og da De Røde Khmerer blev stærkere, blev deres fremgang en trussel mod kirken. Da Pol Pot som leder af De Røde Khmerer i 1975 langsomt overtog landområder i Cambodia, var der en stor tilflugt til Phnom Penh. Mange søgte i denne periode til kristendommen, og kirkens medlemmer steg samme år til at tælle over 10.000 tilhængere. Dog blev mange af kirkens medlemmer ofre for De Røde Khmerers voldelige magtovertagelse i Cambodia. Mange kristne blev dræbt eller sultede ihjel, og omkring to millioner mistede livet i de fire år De Røde Khmerer var ved magten.

Da Cambodia i 1979 blev befriet af Vietnam, blev kristendommen ikke anerkendt af myndighederne. De overlevende kristne måtte starte en undergrundskirke som eksisterede fra 1979 til 1989. I 1990 blev kristendommen, efter 15 års forbud, igen tilladt som religion i landet. Tilladelsen havde dog sine begrænsninger idet det ikke var tilladt at bygge kirker. Der blev i 1990 genåbnet 10 kirker i Phnom Penh. Mange af de bygninger som før krigen var blevet brugt til kirker og samlingssteder for de kristne, var ikke længere til rådighed og derfor måtte de kristne mødes som husmenigheder i private hjem.

Kirken i dag

På nuværende tidspunkt har alle landets 21 provinser regelmæssige kristne møder, og alle provinser har mindst én menighed. Menighederne har vanskelige kår. Mange ledere og præster i kirkerne mangler teologisk viden og baggrund. Det mærkes specielt i forholdet til forskellige sekter og kulter som oplever stor tilgang i disse år. Til store fare for de kristne menigheder har mange menighedsledere og præster svært ved at takle disse sekters indflydelse. Bibelskolen i Phnom Penh, som blev grundlagt i 1992, skelner ikke mellem forskellige typer af kirker og er derfor med til at åbne op for nogle trosgrupper som kan skade den kristne kirke i Cambodia.

Cambodias befolkning har siden 1970'ernes grusomheder kæmpet for stabilt styre, sikkerhed og fred. Denne kamp har

smittet af på kirkens aktiviteter. De kristne kæmper for deres kirke og dens fremtid. De forsøger hele tiden at nå flere med det kristne budskab samtidig med at de gennem seminarer, kurser og uddannelse forsøger at styrke kirkens lederskab, så kirken bliver oprettet på et klart evangelium.

Der er også et andet problem som kirkens ledelse må se i øjnene. Mange af menighedens medlemmer kommer i kirken i håb om materiel fortjeneste. Det er vigtigt at huske på at cambodianerne stadig er en meget fattig befolkning. Kirkerne griber dette problem forskelligt an. Nogle har valgt at lukke kirken indtil problemet er løst, andre vælger at se gennem fingre med problemet.

Der er ingen tvivl om at kirken i Cambodia står overfor mange kendte og ukendte udfordringer. Selvom der er en stigende tilgang til kirken, så tæller kirkens tilhængere i dag kun ca. 1% af landets befolkning.

Arbejdet som lægmands-missionær

I 1998 rejste jeg til Cambodia for Dansk Santal Mission. Jeg skulle varetage et job som administrator og leder på ICC's hovedkontor og blev 1 1/2 år efter bedt om også at varetage jobbet som fungerende leder for hele organisationen. ICC står for "International Co-operation for Cambodia" og er en kristen alliance som består af World Concern, InterAct, Summer Institute of Linguistics, South East Asian Outreach og Danmission. Alliancen har hos de lokale myndigheder en tilladelse til at foretage udviklingsarbejde i landet. Dog er myndighederne bekendt med at ICC er en kristen alliance med kristne medarbejdere som arbejder med at hjælpe og opmuntre kirken i Cambodia.

Jeg selv har en længere teoretisk handelsuddannelse bag mig sammen med en del erfaring fra det danske erhvervsliv. Mit virke som missionær skulle derfor helt naturligt leves ud på lægmandsniveau. Jeg fandt hurtigt ud af at de lokale medarbejdere på ICC kontoret var den helt naturlige målgruppe for mig at koncentrere mig om. For selv om de fleste medarbejdere var kristne og døbt, var de fleste af dem ny-kristne og manglede endnu megen opbygning i troen. Samtidig lagde de ikke skjul

på at de havde store problemer med at være kristne uden for arbejdet ved ICC kontoret, for de fleste af dem havde ægtefælle eller forældre og søskende som var buddhister. Derfor var det svært for dem at leve deres tro ud når de kom hjem.

Det kræver meget i den cambodianske kultur at sætte sig op mod familien og for eksempel holde fast ved at søndag er en helligdag med kirkegang eller melde fra til de nationale mærkedage, som har sine rødder i buddhismen. Jeg kunne derfor mærke at de lokale medarbejdere på kontoret havde meget brug for at arbejdspladsen blev et frirum hvor de uden bekymringer kunne være kristne brødre og søstre for hinanden, samtidig med at vi hjalp hinanden til at skabe større rodfæstethed i kristendommen. Dette kristne frirum forsøgte vi at skabe med daglig morgenandagt på Khmer som de lokale medarbejdere forestod på skift; med ugentlig bibeltime ved mig; med en årlig udflugt som opbyggede både det åndelige og det sociale fællesskab; med en julefest osv. Samtidig valgte jeg ikke at knytte mig til én Khmer kirke. I stedet for kom jeg i mine ansattes lokale kirker på skift og forsøgte derved at bakke dem op i deres tro og kirke.

Den årlige udflugt med kontorpersonalet gik i år 2000 til provinsen Kompong Cham. Billedet er fra en gudstjeneste i den lokale kirke hvor mine ansatte fik lov til at synge en sang for menigheden. Foto: Susanne Tjadvad Madsen

I dialog og samtale med buddhister

Det sidste år gennemførte jeg et pilot uddannelsesprojekt blandt offentligt ansatte. Cambodias offentligt ansatte er kendetegnede ved at have en stærk loyalitet overfor landets religion, buddhisme. Det gjorde det interessant som kristen at møde disse mennesker og skabe bekendtskaber og venskaber. For i takt med at vi lærte hinanden bedre at kende, kom vi også i tæt dialog med hinanden hvor vi med dyb respekt for hinandens baggrund kunne tale om vores religion, kultur og liv.

Naturligvis skulle jeg være meget opmærksom på hvad jeg sagde direkte om kristendommen blandt de offentligt ansatte, for det kunne hurtigt af de offentlige myndigheder blive opfattet som om jeg ønskede at ændre landets religion. En sådan mistanke ville ikke kun skade det arbejde vi står direkte i i Cambodia, men også det arbejde alle alliancemedlemmerne er involveret i i den del af Asien. Men selvom jeg ikke direkte forkyndte om min tro blandt de offentlige ansatte, så kunne jeg let med mine kristne holdninger og væremåde give et signal om hvordan min personlige tro påvirker hele mit liv. Et signal som ofte gav anledning til uformelle samtaler og dialoger.

Missionsarbejdet

I mit arbejde med uddannelsesprojektet fik jeg derfor mulighed for at "så frø" blandt cambodianere som intet forhold havde til kristendommen. Det var en velsignelse af være med i den del af Guds missionsarbejde, samtidig med at jeg også fik lov til at "vande frø" som allerede var lagt af andre før mig blandt ICCs kontorpersonale. Selvom jeg skulle udføre et fagligt stykke arbejde for at opnå visum i landet, så har det været en stor gave at være kaldet til at varetage disse missionsopgaver blandt ikke-kristne og ny-kristne. Den faglige del af det at være missionær har bestemt også været spændende og ikke blot en nødvendighed for at få visum. For det var gennem det faglige arbejde at jeg fik adgang til at møde cambodianerne i deres hverdag og kunne dele min tro med dem.

Udfordret og beriget af mødet

Jeg måtte dog hurtigt erkende at jeg ikke var kaldet til

Cambodia blot for at fortælle andre om min kristne tro, men lige så meget for at lære af cambodianerne, såvel kristne som ikke-kristne. Jeg blev stillet mange spørgsmål om kristendommen. Det betød at jeg hele tiden måtte gøre op med mig selv hvordan jeg forholder mig til troen. En øvelse som er sund, fordi jeg som kristen i Danmark aldrig er blevet stillet disse spørgsmål. At leve i en helt anden kultur og tilmed i et af verdens fattigste lande var også med til at udvikle mig som menneske og som kristen. Noget der gjorde indtryk på mig hos de kristne cambodianerne, var deres ubetingede tillid til Jesus som deres Frelser. At se hvordan cambodianerne, trods deres mange vanskeligheder i livet og ofte totalt håbløse situation, satte al deres tro og lid til Gud var meget tankevækkende for mig og gav mig anledning til at vende blikket indad og spørge, hvor stærk min tro ville være under samme levevilkår?

En lille kirke med svære vilkår

Når man taler om den cambodianske kirke, så er det vigtigt at understrege at Cambodia ikke er præget af kirker, men husmenigheder. Der findes naturligvis kirker som er registreret hos myndighederne, men det er hovedsageligt i husmenigheder de kristne mødes. Selvom kristendommen kom til Cambodia for en årrække siden, så har landets historie og styre forhindret at kirken har kunne slå dybe rødder. Kirken i Cambodia er derfor stadig meget afhængig af både hjælp og fællesskab med andre kirker i hele verden. Det er vigtigt at den cambodianske kirke føler sig som en del af en større helhed, samtidig med at de får mulighed for og hjælp til at opbygge og skabe deres egen kirke som tager højde for landes historie, kultur og traditioner.

En af de måder Danmission har prøvet at støtte den lokale kirke til at tage højde for Cambodias kultur og traditioner er ved at sende missionærer fra et andet asiatisk land via Danmission til Cambodia. Disse missionærer (som vi kalder syd-syd missionærer) har den samme generelle asiatiske baggrund og forståelse som cambodianerne og kan derfor på nogle områder være en helt anden støtte og vejledning til kirken sammenlignet med Vestens kirker.

En lille kirke med en stor tro

Det som danskere og den danske kirke kan lære af den cambodianske kirke, er blandt andet dybden og engagementet i kirken og Cambodianernes personlige kristne liv. Jeg mærkede selv at der i Cambodianernes lovsang og bøn lå utrolig meget ubetinget tro og håb, og deres gerninger var kendetegnet ved grænseløs kærlighed. Deres tro, håb og kærlighed gør indtryk. Den vil jeg aldrig glemme fra mine tre år i Cambodia.

Foto © Ulrik Bang

Højskoleelever på kirkebesøg i Filippinern

Karen Huus
Silkeborg Højskole

Fra november 2001 til februar 2002 bor 13 højskoleelever og to lærere fra Silkeborg Højskole i Filippinerne. Opholdet er en del af et rejseprojekt arrangeret i et samarbejde mellem Danmission, Folkekirkens Nødhjælp, FDF og Højskolen. Projektet består af tre måneders forberedelse på Silkeborg Højskole, tre måneders ophold i Filippinerne og derefter tre måneder på højskolen med tid til efterbehandling og forberedelse af en oplysningskampagne i FDF, "Pilipinas". Højskoleeleverne er gæster hos Den lutherske Kirke i Filippinerne og Det filippinske Kirkeråd, og under opholdet oplever eleverne dagligdag og kirkeliv blandt de oprindelige folk i bjergene, i storbyslummen i Manila og hos fattige fiskere ved havet.

Guldets gud

Det er en sen decemberaften i en bjerglandsby i Filippinerne.

På en veranda sidder en flok danske højskoleelever og lytter opmærksomt til en ung filippinsk præst der fortæller:

"Der levede engang en mand der hed Gatan. En dag Gatan var på jagt, fik han øje på noget der glimtede og glitrede oppe på bjerget. Da han fandt stedet, viste det sig at det var guld. Fra den dag begyndte Gatan at udvinde guldet. Guldet bragte han til lavlandet hvor han byttede det for salt, tøj og alt hvad familien havde brug for.

Så kom der en tid hvor fremmede kom til bjergene og opdagede, at der var guld.

I bjerget boede en gud, Balitok. Balitok er guldets gud, og han sang til Gatan for at advare ham. Hør, hvad Balitok fortalte: "Ay, pas godt på bjergets guld. På dette bjerg skal I leve, og

dette guld skal I leve af. Guldet tilhører din familie, din klan, din stamme. Lad ikke de fremmedes begær udnytte guldet. Beskyt guldet mod dem der kommer for at udvinde det".

Fortælleren er den 32-årige Jordan Rivas. Han er præst og sekretær for RECCORD, Regional Ecumenical Churches in the Cordillera.

Jordans øjne lyser som det guld han fortæller om. Han læner sig frem i stolen og fortsætter:

"Og de fremmede kom til bjerget hvor Gatan boede, og de fandt guldet. Soldaterne forsøgte at jage Gatan og hans stamme væk, men Gatan kæmpede mod dem. Balitok hjalp Gatan for guden vidste at Gatan kæmpede for livet, ikke blot for bjergets guld. Han beskyttede ikke alene guldet, men hele stammens liv".

Jordan løfter hovedet og ser op. "Men, som I ved, var disse fremmede meget stærke. De havde geværer og kunne derfor jage Gatan væk fra bjerget. Men den dag i dag minder Balitok Gatan og hele hans stamme om at de skal vende tilbage til stedet, hvor guldet blev fundet og tage det tilbage, for det er på den jord, på det bjerg, de skal leve".

Pastor Jordan fortsætter: "Denne fortælling er stadig en del af vores historie og liv. Som I ser: Først kom spanierne, så kom amerikanerne. De udvinder vores guld, de berøver os naturens ressourcer, som opretholder vore liv. Vi er svage folk i Cordillera der kæmper for at forsvare vores jord og vore ressourcer".

Jorden synker

Historien om Balitok, guldets gud, bliver fortalt i landsbyen Mankayan i bjergområdet Cordillera i den nordlige del af Filippinerne. Mankayan er hjem for to af højskoleeleverne der bor hos den lokale præst. Eleverne deltager i kirkens børne- og ungdomsarbejde, hjælper med markarbejde og besøger nærliggende landsbyer og små private guldminer hvor lokale familier graver guld, som de har gjort i generationer.

Netop i Mankayan er fortællingen meget aktuel. I landsbyen ligger en af filippinernes store mineselskaber. Minen udvinder kobber og guld og har stor indflydelse på livet i bjergbyen. For

de få betyder minen arbejde, uddannelse og lægehjælp, men for de fleste betyder den tab af livsgrundlag. Da minen i sin tid kom, anerkendte de officielle myndigheder ikke de ejendomsforhold der havde været gældende i umindelige tider blandt de oprindelige folk i bjergene. Landbrug og privat minedrift blev forbudt indenfor mineselskabets område.

Fælles for alle i landsbyen er konsekvenserne af den omfattende ødelæggelse af naturen der følger med industriel minedrift. Vand er blevet en mangelvare med følgende store problemer for landbruget der er livsgrundlaget for befolkningen i området.

Endnu en konsekvens er områder hvor jorden synker sammen. I byen ligger en forladt skole som ingen kan bruge mere, da den pludselig sank 1 1/2 meter, og i en mindre landsby udenfor Mankayan blev fem huse og en skole begravet under et jordskred der angiveligt skyldes jordens erosion pga. minedrift. Minen har dog ikke taget ansvaret for jordskredet der også fjernede hovedvejen.

Kristendom og countrymusik

I Cordillera er langt de fleste mennesker oprindelige folk. De tilhører forskellige stammer der samlet betegnes som igorot. Trods omfattende vestlig påvirkning betyder stammetilhørsforholdet og den gamle kultur stadig meget for igoroterne, ligesom den dybe forbundethed med jorden er opretholdt.

Gennem Filippinernes cirka 350 år som spansk koloni forhindrede Cordilleras bjergrige og vilde natur spanierne i at få kontrol over området. Igoroterne levede længe uberørt af spaniernes indflydelse i Filippinerne der gjorde størstedelen af filippinerne til katolikker. Men hvad spanierne ikke formåede gjorde amerikanerne. I 1899 købte USA Filippinerne af Spanien, og en ny periode i filippinsk historie begyndte, ikke mindst i Cordillera. Amerikanerne drog til bjergene og bidrog bl.a. til områdets udvikling gennem de utallige skoler der blev opført af amerikanske missionærer. Modsat resten af Filippinerne hvor langt størstedelen af befolkningen er katolikker, blev også protestantisme udbredt i Cordillera. Og med de amerikanske skoler og kirker kom også countrymusikken og cowboyhatten. Var

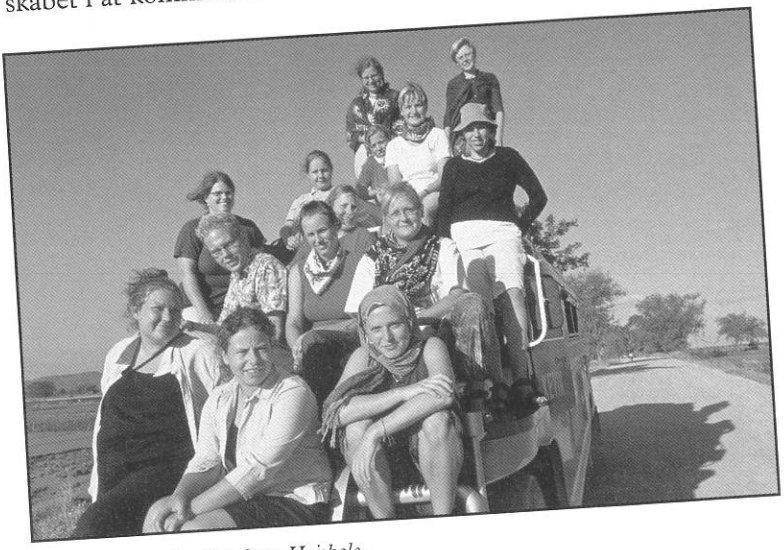
det ikke for præstesnippen, ville flere af præsterne let kunne forveksles med en sherif fra Texas.

I 1946 fik Filippinerne selvstændighed, men landet er fortsat økonomisk og politisk afhængigt af USA.

På kant med ånderne

Trods påvirkningen fra vestlig kultur og kristendom er elementer af den oprindelige kultur stadig meget synlig. Som i den gamle animistiske religion hvor den traditionelle præst, manbunongén, spiller en stor rolle i alle aspekter af livet, må også de kristne præster udfylde de samme funktioner. I de små landsbyer må præsten virke som læge, dommer og åndelig vejleder, ligesom præsterne deltager aktivt i løsningen af de problemer der truer lokalsamfundet. Det gælder for eksempel ved opstart af kommerciel minedrift eller udbygning af vandkraftværker der ofte fører til forflyttelse af hele landsbyer og ødelæggelse af livsgrundlaget for endnu flere.

Biskop Lasegan fra Den lutherske Kirke i Filippinerne fortæller at da en ny mine åbnede i hans landsby, lavede de en barrikade ved vejen til landsbyen. Barrikaden forhindrede mineselskabet i at komme ind i landsbyen med deres gravemaskiner. Så

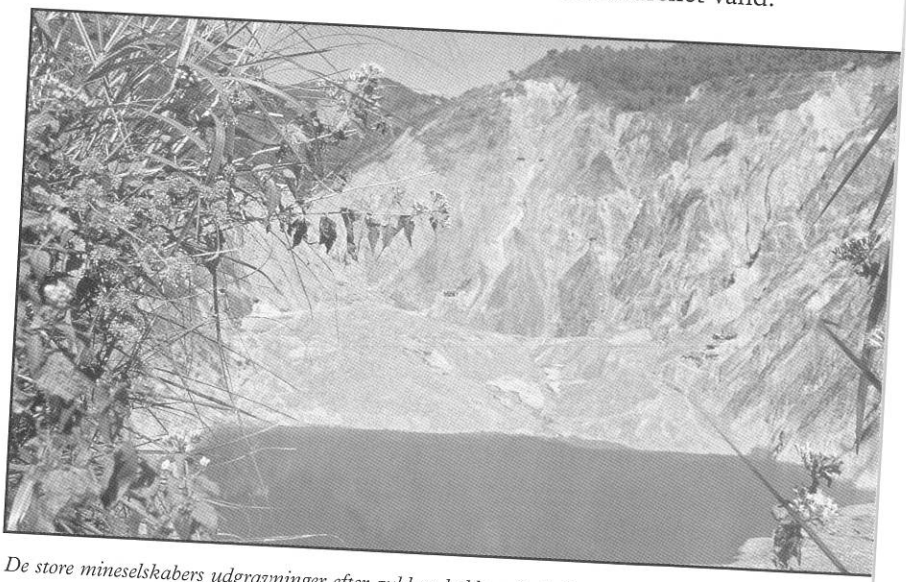

Elever og lærer fra Silkeborg Højskole.
Foto: Karen Huus

gik selskabet rundt til alle familier en for en og forsøgte at få dem til at sælge deres huse. De kom også til kirken og sagde: "Jeres kirke er lille og grim, sælg den til os, så får I så mange penge at I kan bygge en ny og flot kirke et andet sted." Landsbyen svarede at de ikke vidste, hvad de skulle leve af et nyt sted. Måske ville de få en fin stor kirke, men der ville ikke være et livsgrundlag for dem så de ville hellere blive. Derfor blev kirkebygningen stående som et tegn på kirkens solidaritet med landsbyen.

"Det er meget svært for en igorot at flytte," fortsætter biskop Lasegan. "De hører til på den jord de bor på. Jorden er hellig fordi forfædrene er begravet der".

Da mineselskabet ikke havde held med at få landsbyens befolkning til at flytte, startede de udgravninger lige ved siden af landsbyen. Selskabet udvandt guld efter en anden og langt mere ødelæggende metode end tidligere. I stedet for at grave gange under jorden, gravede de al overfladejorden væk i et forsøg på at komme ned til guldårerne. Da der ikke var mere guld og ikke flere træer på bjerget, lukkede minen, og alt hvad der var tilbage til befolkningen, var et stort hul med forurenet vand.

De store mineselskabers udgravninger efter guld og kobber efterlader store ar i det smukke filippinske bjerglandskab.
Foto: Karen Huus

Den industrialiserede minedrift bringer menneskene på kant med den orden der hersker i naturen, og igoroterne tror at ånderne bliver vrede. Når en igorot graver efter guld, ofrer han et dyr til guldets eller bjergets ånd og beder om lov til at grave guldet, og om hjælp fra ånderne til at finde det. Fornærmer man en ånd, betyder det sygdom og ulykke.

Biskoppen fortæller videre at dengang missionærerne kom, kunne de ikke forstå traditionerne, og de ville ødelægge dem. Men for de oprindelige folk er religion, spiritualitet, politik og økonomi alt sammen en integreret del af dagliglivet. Derfor opstår der et problem når kirkerne ødelægger traditionerne. Livet bliver nemlig delt i to. Om søndagen går folk i kirke, men derefter går de hjem og gør som de plejer. Det vil sige at de opsøger manbunongén, og ofrer til ånderne.

Den splittelse forsøger kirkerne at løse ved at tage del i alle livsforhold hvad enten det drejer sig om religiøse spørgsmål, sygdom og død eller problemer i familien eller lokalsamfundet.

En skænk til forfædrene

Biskop Lasegan fortæller at kirkerne giver de traditionelle ritualer kristent indhold i stedet for at forsøge at få folk til at opgive dem. Når der har været begravelse i en familie, er det traditionen at landsbyens manbunongén kommer til familiens hjem og udfører et renselsesritual. Derfor må præsten lave en kristen ceremoni i huset, ellers vil familien være bange for ondsindede ånder og tilkalde manbunongén.

Tilsyneladende hersker der et respektfuldt forhold mellem de traditionelle manbunongér og kirkernes præster. Ved en ordinationsgudstjeneste i Den anglikanske Kirke oplevede højskoleeleverne kristendom og oprindelige traditioner gå hånd i hånd. Efter gudstjenesten fortsatte den traditionelle fest udenfor kirken med deltagelse både af omegnens præster og landsbyens manbunongén. Manbunongén gav tilladelse til at åbne en krukke risvin og til at spille på to af de gong-gonger der bruges til den traditionelle dans i forbindelse med religiøse ceremonier. Ingen undrede sig over at første glas risvin blev spildt på jorden, for til enhver god fest dukker også forfædrenes ånder op og skal have del i vinen.

Kirke hjemme og ude

For højskoleeleverne er oplevelsen af filippinsk kirkeliv, en opdagelse af en helt ny verden. Kirkernes evne til at give plads til landets oprindelige kultur og deres vilje til socialt engagement giver mange nye indtryk og oplevelser.

Eleverne deltager i gudstjenester og kirkeliv i baptistiske, katolske, lutheranske, metodistiske, og anglikanske kirker, men formentlig opdager de ikke konfessionsforskellene. Set med unge danske øjne synes forskellen ikke størst de filippinske kirker imellem, men mellem de filippinske kirker og kirken de kender hjemmefra.

Kristne kirker i Indonesien

Lydia Siahaan
Medlem af Det Lutherske Verdensforbunds Council

Lydia Siahaan er født i Medan på Sumatra i 1942 som én ud af elleve søskende. Hendes fader blev døbt i 1902 af en tysk missionær, og det kom til at præge familien: "Min faders kristne tro og liv har gjort dybt indtryk på mig. Vi kom sammen til at erfare Guds kærlighed, Hans tilstedeværelse i vores liv, i sorg og i glæde. Når jeg forsøgte at gøre velsignelserne op, kom jeg til at spekulere over hvordan jeg skulle kunne takke Gud for Hans fantastiske gerninger." Hendes kirkelige engagement har især været rettet mod en forbedring af fattige kvinders vilkår. Siden 1997 har hun været medlem af Council i Det lutherske Verdensforbund.

Introduktion

Indonesien er det største land i Sydøstasien, både befolkningsmæssigt og i areal. Indonesien dækker i virkeligheden over en øgruppe der omfatter mere end 17.000 små og store øer. Landet er med ordene fra en hollandsk digter "et bælte af smaragder langs ækvator" på 5.500 km. Det ligger mellem to oceaner, Stillehavet og Det indiske ocean, og mellem to kontinenter, Asien og Australien.

Befolkningen er på 220 millioner hvoraf 80 % er muslimer. Den resterende del er enten kristne (den næststørste religion med ca. 10 %), hinduer og buddhister eller tilhængere af oprindelig, indonesisk religion: Kepercayaan, en form for mysticisme. Selvom Indonesien er en af de største muslimske nationer i verden, er staten ikke islamisk. Der er dog heller ikke tale om en verdslig stat i normal forstand. Grundloven er inspireret af den såkaldte Pancasila der kan ses som et forsøg

på at overføre familiens struktur på hele samfundet. Staten skal være enhedsorienteret og modsætningsfri udadtil, mens problemer indadtil løses af landets største parti, Golkar. Partiet er støttet af militæret og en lang række faglige grupper og interesseorganisationer.

Pancasila udtrykkes i de principper som grundloven fra 1945, hvor Indonesien blev uafhængigt, er skrevet på. I forordet til grundloven hedder det at "den er baseret på troen på een, eneste Gud, på retfærdighed og medmenneskelighed, på Indonesiens enhed, på et demokrati der er styret af den indre visdom i repræsentanternes drøftelser samt på social retfærdighed for alle indonesere." Grundloven garanterer alle mennesker friheden til at bekende og udøve deres religion i overensstemmelse med deres tro. Staten blander sig derfor – principielt set – ikke i religionernes indre anliggender.

Kristendommen kom til Indonesien for over 400 år siden med de første portugisiske handelsrejsende. Siden er der vokset 275 kirker frem samt mere end 400 uafhængige kirker med egne vedtægter. Kirkerne befinder sig normalt indenfor en af de kristne hovedstrømme fra Vesteuropa og USA.

Det stigende antal uafhængige kirker udspringer af splittelser indenfor de traditionelle kirker, ofte forårsaget af vækkelser der har fået en gruppe medlemmer til at bryde ud af det større kirkefællesskab og danne deres egen menighed. Mange af de uafhængige kirker fungerer som almindelige kirker med søndagsgudstjenester, dåb, nadver, bryllup, begravelse, sjælesorg osv. Hovedparten af indonesiske kirker har rødder i de protestantiske kirker og er enten lutherske eller reformerte. Desuden er der anglikanere, menonitter, baptister, metodister, pinsekristne, karismatikere og evangelikale.

Missionshistorie

Portugisiske og spanske handelsrejsende bragte katolicismen til Indonesien i 1500-tallet, men fik hurtigt konkurrence af reformerte hollændere. Da portugiserne blev besejret af hollændere i 1700-tallet, fik VOC (Det Ostindiske Handelskompagni) magten over hele landet og omvendte mange katolikker til protestantismen, bortset fra katolikkerne i Flores og i Østtimor. I

mere end tohundrede år var den reformerte kirke eneste kirke i Indonesien.

Efter år 1900 oplevede kirkerne en voldsom forandring da det hollandske kongedømme overtog administrationen fra VOC og forenede alle de protestantiske kirker til en statskirke. Senere, fra 1935 til 1950, blev kirken atter omdannet. Nu blev kirkerne opdelt som etniske kirker efter deres regionale placering.

Der kom også missionærer fra Vesteuropa og USA til Indonesien i 1900-tallet. Missionen havde størst succes i de områder der lå længst fra de økonomiske hovedårer: i Batak, på Nias (Sumatra), Dayak (Kalimantan), Taraja og Poso (Sulawesi). Når missionen især havde succes i de fjerne egne, skyldtes det måske at de større byer og havne nogle århundreder før havde været under muslimsk herredømme. De fleste missionærer brugte massedåb i et forsøg på at dæmme op for Islams udbredelse.

Stor betydning havde det tyske Rheinischen Missiongesellschaft (RMG), et barn af den tyske pietisme, og RMGs mission på Sumatra. Pioneren var her den lutherske missionær Ingwer Ludwig Nommensen (1834-1918), der blev født i Slesvig-Holsten. Han kom til Sumatra i 1862, hvor han missionerede blandt "batakerne", et folk der forud hverken havde været i berøring med Islam eller kristendom. Nommensen oversatte det nye testamente til batak og søsatte en mission der ikke ville erstatte folkets egen kultur med en europæisk. I 1876 var der 2000 kristne, i dag tæller The Protestant Christian Batak Church over en halv million.

Kirken, kulturen og kvindernes situation

De fleste missionærer var overbeviste om at den moderne vestlige kultur var verdsliggjort, og de ønskede som Nommensen, til trods for deres egen uundgåelige indflydelse på indonesisk kultur, at bevare indoneserne rodfæstet i deres egen kultur. Kristne indonesere skulle ikke vestliggøres, men blive i deres eget som i Batak samfundet hvor der ikke var høje skillemure mellem religion og kultur. Mens den traditionelle religion skulle rykkes op med rode, skulle sædvanen, "adat", bevares og renses i en

kristen udgave. Evangeliet skulle transformere kulturen, men kulturen skulle samtidig forblive indonesisk.

Indonesien har hundredevis af forskellige etniske grupper som hver bruger deres eget sprog. Det officielle sprog er Bahasa Indonesia. Etniske kirker bruger oftest deres eget sprog i gudstjenesten, mens mange kirker i byerne bruger Bahasa, især i menigheder med mange unge.

Mange elementer i kulturen virkede fremmedartede for missionærerne. Nogle af dem blev anset for usunde og blev derfor forsøgt ændret eller afskaffet i kirken, men tiden har vist at de kunne være særdeles vanskelige at få bugt med. Det gælder for eksempel medgiften der står i modsætning til den kristne forståelse af ægteskabet. Det traditionelle forhold mellem mand og kvinde har været svært at ændre. Ikke blot i samfundet udenfor kirken, men også indenfor kirken selv kan man stadig møde en patriarkalsk indstilling der tilregner kvinder en lavere status i samfundet. Ironisk nok bliver der stadig ikke gjort noget for at fremme ligeberettigelse indenfor kirkens lederskab der i dag er mandsdomineret. Mandsdominansen på ledelsesplan har været og er stadig en anstødssten. Kristne kvinder efterlades kun underordnede opgaver. Som man ser på et ungt eller ugift medlem af kirken, sådan ser man på kvinder. De opfattes endnu som børn og har ikke ret til, som den gifte mand, at blive inkluderet i kirkens ledelse.

Kirken og staten

Den 17. august 1945 erklærede Indonesien sig uafhængigt. Nyere politisk historie viser inkonsekvensen i brugen af Pancasila, grundlovens fundamentale principper. Det blev især tydeligt under den anden præsident over republikken Indonesien, general Suharto. Han var præsident fra 1968-98 og lancerede et politisk reformprogram, The New Order. Til trods for en grundlovssikret religionsfrihed blandede staten sig voldsomt i et forsøg på at kontrollere alle institutioner, både de politiske og de religiøse. Langsomt men systematisk førte general Suhartos styre til et system med øget herredømme og militær-statslig kontrol. Det førte til en skånselsløs totalitarisme hvor det indonesiske demokrati reelt blev styret

af en diktator med militærets hjælp. Suharto forlangte ukritisk loyalitet og brugte sine gamle venner fra militæret til at underbygge og forlænge sin magt. Under dække af "stabilitet" og "landets udvikling" underlagde han sig kirkerne ved bestikkelse og ødelæggelse. Det gjaldt også PGI, The Communion of Churches in Indonesia. De indonesiske kirker blev tvunget til at spørge sig selv om de havde forsømt deres profetiske opgave. Kirkerne havde forsømt pligten til at sige fra overfor korrupte ledere, magtmisbruget og en undertrykkelse der skabte stadig flere svage og yderligere marginaliserede de fattige. "Del og hersk"-politikken var blevet brugt til at skabe et splittet samfund og en splittet kirke. Religionen var blevet misbrugt til at støtte The New Order under Suharto med dannelsen af to magtfulde organisationer, MUI, The Council of Muslim Theologians, og ICMI, The Communion of Muslim Intellectuals.

Et eksempel på statens infiltration af kirken er den krise som HKBP, The Protestant Christian Batak Church, kom ud i fra årene 1992 til 1998. Krisen blev udløst da den militære leder af Nord Sumatra udnævnte kirkens leder ved et dekret. Den militære indblanding overtrådte HKBPs egen konstitution og splittede HKBP i to grupper, dekrettilhængere og dekretmodstandere.

Igennem den seks år lange krise blev dekretmodstanderne udsat for et voldsomt pres fra militærets side. De blev drevet ud af deres kirker så de ikke kunne holde gudstjenester. Forsøgte de alligevel at blive i kirkerne, blev de fanget, arresteret og udsat for tortur i militære lejre. Dekretmodstanderne måtte holde udendørs gudstjenester eller bruge private hjem, og det lykkedes faktisk at afholde store gudstjenester trods militærets hårde fremfærd. I begyndelsen af krisen var et flertal af præster og medlemmer af menighederne imod dekretet, men militærets fremfærd fik mange til at skifte mening. Men ved Guds indgriben trådte Suharto tilbage i 1998. Det nye styre skiftede holdning og udpegede et nyt kirkeligt lederskab der stadig bestod af dekrettilhængere, men nu havde den særlige opgave at forsones med dekretmodstanderne. Krisen kunne afsluttes med en forsoningssynode i 1998.

Sociologiske perspektiver på religiøse konflikter i Indonesien

Religiøse konflikter i forskellige dele af Indonesien i 1990'erne er blevet udstillet verden over gennem massemediernes reportager og billeder af afbrænding, ødelæggelse og bombning af kirker. Nogle steder har islamiske politikere forårsaget kirkelukninger. Rapporter beretter at der gennem tre års grusomheder er blevet dræbt mere end 8000 mennesker i Ambon og to mill. mennesker er blevet drevet på flugt. I Poso er der blevet dræbt mere end 5000 kristne. Også her var der mange flygtninge. Antallet af kirkeafbrændinger, -ødelæggelser eller -lukninger er stigende. Fra 1997 til 2001 menes 800 kirker at være blevet ramt.

En analyse af baggrunden for disse religiøse konflikter viser at der er nogle faktorer, som potentielt er destruktive:

a. en multidimensional krise i Indonesien indenfor økonomi, socio-politiske forhold, politi og retsvæsen, moral og etik, menneskerettigheder. Der er mere end 40 millioner der lever under fattigdomsgrænsen (hvoraf 5 millioner er kristne) og skellet mellem rig og fattig bliver større og større.
b. et pluralistisk samfund som splittes op af religion, race, etnicitet, økonomisk klasse. Pluralismen har marginaliseret mange grupper og har sat dem uden for indflydelse uden mulighed for dialog.
c. en politisk ledelse som i tiden efter Suharto ikke har evnet at opbygge en bevidsthed om civilsamfundet, borgernes rettigheder og pligter. Skyggen fra militærregimet og The New Order er der stadig.
d. ICMIs magt som dybt har infiltreret bureaukratiet og spiller en diskriminerende rolle overfor det kristne samfund i Ambon.
e. internationale terrororganisationers aktiviteter i Molucca (Ambon) og i Poso.
f. en manglende bevidsthed i kirkerne om at en sand, kristen kirke er en missionerende kirke i et udadvendt vidnesbyrd for det omgivende samfund – og som en velsignelse for det.

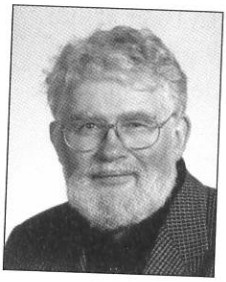
Medlemskabet af Det lutherske Verdensforbund

Den økumeniske kontakt mellem de lutherske kirker i

Indonesien og Det lutherske Verdensforbund (LVF) er af stor betydning. Set fra indonesisk side er der mange grunde til at fastholde og udvikle det økumeniske samarbejde. De vigtigste grunde er:

a. Som medlemmer af LVF kommer de indonesiske kirker i kontakt med andre kirker og kan bryde ud af den historiske "missionscirkel", så den kirkelige kontakt ikke kun omfatter "moderkirkerne" i for eksempel Tyskland, men også andre kirker i nabolande som Malaysia, Indien, Filippinerne etc.
b. Som medlemmer af LVF lærer de indonesiske kirker at arbejde sammen på ligestillet basis hen mod et fuldstændig udviklet økumenisk fællesskab. Denne proces er stadig kun i sin begyndelse.
c. Fællesskabet af kirker i LVF er en chance til og en mulighed for at ændre på en verden hvor de rige bliver rigere og de fattige bliver stadig flere. LVFs væsen som et kirkefællesskab udfordrer alle medlemskirker til at arbejde for større retfærdighed og lighed imod de uretfærdige strukturer og systemer der hersker i verden.
d. Fællesskabet af kirker i LVF bæres af håbet om at fællesskabet kan styrke alle kirker til at opfylde deres kald til at være missionerende kirker.
e. Fællesskabet af kirker i LVF er en vedvarende udfordring for kirkerne til at leve op til deres kristne bekendelse, ikke kun som teologisk teori, men især som praktisk, virkeligt liv.

Oversat og bearbejdet af Eskil Dickmeiss

Kirken i Kina
– en kirke i kontakt med fortiden og nutiden

Paul Verner Skærved
Formand for Det mellemkirkelige Råd

I efteråret 2001 var en delegation fra folkekirken på et 10-dages besøg hos Kinas protestantiske kristne. Paul Verner Skærved beretter fra et kirkebesøg hvor især kirkens forhold til det kinesiske samfund blev et samtaleemne. I dagens Kina er kristendom og kommunisme tilsyneladende ikke længere uforenelige størrelser.

Kulturrevolutionen

For år tilbage havde Nationalmuseet en Kinaudstilling i Brede. Det var i forbindelse med den Kinabegejstring der om ikke hærgede landet så dog prægede tiden. Erindringen om kulturrevolutionen (1966-69), Maos forsøg på at afskaffe al samfundsmæssig ulighed i Kina, var stadig levende. Det var en periode som mange havde et meget positivt billede af hvilket unægtelig ændredes siden hen.

I et hjørne af udstillingen var anbragt en svinestald. Svinepasseren berettede om sit liv og sin skæbne. Tidligere professor, nu placeret her af rødgardisterne og forvist fra sit arbejde. Han er vel siden blevet rehabiliteret, men det var blot ikke med den gang. Min indignation over kulturrevolutionen og rødgardisternes excesser har holdt sig, og der er da også siden skrevet meget om det, også i fiktionens form. En mørk og voldsom tid i Kinas historie, men målt i år forsvindende kort i forhold til de tusinder af år Kina har været et rige og en civilisation. Netop derfor var det spændende at møde folk der havde levet under kulturrevolutionen, mennesker der havde erfaret på egen krop hvad rødgardisternes angreb på traditionen, gammel

kultur, de intellektuelles liv og privilegier samt gamle klasseforskelle havde ført med sig.

På Det mellemkirkelige Råds delegationsrejse til Kina i efteråret 2001 blev jeg ikke overrasket over at høre at en af professorerne ved universitetet i Shanghai havde tilbragt 8 år som toiletpasser og toiletrenser ved sit universitet. At en sognepræst havde været fabriksarbejder, mens kirken var lukket i mere end 10 år, og at vores ledsager, pastor Kan – nu bl.a. leder ved det teologiske seminarium – i sin barndom med resten af sin familie havde været forvist til at bo på landet. Årsagen var at de oprindelig var af godsejerslægt og nu skulle dele kår med landbefolkningen. Pastor Kan fremhævede at det midt i den grå tristhed trods alt havde været en positiv og berigende tid. Det havde været positivt at vokse op blandt bønderne, som jo stadig er Kinas flertal og også hovedparten af de kristne. Det havde betydet en forståelse for folkets og folks vilkår han ellers ikke ville have fået. Det synspunkt mødte vi flere gange på rejsen. Det bør ikke forstås som en romantisering af perioden. Kulturrevolutionen var jo ikke primært en religionsforfølgelse, men et forsøg på at uddybe alt det gamle og rydde op i fortiden, og de kristne havde kunnet forblive kristne, dog uden kirkebygninger i brug.

Kristendom i tæt forbindelse med det kinesiske folk

I andre sammenhænge fremgik det at kulturrevolutionen nok medførte lidelser, men også kunne opfattes som en lutrende prøvelse for den kristne kirke. Faktisk en åbenbaring af hvad der var væsentligt og dermed centralt i kristendommen – en ren åbenbaring for menighedernes teologi, som jeg hørte det et sted. På en måde var der et skel før og efter kulturrevolutionen, og man kan måske sammenligne det med de første kristne beretninger i romerriget når de talte om før og efter forfølgelserne, og hvad disse forfølgelser havde betydet for den kristne erkendelse. Desuden kan kulturrevolutionen ses som en nøgle til forståelse af den nuværende løfterige situation, for da kulturrevolutionen blev afblæst i 1969 og kirkerne langsomt kunne genåbne, begyndte noget nyt, en ny æra. Det var den de fortalte os om og demonstrerede på talrige måder. Efter

kulturrevolutionen kunne de kristne virkelig dele skæbne med resten af folket. Fra da af medvirkede de kristne derfor til opbygningen, konsolideringen og moderniseringen af Kina. Ikke for at missionere, men for at vise at det var denne kontekst kristendommen (protestantismen) hørte hjemme i.

Alt det hørte vi udtalt med begejstring og da særlig på det teologiske seminarium i Nanjing fra lederne, fra de unge lærere og fra de studerende dér. Selv om de unge ikke førte ordet, så var de jævnbyrdigt med i samtalen, og deres meninger blev ikke alene påhørt, men modtaget med glæde af de ældre, lidt arrede veteraner. Vi blev altså både orienteret om samfundets udvikling, om den teologiske tænkning, om kirkens eksplosive udvikling og ønsket om nu at få forbindelse med folk uden for Kina på lige fod.

En protestantisk kirke

Den kirke vi mødte, var ikke længere en konfessionel kirke. Det var heller ikke længere missionærernes kirke, og historiske erindringer fra den tid var specielt hos de unge meget vage og syntes uden betydning. Måske var der også en antydning af bitterhed i synet på fortiden. I al fald var erindringen om den danske missionær Ellen Nielsen fortonet og udvisket hos en ung teolog vi talte med, selv om han af sig selv nævnte at han kom fra en kirke stiftet af danskere og nordmænd. Konfessionerne havde man helt bevidst lagt bag sig ved stiftelsen af den protestantiske kirke og har nu hvad man kalder protestantiske gudstjenester på protestantisk grundlag.

Dog er der ritualer og sædvaner fra før i tiden som både respekteres og bruges forskelligt. Dåben kan for eksempel udføres enten ved overøsning eller ved neddykning. Vi hørte en prædiken i Beijing Gang Wa Shi Kirke. Den var selvfølgelig præget af at være tolket til engelsk og dermed lidt abrupt, men indholdet var klart bibelsk præget. Og meget nøgternt. Det formulerede ideal var at fokusere på hele bibelen for at vise sammenhængen mellem troen og det virkelige, materielle liv som det leves. Kristne skal tjene folket. Der blev lagt afstand til det at missionere, selv om de kristnes vidnesbyrd unægtelig er stærkt i sig selv og kirken vokser med ca. 1/2 million nye kristne hvert år.

ter gudstjeneste i Gang Wa Shi Kirke i Beijing
to: Ane Hjerrild

Kinesisk og konservativ

Det slog kraftigt igennem at sammenhængen (konteksten) er kinesisk kultur. Kirken lever i et kinesisk socialistisk samfund med det særpræg der gælder dette. Kina udvikles og forandrer sig meget hurtigt, og kirken vokser ligeledes, men forandres måske ikke slet så hurtigt. Mange af de kristne er fundamentalister og stærkt konservative. En af vores ledsagere var derfor som fraskilt nærmest utroværdig i menighedssammenhænge og fandt det svært, i særdeleshed da også fordi hans synspunkter på andre områder heller ikke harmonerede med flertallet af de kristnes forestillinger. Det forhindrede dog ikke at han indtog flere ledende poster, men det kunne selvfølgelig også vise en diskrepans mellem det forventede og det mere avancerede eller elitære. I sit bibelsyn byggede han på den historisk-kritiske metode hvilket ikke er nogen selvfølge i kinesisk kristendom i dag.

Det konservative viste sig ikke alene i moral og adfærd, men

også i brug af salmer med stærkt vestligt præg, og der er ikke tale om bevidst og målrettet anvendelse af kinesisk musik og kunst. Kirkebygningerne ser på ingen måde kinesiske ud og godkendes – forlød det – også kun af myndighederne hvis de ser ud som vestlige kirkebygninger, "rigtige kirker", hvilket antyder at synet på kirken som kinesisk ikke er ganske rodfæstet. Idealet er dog bestandig at tilpasse sig det kinesiske samfund, at være med i udviklingen og dermed rodfæste den kristne kirke i Kina. Jeg fornemmede at der både kunne være en modsætning mellem de konservative menigheder og samfundet og også mellem de toneangivende ledende teologiske kredse. Med andre ord kunne det være svært at skelne mellem ideal, målsætning og eksisterende virkelighed under så kort et besøg.

I samarbejde med samfundet

En ledende teologisk skikkelse er den eneste biskop, biskop Ting. Af nogle – i al fald uden for Kina – beskyldes han for at være systemets håndlanger, og han støtter helt klart systemet, i lighed med andre vi mødte, men det gør ham ikke automatisk til håndlanger. Selv mødte vi ham ikke, men hørte meget om ham og hans teologi. I Nanjing med både tilslutning og begejstring. Selv siger han at en kirke nødvendigvis må reflektere teologisk for at frigøre ånden og troen hos de kristne og derved lægge vægt på forkyndelse og evangelisering for at gøre sig klart hvad det er at være kirke. Det skal opfattes som en bøn om at få både visioner og styrke til denne opgave. Ytringsfrihed, forsamlingsfrihed og religionsfrihed som vi kender har de ikke endnu. Alligevel er der en udstrakt frihed, og udviklingen går også her med stormskridt.

Tilsyneladende er man optimistisk i kirkerne. Fra at religion sås som et fremmedlegeme i samfundet ses det nu som noget blivende. Kirken som vi mødte den, så dette mere end som en mulighed. Det var også en forpligtelse til at arbejde sammen med samfundets hovedstrøm på Det ny Kina. Desuden er det for alle afgørende at Kina bevares udelt, og at samfundet er stabilt. Religiøse bevægelser har før i tiden ofte været separatistiske. Her er boxeropstanden et godt eksempel fra sidste århundrede, og Falun Gong er det i dag. Den tibetanske separatisme

må også ses i det lys. De kirkefolk vi mødte distancerede sig fra bevægelser af den art og lagde stor vægt på både solidaritet og loyalitet.

Religionerne vokser som helhed eksplosivt, og det samme gælder kommunistpartiet i et samfund der ikke er til at genkende efter bare et par år, fortalte kirkefolkene os, og de var ikke udelt begejstrede. Det er svært at følge med for især ældre. Det giver selvfølgelig anledning og mulighed for konflikt og uro. Idealet er således at forberede kirken og samfundet på det nye og samtidig bevare kontinuiteten, herunder de unges respekt for de ældre, og her er kulturrevolutionen et skræmmebillede. Partiet ser den protestantiske kirke som en medspiller i den proces. Det er derfor kirken fremhæver nødvendigheden af både bibelkundskab og -troskab samt evnen til at tilpasse sig de sociale forhold og i den forbindelse ser sig selv som medspiller i forbedring af samfundsvilkårene. På et realistisk grundlag. Dialogen med de registrede kristne fortsættes således fra partiets side. Igen skal det understreges at de kristne betoner både det kristne liv – det spirituelle – og den materielle side af livet. Kristendom er netop en tolkning af livet, blev det fremhævet.

Kinas nye åbenhed er en økumenisk chance

At vi blev inviteret til at besøge Kina er både en åbning og åbenhed over for samfundet uden for Kina. Man vendte i sin tid ryggen til Vesten og til den vestlige kirke. Nu åbner man op til et jævnbyrdigt og tillidsfuldt samarbejde. Men målet – det er en kinesisk kirke. Af den grund er vi en ønsket samarbejdspartner. Vi kommer fra en national kirke i et lille land der ikke kan true nogen – og da slet ikke det enorme Kina. Vi mødte en udpræget minoritetskirke, men den er stor i tal: ca. 18 mill. medlemmer, og den vokser med ca. 550.000 om året. Tilgangen sker af mennesker der døbes når de er voksne. Børn og unge under 18 må gerne velsignes og undervises, men de må ikke døbes. Så de nye medlemmer må antages at være meget bevidste om deres valg.

Den kinesiske kirke har brug for et økumenisk fællesskab og teologisk inspiration. Det opnår de ved mellemkirkelige kontakter

til især Vesten. Det var vores indtryk at besøget fra os ikke alene var velkomment, men af betydning for kirken og for dens position. Et udtryk for at Kinas åbning også gælder det åndelige og ikke som så ofte kun det økonomiske og materielle. Desuden er det en kirke der ikke styres udefra, hvad den katolske kirke stadig mistænkes for.

Vi mødte dem ikke i en konfessionel sammenhæng, men i et folkeligt og kirkeligt møde. I det møde kan de få inspiration til at fortsætte deres udvikling, og de kan inspirere os ved at vise det engagement og det liv der udspringer af deres møde med evangeliet. Noget også vi kan drømme om.

Muligheder og vanskeligheder i dialogen mellem kristne og buddhister

Jesper Nymann Madsen
Missionær i Mongoliet 1996-99

Dialog opstår hvor to mennesker taler sammen. Dialog mellem kristne og buddhister kan med rette forstås som ethvert møde mellem kristne og buddhister. Det er imidlertid ikke denne brede forståelse af dialog som jeg vil beskrive i det følgende, men derimod den dialog som finder sted mellem buddhistisk praktiserende og kristeligt engagerede mennesker om emner, der direkte har relation til disse menneskers tro. Her er der brug for at finde ud af hvad vi kan tale sammen om, hvad vi kan lære af hinanden og hvor dialogens grænser går. Mongoliet kaster i kraft af dets religionshistorie og nuværende stilling som missionsmark lys over disse spørgsmål.

Interreligiøs dialog

Dialog kan både føres på et venskabeligt plan hvor man mødes engang imellem og simpelt hen taler sammen om religiøse emner. Eller den kan have karakter af mere formelle religiøse møder hvor to religiøse institutioner forsøger at finde hinanden. Den første form for dialog har blandt andet til formål at forstå hinanden som mennesker og at indse at det modparten står for, er fornuftigt set ud fra hans forudsætninger. Den katolske kirke i Mongoliet forsøgte i stor udstrækning at praktisere den mere institutionelle dialog. For eksempel inviterede kirken en række højtstående tibetansk-buddhistiske lamaer med til den første indvielse af en katolsk præst, som fandt sted i Mongoliet. Det var en meget fin begivenhed hvor de buddhistiske lamaer var formelt integreret i selve ceremonien.

Både venskabsdialogen og den mere institutionelle dialog kan dæmme op mod negative relationer mellem forskellige

religiøse grupperinger. Det er min erfaring at forskellige religiøse grupper tit mere eller mindre fører en slags skyttegravskrig mod hinanden. De bliver i hver deres små cirkler og ved meget lidt om hvad andre religiøse mennesker i det givne område tror eller mener. Dette er en meget uheldig situation som dialog kan modvirke.

At blive klogere på sig selv og den anden

Et andet formål med den interreligiøse dialog er at begge parter forhåbentlig bliver klogere. For at forstå denne form for dialog kan man betragte den samtale som Einstein og Niels Bohr førte om den materielle naturs fundamentale egenskaber i begyndelsen af sidste århundrede. Hverken Einstein eller Bohr var sikre på deres respektive positioner, men de havde hver deres opfattelse af den atomare naturs grundlæggende egenskaber. Det fortælles hvordan Bohr engang rystet forlod en af disse samtaler, fordi Einstein havde argumenteret for sin opfattelse yderst overbevisende. Bohr overvejede Einsteins argumenter, gennemtænkte sin egen position og nåede derved til en endnu dybere forståelse af sin egen opfattelse. Frugten af samtalen eller dialogen var altså at Bohr blev i stand til at nå videre som teoretisk fysiker.

Ved denne type af dialog mellem kristne og buddhister diskuteres altså ikke i første omgang de grundlæggende trossætninger i henholdsvis buddhismen og kristendommen. Den slags dogmer står nemlig ikke rigtig til diskussion, hverken for buddhisten eller den kristne. For eksempel er en udveksling af synspunkter mellem kristne og buddhister om hvorvidt Gud skaberen findes eller ej, ikke brugbar for en dialog af denne type da troen på en skaber er en forudsætning for den kristnes tro, mens troen på at en sådan ikke findes er en forudsætning for buddhismens forståelsesunivers. Derimod kunne en samtale om menneskets dybeste og mest fundamentale natur – noget den kristne kunne forstå som vores Gud-billedlighed og buddhisten ville kalde vores iboende Buddha-natur – bestemt have mulighed for at udvikle sig til en dialog som kunne bevæge både den kristne og buddhisten. Samlende kan man sige at formålet med dialog er at blive klogere både på modpartens tro, men også på sin egen.

Mongoliet – et land på en religiøs kant

De områder i verden hvor to religioner mødes, er specielt interessante med hensyn til dialog. Et af de områder der ligger i spændingsfeltet mellem to religiøse verdensanskuelser, er Mongoliet. Landet ligger syd for det traditionelt kristne Rusland og nord for det traditionelt buddhistiske Kina. Mongoliet har altid været et mødested mellem kristendom og buddhisme, og landet kunne i dag lige så godt have været kristent som buddhistisk.

Der har været kristne grupper i Mongoliet længe før Genghis Khan (1162-1227) blev født. En af disse kristne klaner var Kerait klanen. Disse havde været kristne i over hundrede år da Genghis Khan samlede Mongoliet, og Genghis Khan brugte mange fra netop denne stamme til forskellige administrative opgaver i sit kæmpe rige. For at udbygge koalitionen mellem denne administrative klan og Khan familien giftede Genghis Khan sin søn Tul med Soyorghactanibagi, en kristen prinsesse fra Kerait klanen. Soyorghactanibagi fødte tre sønner: Mongke, Kublai og Hulagu. Mongke og Kublai Khan havde derfor kendt kristendom fra deres barndom, og de kristne havde frihed til at udøve deres kristendom i hele det store mongolsk rige. Under Kublai Khans regeringsperiode bestod en del af den intellektuelle elite omkring hoffet af kristne.

Man har optegnelser fra Marco Polo hvor han refererer at kristne astronomer (måske nærmere astrologer) læste fra Salmernes bog under deres tilbedelse. I 1266 sendte Kublai Khan besked til paven i Rom om at sende 100 kristne munke til Mongoliet for at overbevise ham om kristendommens overlegenhed overfor de shamanistiske og tibetansk-buddhistiske strømninger der også fandtes i kæmperiget. Desværre var der på det tidspunkt ikke nogen pave, og da man endelig fik valgt en ny, kunne denne kun finde to munke der var villige til at tage den lange rejse til Mongoliet. Da Kublai Khan indså at der ikke blev svaret på hans invitation, valgte han at udbrede den tibetansk buddhistiske kultur i Mongoliet. Buddhismen udviklede sig i Mongoliet i løbet af de efterfølgende århundrede, og i 1578 blev landet en officielt buddhistisk nation. I 1921 blev Mongoliet – stærkt hjulpet af den røde hær – en kommunistisk stat. Op gennem Stalin tiden blev hundredtusindvis af buddhister dræbt eller

deputeret, og buddhismens indflydelse i landet var stærkt reduceret indtil Sovjet styret trak sig ud i 1989.

Flere missionerende religioner nødvendiggør dialog

Mongoliet er i dag igen en missionsmark for både buddhister og kristne. Dalai Lama har været i Ulaan Baatar flere gange for at sætte skub i gen-buddhifiseringen af landet. Han har sendt et lille korps af buddhistiske missionærer ind for at undervise på de forskellige buddhistiske klostre, samtidigt med at en del mongolske buddhistiske munke er i Indien for at blive uddannet. Den kristne kirke har i dag et par hundrede fuldtidsmissionærer i landet. Der er omkring 6000 aktive mongolske kristne. Forskellige kristne organisationer har, i samarbejde med mongolske kristne, nu fået oversat både det nye og gamle testamente til mongolsk. Derudover arbejder en del kristne missionærer med uddannelse af mongolske kristne på nyoprettede mongolske bibelskoler.

På godt og ondt er Mongoliet altså også i dag et sted hvor flere religioner lever side om side. Indre religiøse spændinger i landet har skadet både kirken og buddhismen, og dialog mellem kristne og buddhister er den eneste måde hvorpå landet kan finde (eller opdage) sig selv som et roligt moderne samfund.

Interreligiøs kommunikation binder mennesker sammen

Det store interreligiøse problem på næsten alle missionsmarker er den manglende kommunikation mellem de troende og deres religiøse institutioner. Dette kan let føre til at forholdet mellem de forskellige religiøse grupper får mere karakter af skyttegravskrig end af dialog.

For at støtte kommunikation mellem de forskellige religiøse institutioner i Mongoliet begyndte Santalmissionen, i samarbejde med Joint Christian Service, arbejdet med uddannelse af mongolske kristne i buddhisme og interreligiøs dialog. Undervisningen, der fandt sted på den største bibelskole i Mongoliet, tjente også til at de nye kristne som kom fra en stærk buddhistisk baggrund, blev i stand til at forstå og forholde sig til deres fortid som buddhister. En meget stor del af den mongolske

befolkning vil for eksempel repetere en bestemt buddhistisk bøn når de bliver bange. Den slags bønner ligger dybt i det mongolske folk, og når mennesker så bliver kristne, kan det være svært for dem at forholde sig til deres tidligere religiøse reaktionsmønstre.

Den nyomvendtes fortid

Da disse kristne blev omvendt fra deres mere eller mindre buddhistiske verdensanskuelse, blev de tit opfordret til at ødelægge de buddhistiske skrifter og statuer de havde i deres hjem. For buddhister er en buddhistisk tekst eller statue ikke blot en materiel ting, men skal nok nærmere sammenlignes med den kristne nadver – det er altså en alvorlig sag at vanhellige den slags. At ødelægge disse genstande afskar de nyomvendte helt fra deres tidligere religiøse kontaktflade. De nye kristne led virkeligt under at bruddet med deres gamle religiøse forestillinger var blevet så brutalt knust af mere eller mindre velmenende missionærer. De fleste af dem blev ligefrem utrygge ved at nærme sig de buddhistiske templer, og de var direkte bange for buddhistiske lamaer. De havde et fuldstændigt skævt forhold til deres fortid. I det hele taget var det yderst vigtigt at de nye kristne fik en forståelse for deres egen religiøse historie, og at der blev etableret en kontakt til deres gamle religiøse institutioner.

Problemer for den interreligiøse dialog

Uvidenhed og frygt er et alvorligt problem for den frie dialog mellem kristne og buddhister. De mongolske buddhister var meget bange for at de nye kristne kirker skulle udkonkurrere dem, og derfor reagerede de meget kraftigt mod kirken. De kristne opfattede buddhismen som djævlens værk, og dens tilhængere var derfor i bedste tilfælde mennesker der var forblindet af djævlen. Begge disse problemer kunne man nok komme ud over ved undervisning og oplysning. De problemer hvis baggrund skyldes elementer i de religiøse traditioner, er vanskeligere at komme ud over.

Inden man for eksempel begynder på sin åndelige praksis indenfor en bestemt buddhistisk tradition, kræves det som regel at man gennemgår et indvielsesritual. En buddhistisk tolkning

af dette ritual er at en side af ens slumrende Buddha-natur vækkes og sættes i stand til at bryde mere og mere igennem når den vandes og fremelskes gennem traditionens forskellige meditationer. Desuden er dette ritual et krav for at få adgang til de tekster og den undervisning der forklarer hvad præcist den tradition, man er ved at blive optaget i, faktisk indebærer.

I forbindelse med ritualet skal man som regel aflægge en række løfter. Man skal tit love ikke at tale med ikke-indviede om indvielsen eller om de ting man får lov til at læse og opleve i forbindelse med den efterfølgende praksis. Argumentet for denne hemmeligholdelse er at man ikke vil risikere at der blandt ikke-indviede opstår misforståelser om hvad kulten indebærer ved at ny-indviede, hvis forståelse af traditionens lære endnu er begrænset, fortæller vidt og bredt om det de netop har oplevet.

Et andet argument for hemmeligholdelsen er at nogle af de meditationer man har indenfor disse traditioner er så stærke at man direkte mener at det kan være farligt for mennesker at forsøge at praktisere disse på egen hånd, altså uden en åndelig mester som hele tiden kan vejlede og korrigere den praktiserende. En stor del af de tekster og den undervisning som de indviede modtager i forbindelse med og efter indvielsen, er tilgængelig for ikke-indviede forskellige steder, men løftet om hemmeligholdelse lægger alligevel en stor hindring i vejen for en frugtbar dialog. Da disse indvielser og den efterfølgende undervisning hurtigt kommer til at danne grundlaget for buddhistens livsforståelse, og da sand og ærlig interreligiøs dialog netop handler om at dele og uddybe forskellige tolkninger af tilværelsen, kan disse løfter om hemmeligholdelse hurtigt skabe afstand mellem mennesker. Jeg husker hvordan mennesker, som jeg tidligere havde haft en frugtbar dialog med, pludseligt fjernede sig fra mig fordi de var blevet optaget i en ny buddhistisk tradition.

Udover problemet med løfterne om hemmeligholdelse bliver afstanden mellem den kristne og den indviede buddhist tit yderligere forlænget af at buddhisten nu er blevet en del af noget som den kristne ikke kan være en del af. Buddhisten har fået kundskab, og denne kundskab kan skabe en vis stolthed. Dialogen med disse buddhister udvikler sig derfor hurtigt fra at

være en sand dialog til mere at have form af at buddhisten fortæller den kristne hvordan verden hænger sammen.

Frugter af dialog mellem kristne og buddhister

Dialogen mellem kristne og buddhister kan føre til at vi ser velkendte kristne sandheder i et nyt lys og derved opnår en dybere forståelse for disse. Det følgende er et eksempel på hvordan forståelse for buddhistisk filosofi kan kaste lys over nogle centrale kristne dogmer:

Det centrum hvorom meget af den buddhistiske filosofi drejer, er ideen om Tomhed. Buddhisterne bruger ordet Tomhed for den egenskab ved alle ting at de hverken er evigt uforanderlige eller eksisterer uafhængigt af andre ting. Alt er vævet ind i hinanden, og alt afhænger af andre ting. Alt forandrer sig i tiden, alt er i bevægelse. Verden befinder sig i et kontinuerligt flux, den er altid under tilblivelse, altid under forandring. At dette er tilfældet med alle materielle ting er hverken særligt vanskeligt at forstå eller at leve med, men det bliver sværere når man begynder at betragte mennesket under samme synsvinkel.

Buddhisterne deler menneskets bevidsthed op i en hel række forskellige typer af bevidstheder som hver især er knyttet til en bestemt opgave. Der er således en høre-bevidsthed, en synsbevidsthed, en føle-bevidsthed osv. Disse forskellige typer af bevidstheder kan så igen underinddeles, og til sidst bliver det tydeligt at der ikke findes en kerne-bevidsthed, et sted som vi kan identificere os med som individer adskilt fra omgivelserne. Opløsningen af denne kerne i mennesket er et meget centralt dogme for buddhister. De drager heraf den konklusion at der ikke findes nogen sjæl som kan give mennesker en selvstændig, isoleret identitet.

Den afgørende forudsætning for buddhisternes filosofiske projekt er at der ikke findes nogen Gud i kristen forstand. De har med afsæt i denne forudsætning opbygget et meget fascinerende filosofisk og meditativt system som overbeviser om rigtigheden af at intet i verden i sidste ende har identitet.

Hvad kan vi så lære af det? Som kristne må vi sige at intet i verden isoleret set har identitet, men at netop i relation til medmennesket og til skaberen får de en identitet. Skaberværkets

identitet afhænger altså kontinuerligt af at skaberen indtræder i en relation til sin skabning. Uden Gud er vi ikke, og den selvindlysende sætning "uden skaber intet skaberværk" får pludselig ny aktualitet når den ses i tomhedsbelæringernes lys.

Lad os et øjeblik antage at der faktisk fandtes noget som var evigt og usammensat, at der fandtes et eller andet der faktisk viste sig altid at have eksisteret, var konstant og hvilende i sig selv. Der ville næsten kun være en ting at gøre hvis noget sådant fandtes, nemlig at kaste sig ned og tilbede det! Den tanke at noget sådant faktisk findes, er roden til al afgudsdyrkelse for det betyder netop at vi antager at en del af den skabte verden, uafhængigt af Gud, har evigheden indbygget i sig.

Buddhisterne hjælper os således med at indse at hverken sten, fugleskræmsler, universets symmetri, forskellige typer af felter, den menneskelige ånd, sindets dybder, verdensrummets energi eller noget som helst andet kan eller må blive et surrogat for Gud.

Nordisk nærvær i Hong Kong
– om Areopagos og Tao Fong Shan

Pastor Leif Vestergaard, Fredenskirken, Århus
Formand for repræsentantskabet i Areopagos

Det var en ganske fremsynet handling den norske missionær Karl Ludvig Reichelt foretog, da han i maj 1930 købte et lille bjerg udenfor Hong Kong til en pris af 3780 mexikanske dollars. Dette sted skulle senere vise sig at blive et vigtigt centrum for de nordiske kirkers møde med den kinesiske buddhisme. Men forud for denne beslutning var der gået en lang og besværlig vandring. Leif Vestergaard fortæller historien og fører den op til i dag.

Fra proklamation til dialog

K.L. Reichelt (1877-1952) blev efter uddannelse på Det norske Missionsselskabs missionsskole i Stavanger udsendt som missionær til Kina i 1902. Med sig fra Norge havde han i bagagen en traditionel konservativ teologi der var præget af pietistisk vækkelseskristendom. Men i mødet med den buddhistiske tankeverden erkendte han hurtigt at det ikke var en tilstrækkelig ballast.

Reichelt oplevede en fundamental mangel på kommunikationsmulighed – trods sine studier, sprogkundskaber og stor imødkommenhed hos de buddhistiske munke han fik med at gøre. Denne oplevelse af kulturbarrierer blev skelsættende og rystede hans traditionelle missionæridentitet i sin grundvold. Det blev til et opbrud fra den missionsforståelse der som udgangspunkt véd og kan, og hvis opgave kun består i at formidle denne viden og kunnen til andre. Og det blev begyndelsen på et livslangt arbejde ind i en ny verden, ind i Buddhismen og østens spiritualitet for at kunne forstå og samtale om det væsentligste og dybeste. Sprog og grundholdning ændrede sig gradvist med øget indsigt og erkendelse – fra proklamation til dialog.

I en årrække arbejdede Reichelt med at trænge ind i den kinesiske mahayana-buddhisme gennem studier og ved personlig kontakt med munke og lægfolk i klostre og templer. Det resulterede i 1920 i dannelsen af det første "kristne broderskab blandt Kinas buddhister". Fra norsk side havde man vanskeligheder med at acceptere den nyorientering som Reichelt her introducerede. Men det endte med at Reichelt fik lov til at arbejde videre med sit møde med buddhister. Samtidig blev det hjemlige bagland udvidet til at være et fællesnordisk foretagende hvor både Svenska Kyrkans Mission og Det danske Missionsselskab gik ind i arbejdet sammen med Det norske Missionsselskab. En samarbejdskomite med repræsentanter fra de involverede missionsorganisationer skulle varetage kontakten mellem Norden og Kina.

Oprindelig begyndte Reichelt sit arbejde ud fra den gamle kejserhovedstad Nanjing. Herfra ønskede han i samarbejde med den kinesiske kirke og i et interkonfessionelt samarbejde at virkeliggøre sine visioner. Blandt dem var oprettelsen af et kristent institut hvor buddhistiske munke på vandring kunne komme og møde en kristen spiritualitet. Det var vigtigt for Reichelt at miljøet i dette institut skulle ligne det munkene var vant til i klostrene. Det hang sammen med et ønske om at den kinesiske kirkes gudstjeneste skulle udfolde sig i "en helt kinesisk, Jesu Kristi kirke og ikke blot som en fremmedartet, vesterlandsk indpodning."

Vanskelige vilkår

Reichelts arbejde i 1920'erne blev præget af de urolige og utrygge politiske forhold i Kina som også skabte stor økonomisk usikkerhed. I det norske, konservative bagland var der samtidig en voksende skepsis overfor den nye buddhistmission. Især var man utryg ved at liberale deltog i arbejdet og ved det missionssyn som Reichelt fremlagde.

Efter en række forhandlinger dannedes i 1926 Den nordiske kristne Buddhistmission. Det blev en selvstændig, fællesnordisk organisation i samarbejde med Svenska Kyrkans Mission og nationale komiteer i Danmark og Norge. Missionens hovedformål var at arbejde blandt religiøse kredse i Kina, særlig

buddhister og taoister. Arbejdet var luthersk i sit udgangspunkt og økumenisk i sin holdning.

Reichelt og en række medarbejdere udbyggede arbejdet i Nanjing, og Reichelt selv tog på mange rejser til klostre og buddhistiske centre. Her fik han lejlighed til at samtale om religiøse emner og uddelte skriftligt materiale som han havde udarbejdet. Reichelt havde en særlig evne til at møde de buddhistiske munke og forstå deres religiøsitet, men synlige resultater i form af dåb var begrænsede.

I slutningen af 1920 blev de politiske og økonomiske forhold stadig vanskeligere, og det blev nødvendigt at finde et egnet arbejdssted udenfor Kina. Efter forskellige undersøgelsesrejser endte det med at Reichelt købte et lille bjerg i de nye territorier uden for Hong Kong. Her skabte han sammen med den danske arkitekt Johannes Prip-Møller sit nye center som han kaldte Tao Fong Shan, "Stedet hvorfra Kristus-vinden blæser".

Tao Fong Shan

Arkitekt Prip-Møller var en fremragende specialist i kinesisk kloster- og tempelarkitektur og kom til at forestå hele områdets arkitektoniske udformning der blev præget af den klassiske

Tao Fong Shan.
Foto: Leif Vestergaard

kinesiske stil. Grundstene blev lagt i 1931, og i løbet af de følgende år blev der bl.a. bygget et krypt-kapel, en kirke og en pilgrimshal der skulle være åben for tilrejsende munke.

I løbet af 1930'erne blev stedet et kraftcenter for buddhistmissionens arbejde. Mange religiøst søgende kom til stedet og levede i det særprægede og åbne miljø som her blev skabt. Men stedet blev også udgangspunkt for Reichelts mange rejser til buddhistiske centre og klostre i Kina og andre østasiatiske lande. Flere steder oprettede han filialer i et forsøg på at skabe kontakt med munke og pilgrimme.

Da følgerne af 2. verdenskrig nåede til Hong Kong, gik missionen ind i en yderst vanskelig periode. Japanske soldater rykkede i 1941 ind på Tao Fong Shan og gjorde missionsarbejdet umuligt i en årrække. Men for Reichelt betød det at han kunne bruge tiden til studier og udformningen af sit store trebindsværk: "Fromhedstyper og Helligdommer i Øst-Asia".

Lukkede grænser

Efter krigen kom der igen en række medarbejdere fra Skandinavien til Tao Fong Shan. Men vilkårene for missionsarbejdet havde ændret sig. Munkeliv og klostervæsen i Kina spillede en stadig mindre rolle, og det betød en kraftig nedgang i antallet af besøgende på bjerget. Den maoistiske revolution skabte store vanskeligheder for arbejdet, og i 1951 markerede den kinesiske, lutherske kirke sin selvstændighed ved klart og tydeligt at frasige sig enhver forbindelse med "udenlandsk mission". I løbet af kort tid måtte udenlandske missionærer forlade Kina.

Grænserne blev lukket for pilgrimme til og fra Kina. Til gengæld var der en voksende strøm af flygtninge fra den store folkerepublik Kina til den lille kronkoloni Hong Kong. De mange flygtninge fyldte bl.a. klostrene i Hong Kong og på Tao Fong Shan. Endnu engang stod Buddhistmissionen i en ny situation og måtte tage bestik af den. Derfor blev de følgende år i høj grad præget af arbejdet blandt flygtninge mens det blev sjældent at se en buddhistmunk på Tao Fong Shan.

Da kontakt til Kina i denne periode var umulig, blev muligheder for nye arbejdsområder undersøgt. Og i en årrække blev der opbygget et arbejde i Japan og senere Taiwan. Men

økonomien satte grænser for udvidelsen, og der skete igen en koncentration omkring arbejdet i Hong Kong og dermed det Kina-relaterede arbejde.

I 1984 forærede buddhistmissionen en del af sin grund til opførelse af et præsteseminarium. Det førte til at man i 1992 kunne indvi "Lutheran Theological Seminary", som i dag fungerer som uddannelsessted for præster i Østasien. Senere blev der oprettet et professorat med betegnelsen "Karl Ludvig Reichelt Chair in Christian Dialogue with other Religions", som Buddhistmissionen finansierer. Målet med dette professorat er at varetage den opgave som Reichelt begyndte og gøre kommende præster bedre i stand til at varetage dialogen med andre religioner.

I slutningen af 1970'erne blev det igen muligt ganske langsomt af få kontakt med kirken og de kristne i Kina. Derved fik Tao Fong Shan igen en vigtig opgave med at bygge bro mellem den kinesiske kirke og verdenskirken udenfor. Det skete bl.a. ved at formidle teologisk litteratur til det kinesiske præsteseminarium i Nanjing.

Arbejdet med teologisk litteratur på kinesisk blev siden videreført gennem "Institute of Sino-Christian Studies". Det er et arbejde som i første række henvender sig til Kinas intellektuelle, og som blev muligt i takt med den voksende frihed i forskning og undervisning som bredte sig i 1990'erne. Hvert år oversætter og udgiver Instituttet en række teologiske hovedværker til kinesisk og udgiver tidsskriftet "Logos and Pneuma. Chinese Journal of Theology". I de senere år er der på Tao Fong Shan skabt et forskermiljø for kinesiske intellektuelle, samtidig med at der arrangeres konferencer for teologer, filosoffer og akademikere primært fra Kina og Hong Kong.

Nye muligheder

I lange perioder af missionens historie har der været store vanskeligheder med finansieringen af arbejdet. Det var forholdsvis små grupper der trofast støttede arbejdet. Den skrantende økonomi bevirkede at det i midten af 1970'erne blev nødvendigt med en fusion med Svenska Kyrkans Mission, som nærmest påtog sig ansvaret for at videreføre arbejdet. Dette samarbejde

blev siden opløst i 1986, og tilbage var der kun støttegrupperne i Norge og Danmark.

I 1994 ændredes den økonomiske situationen radikalt da et jordstykke, hvorpå der var opført et boligkompleks, blev solgt fra og indbragte missionen ca. 400 millioner kroner. Denne nye situation medførte at Buddhistmissionen i 1995 blev omdannet til en stiftelse, og arbejdet finansieres i dag hovedsageligt af de midler som denne kapital kaster af sig. Organisationen fik et repræsentantskab hvor der er en ligelig fordeling af medlemmer fra Danmark og Norge. Desuden har Svenska Kyrkans Mission én repræsentant. Siden 2001 har repræsentantskabet også haft fuldgyldige medlemmer, udpeget af nogle af samarbejdsorganisationerne, herunder aktiviteterne i Hong Kong.

Til denne korte skitsemæssige oversigt over Buddhistmissionens historie i relation til Kina hører også at missionen i år 2000 ændrede navn til "Areopagos".

"Et uregelmæssigt verbum"

Areopagos er undertiden blevet karakteriseret som "et uregelmæssigt verbum" i norsk og dansk kirkeliv. Den åbenhed og villighed til fordybelse i andre kulturer og anden religiøsitet som Reichelt introducerede, gælder fortsat. Det skabte i sin tid modstand fra mange missionsinteresserede, men har siden haft stor indflydelse på hvordan arbejdet i andre missionsselskaber drives i dag.

Noget af det som karakteriserer det nuværende arbejde, er at det nu foregår med to fokusområder, Norden og Sydøstasien. Det sker bl.a. ud fra en erkendelse af at mennesker i den vestlige verden i disse år i høj grad bliver påvirket af østlig religiøsitet. Den østlige påvirkning er på én gang med til at åbne for menneskers religiøse univers i al almindelighed, men samtidig introducerer den også et skifte i synet på verden, mennesket og etikken.

Det er stadig Areopagos' målsætning at "drive sit arbejde ud fra den evangelisk-lutherske bekendelse og viderebringe evangeliet til religiøst søgende mennesker, specielt buddhister." Arbejdet udføres i økumenisk ånd, og der bliver lagt vægt på at udvikle miljøer for dialog, religionsstudier, spiritualitet og liturgi, både i Østasien og i Skandinavien.

Areopagos ser det som sin opgave at udruste mennesker til at leve og formidle kristen tro i en multireligiøs verden gennem kristent trosliv, forståelse af andre religioner og samtale med søgende mennesker på tværs af religiøse skillelinier. Arbejdet foregår i dialog og har sit udgangspunkt i Guds nærvær i verden. Det kommer bl.a. frem i en forståelse af at Kristus, som Guds Ord, er tilstede allerede før han bliver forkyndt. Kristus er til stede som et sædkim hos ethvert menneske og i alle kulturer. Det er ikke missionen som først bringer Gud til kulturen. Gud er der allerede, og det er missionens kald at bidrage til at tyde hans nærvær og forkynde hans forsoning med mennesker.

Gud taler før mennesket har talt. Men Guds tale skal tydeliggøres og tros i de ord som nu er vores. Det er Guds Ord der oplyser de elementer af tro, enhver kultur bærer på som omfattet af Guds skaberånd. Gud er ikke bare Ord, men også Verdens lys. Hos Reichelt var disse tanker knyttet til en overbevisning om at der var en naturlig fremadskridende udvikling fra de lavere religioner til den højeste, nemlig kristendommens forkyndelse af Kristus. En sådan udviklingstænkning var almindelig på Reichelts tid og fik bl.a. inspiration fra biologi og naturvidenskab.

I dag er udviklingstænkning blevet afløst af kaostænkning. Alt er i opbrud, og alle er i bevægelse. Øst og Vest er ikke længere geografisk bestemt. Østen er kommet til Vesten – gennem indvandrere og gennem inspiration fra Østens visdom, spiritualitet og religion. Og Vesten er kommet til Østen – gennem mission, information og teknik. Den voksende globalisering betyder at den direkte sammenhæng mellem årsag og virkning, og mellem sted og rum ophæves. Mennesker, varer, penge og religioner er i bevægelse. Udvekslingen mellem øst og vest, nord og syd er enorm. Og ind i dette kaos rejser det gamle spørgsmål sig: hvad er sand religion, og hvad er sandheden i religionerne? Trods opbrud og kaos er der stadig en søgen efter sandhed. Det er i denne søgen Areopagos vil arbejde.

Dialog, religionsstudier og spiritualitet

Dialog med anderledes troende har altid haft en selvfølgelig plads i Areopagos. Idealet er et møde, ansigt til ansigt, hvor tro

og livserfaring deles. En samtale, båret af vilje til indlevelse i samtalepartnerens tro, men samtidig af overbevisningen om at et kristent vidnesbyrd kun kan formidles troværdigt og meningsfuldt, når det finder sted åbent og ubeskyttet. Dialogen sker ud fra en overbevisning om at mennesket er skabt i Guds billede og i sit væsen er dialogisk. Dybest set er dialog selve forudsætningen for liv i fællesskab. I dialogen hører Kristus-vidnesbyrdet naturligt med, og den er en dynamisk proces hvor tro deles og tro prøves.

Dialogen er altid kontekstuel. Troen på at Gud blev menneske i Kristus, betyder at det kristne budskab altid vil inkarneres og formes af de forskellige kulturer som Kristus forkyndes i. I denne kontekstualisering er der både et kulturbekræftende og et kulturkritisk element. Det kulturbekræftende ligger i forventningen om at Gud er virksom i alle kulturer, og i ønsket om at evangeliet bliver rodfæstet lokalt. Det kulturkritiske ligger i bevidstheden om at enhver kultur har destruktive og undertrykkende elementer, og at religionen altid står i fare for at blive fanget i sin egen kontekst. Denne bekræftende og kritiske holdning gælder både i forhold til andre kulturer og vor egen kultur. Nært forbunden med dialogen er religionssstudier som også ofte vil føre til fornyet teologisk refleksion.

Areopagos fortsætter traditionen fra Reichelt med arbejdet omkring spiritualitet og liturgi både på Tao Fong Shan og i Norden. Det er målet at skabe "rum" for at øve sig i bøn, meditation, retræter, åndelig vejledning og kristen spiritualitet. Dette arbejde er præget af en kristen helhedsforståelse i tænkning og praksis og i en forståelse som rummer spændingen mellem Guds helende nærvær og lidelsen som et menneskeligt eksistensvilkår.

Når mennesker møder det fremmede og det anderledes, virker det somme tider skræmmende, til andre tider igangsættende. Udfordringen er stadig – som den har været det gennem hele kirkens historie – at gennemtænke sin egen tro i lyset af de andres. Ikke alle har mod til den udfordring, men nogle finder modet og går det ukendte i møde med åben nysgerrighed i tro på at Kristus vil vise sig i mødet med andre. Det vil stadig være en udfordring til kirken og dens mission.

Beretning for arbejdet i Det mellemkirkelige Råd 2001

Ane Hjerrild
Sekretariatschef

Folkekirken indmeldt i Leuenberg-Kirkefællesskabet

I 1972 blev der efter grundige drøftelser indgået en aftale mellem en lang række lutherske og reformerte kirker i Europa om at anerkende hinanden som kirker og at indgå i prædikestols- og nadverfællesskab. Et sådant fællesskab betød at kristne de to kirkesamfund uden hindringer kan deltage i hinandens gudstjenester, og at præster kan gøre tjeneste i hinandens kirker. I dag har vi sikkert glemt at det engang var sådan at reformerte og lutherske ikke gik til alters sammen, men det er faktisk ikke mere end 30 år siden at det forholdt sig sådan. Ingen af de nordiske lutherske kirker var dengang af kirkeretlige grunde i stand til at underskive aftalen derom, heller ikke den danske folkekirke.

Alligevel har den danske folkekirke i alle årene deltaget i det fælles arbejde i Leuenberg-Kirkefællesskabet, først og fremmest i de teologiske arbejdsgrupper som har præget dette kirkefællesskab. Danske teologer som Theodor Jørgensen, Peder Nørgaard-Højen, Gerhard Pedersen, Erik Kyndal og på det seneste Hans Vium Mikkelsen har givet meget væsentlige bidrag til dette arbejde.

Dette kunne ske fordi folkekirken efter en udtalelse fra de danske biskopper i 1973 blev erklæret "fuldt ud deltagende i fællesskabet", men det var alligevel med status som observatør og ikke som fuldgyldigt medlem. Da de nordiske kirker behandlede Porvoo-Aftalen der vedrører anglikansk-lutherske relationer, blev det klart at den kirkeretlige situation i de nordiske lutherske kirker var ændret i forhold til 1972. Nu var der styrelser eller råd i de forskellige folkekirker som kunne tage beslutning om medlemskab eller ej. Dette gælder også den danske folkekirke hvor Det

mellemkirkelige Råd siden 1990 har ret og pligt til at tage stilling til folkekirkens medlemskab af internationale og nationale kirkelige organisationer. Porvoo-processen fandt sted før Det mellemkirkelige Råd blev nedsat, og derfor var det også biskopperne der afsluttede denne sag. Det gjorde de med et nej tak efter høring af menighedsrådene. Men i Porvoo-samarbejdet deltager folkekirken i arbejdet som observatør.

Da Leuenberg-Kirkefællesskabet blev klar over ændringen i den kirkeretlige situation i Norden, rettede de igen henvendelse til de lutherske folkekirker og bad dem overveje at underskrive Leuenberg-Aftalen og blive medlemmer af kirkefællesskabet. I 1999 vedtog Den norske Kirke at tiltræde som fuldgyldigt medlem, og efter indstilling fra Rådets teologiske arbejdsgruppe indledte Rådet en undersøgelse og drøftelse af mulighederne for at Den danske Folkekirke kunne tiltræde Leuenberg-Kirkefællesskabet som fuldgyldigt medlem. Biskopperne havde allerede svaret at der ikke fandtes læremæssige hindringer for at bekræfte folkekirkens deltagelse fuldt ud, og Rådet sendte derfor en forespørgsel til biskopperne og bad dem melde tilbage om holdninger i deres stift til folkekirkens evt. indmeldelse.

Efter et positivt svar fra biskopperne blev der inviteret til en høring om Leuenberg-Kirkefællesskabet. Denne høring blev afholdt i september 2000 og havde til formål at skabe klarhed om de konkrete konsekvenser ved en optagelse i Leuenberg-Kirkefællesskabet. I slutningen af 2000 blev der udarbejdet et forslag til signatur-erklæring, dvs. en tiltrædelseserklæring der samtidig klarlægger hvordan folkekirken forstår sit medlemskab af og sine forpligtelser i Leuenberg-Kirkefællesskabet. I februar 2001 vedtog Det mellemkirkelige Råd at indmelde folkekirken i Leuenberg-Kirkefællesskabet, og det fejredes ved en festgudstjeneste i Trinitatis Kirke i Fredericia d. 13. maj 2001.

Gudstjenesten blev ledet af biskop Niels Henrik Arendt, Haderslev, og den reformerte præst i Fredericia, Sabine Hofmeister, prædikede. Derefter var Fredericia Kommune vært ved en reception. Fredericia var valgt til fejringen af symbolske og historiske grunde fordi denne by gennem århundreder har haft en levende reformert menighed der har levet i et godt og tæt samarbejde med den lutherske kirke.

I juni blev indmeldelsen fulgt op ved at folkekirken havde to stemmeberettigede delegerede ved Leuenbergs generalforsamling i Belfast, Holger Jepsen og Hans Vium Mikkelsen, samt desuden Peder Nørgaard-Højen og Ane Hjerrild. Ane Hjerrild blev indvalgt i eksekutivkomiteen for den kommende syv års periode.

Folkekirkens mulighed for eller lyst til at underskrive kirkeaftaler eller indmeldelser i kirkefællesskaber er omdiskuteret. Nogle kritikere mener at folkekirken er antiøkumenisk og isolationistisk. Eller de kritiserer at folkekirken ikke er i stand til at indgå aftaler der har som forudsætning at ingen kirke alene besidder den fulde sandhed. Andre i folkekirken finder at det hverken er nødvendigt eller tilrådeligt med forpligtende aftaler, men at samtaler med andre er ikke blot tilstrækkelige, men den vigtigste del af at være kirker i gensidig respekt.

De meget divergerende holdninger inden for folkekirken er ganske givet en del af baggrunden for at der ikke har været indgået nogen aftale mellem folkekirken og noget andet kirkesamfund eller nogen international organisation siden 1954, det år hvor folkekirken indgik aftale med Church of England om gensidigt åbent nadverbord. Den økumeniske bevægelse er gennem de seneste tiår udviklet netop gennem sådanne, ofte bilaterale, aftaler. Det har betydet at kristne deler Ordet og sakramenterne med hinanden på tværs af kirketilhørsforhold i en grad som også kommer os i folkekirken til gode. Ofte glemmer vi hvor vanskeligt det var for bare 20 år siden.

Der er derfor al mulig grund til at glæde sig over at det netop er det tættere fællesskab til de europæiske protestantiske kirker som folkekirken gennem Leuenberg-Kirkefællesskabet nu vil være med til at udvikle. Der er stadig "pletter på kortet" med hensyn til at dele Ordet og sakramenterne i forhold til mange andre kirkesamfund. Men også der vokser forståelsen gennem de mange forskellige samtaler som folkekirken også er en del af, ikke mindst gennem Det lutherske Verdensforbund.

Det lutherske Verdensforbund, LVF

I september 2001 havde Det mellemkirkelige Råd inviteret til at den internationale lutherske – romersk-katolske dialogkommission

for enhed kunne afholde sit årlige møde i Danmark. LVF er ansvarlig for den lutherske del af denne kommission. Kommissionsmødet fandt sted på Skt. Lukas Stiftelsens smukke retrætecenter i Smidstrup Strand, en meget fin ramme om kommissionens arbejde. Under mødet blev der arrangeret besøg i Helsingør stift hvor biskop Lise-Lotte Rebel tog imod, og sognepræst Jørgen Christensen fortalte om arbejdet som sognepræst ved Frederiksborg slotskirke. Om søndagen var der gudstjeneste i København, først i den romersk-katolske kirke og senere, efter udflugt og frokost, i den lutherske Vor Frue kirke. Ved de to gudstjenester, der fulgte henholdsvis romersk-katolsk og luthersk liturgi, byttede de to kirkesamfund prædikanter: Den lutherske leder af dialogen, den ungarske biskop Bèla Harmati, prædikede i den romersk katolske kirke, mens den romersk katolske kardinal Kasper prædikede ved den lutherske gudstjeneste. Desværre er den romersk-katolske kirke stadig ikke åben over for at katolikker og protestanter kan gå til alters sammen, men på denne måde blev der alligevel etableret et godt fællesskab også i gudstjenestefejringerne.

Bagefter har deltagerne og de to ledere af dialogen udtrykt en meget varm tak, ikke blot for værtskabet, men også for det dybere kendskab til den danske folkekirke som dette møde gav anledning til.

Det mellemkirkelige Råd har inviteret den romersk-katolske kirke i Danmark til at indlede drøftelser om forholdet mellem vore kirkesamfund. Rådet havde på sit majmøde indbudt biskop Czeslaw Kozon og generalvikar Lars Messerschmidt til en drøftelse deraf. Efter denne samtale vedtog rådet at udpege Holger Jepsen, Kirsten Busch Nielsen og Ane Hjerrild til den indledende drøftelse af hvad samtalerne skal omfatte, og hvordan de kan aftales. Det ventes at de indledende drøftelser gennemføres i 2002, når den romersk-katolske kirke i Danmark også har udpeget sine deltagere.

I LVF har der været folkekirkelig deltagelse i det rådsmøde der fandt sted i Geneve i juni.

Elsebeth Krogh fra Folkekirkens Nødhjælp er medlem af Standing Committee for afdelingen for World Service, og hun har deltaget i to møder i denne komite.

Ane Hjerrild har deltaget i møde i planlægningsgruppen for generalforsamlingen der finder sted i Canada i 2003. Til generalforsamlingen kan folkekirken sende 15 delegater. Det mellemkirkelige Råd har skrevet til stiftsudvalgene og alle folkekirkelige organisationer og indbudt dem til at foreslå delegater til generalforsamlingen.

LVF er i gang med en evalueringsproces ikke mindst af det hjælpe- og udviklingsarbejde der udføres af afdelingen for tjeneste i verden. Kirsten Lund Larsen var engageret til denne evaluering sammen med tre andre konsulenter, og de afleverede deres rapport i februar 2001.

Rapporten peger på en række svagheder i LVFs administration som der nu arbejdes på at få rettet op på.

Kirkernes Verdensråd, KV

I forhold til Kirkernes Verdensråd har Rådet gennem indstillinger fra arbejdsgruppen om KV prioriteret de arbejdsområder som man særligt ønsker at arbejde med i sammenhæng med KV.

Disse arbejdsområder er:

- Deltagelse af lægfolket i kirken og den økumeniske bevægelse samt lægledertræning
- Arbejdet med menneskerettigheder og internationale spørgsmål hvor der er behov for at nogle taler undertryktes og marginaliseredes sag. Dette arbejde kaldes med international terminologi ofte "advocacy", et ord der er vanskeligt at oversætte, men svarer til "rettighedsforsvar" eller "fortalervirksomhed".
- Deltagelse i *Tiåret mod vold.*
- *Faith and Order* arbejdet – samtaler og studier om *Tro og Kirkeordning* med henblik på at nå frem til bedre gensidig forståelse og respekt mellem kirkesamfundene.
- Religionsdialog – mellem kristendom og andre religioner.

Tiåret mod vold

Ad hoc-gruppen for KVs tiår mod vold er i gang med at udarbejde en hjemmeside. Hjemmesiden skal indeholde erfaringer fra kirker med tiltag mod vold, links til organisationer og personer som kan bidrage med viden, bibelske refleksioner over

emnet, et katalog over foredragsholdere og forsøg på at tegne et billede af volden i Danmark. I maj afholdt gruppen en høring om tiåret mod vold for at undersøge kirkers og kirkelige organisationers interesse for at gå ind i dette arbejde. På høringen var der oplæg om blandt andet kirkens arbejde i Vollsmose. Efter oplæggene var der mulighed for debat, og indlæggene afspejlede en stor interesse for at engagere sig. Efter høringen har der været kontakt til de kirkelige børne- og ungdomsorganisationer for at afklare deres interesse for tiåret.

Læglederkursus

Det læglederkursus i Nordic-FOCCISA-regi som var planlagt til sommeren 2002, er blevet udsat til sommeren 2003. Udsættelsen skyldes et moratorium som blev sat ved Nordic-FOCCISA's Review i Finland i juni 2001. Læglederkurset forventes afholdt sommeren 2003 på Silkeborg Højskole med 45 deltagere i alt, dels lægfolk fra de sydlige afrikanske lande, dels lægfolk fra de nordiske lande. Kirkernes Verdensråds studieinstitut, Bossey, bidrager med undervisere til kurset.

Der har været afholdt møde i KVs centralkomite og i eksekutivkomiteen hvor domprovst Anders Gadegaard har deltaget.

Den kommission der arbejder specielt med de ortodokse kirkers deltagelse i Kirkernes Verdensråd, har afholdt flere møder, og Anna Marie Aagaard har deltaget i arbejdet. Kommissionen afslutter sit arbejde i 2003.

Konferencen for Europæiske Kirker, KEK

Endnu et år har den danske debat om medlemskabet af KEK været præget af Charta Oecumenica som det dokument der skulle hjælpe kirkerne til at omgås hinanden med respekt og fordragelighed. Dette er nemlig ikke altid tilfældet. Det første udkast blev sendt til høring i KEKs medlemskirker i 1999. Mange medlemskirker ytrede sig kritisk, også den danske folkekirkes mellemkirkelige råd. Det mellemkirkelige Råd bad den fælles arbejdsgruppe under KEK og CCEE om at udarbejde et helt nyt udkast til Charta der tog højde for kirkernes høringssvar. En ny version blev udarbejdet, men desværre blev den nye udgave holdt hemmelig indtil KEK og CCEE i

fællesskab underskrev det ved en højtidelighed i Strasbourg umiddelbart efter påske. Det betød at KEKs medlemskirker ikke var orienteret om indholdet før KEK havde underskrevet det, og den fremgangsmåde vakte ikke begejstring i Danmark.

Den nye version af Charta Oecumenica som blev underskrevet af KEK, er efterfølgende sendt til kirkerne til inspiration i lokalt samarbejde. Det mellemkirkelige Råd har derfor oversat dokumentet og udsendt det til stiftsudvalgene. Det er også sendt til Danske Kirkers Samråd så medlemskirkerne dér kan drøfte om det giver anledning til noget nyt dansk dokument eller andre initiativer.

KEKs næste generalforsamling afholdes i 2003 i Trondheim, Norge. Folkekirken kan sende fem delegater, og processen for udpegning af delegater er den samme som for LVF.

Universitetslektor Karsten Fledelius er medlem af KEKs centralkomite og deltager i dennes møder der afholdes en gang om året.

Nordisk Økumenisk Råd, NØR

På Nordisk Økumenisk Råds årsmøde, der fandt sted i Danmark i august, vedtog repræsentanterne efter mange og besværlige forhandlinger en principvedtagelse om at NØRs arbejde skal koncentreres om nordisk samarbejde og økumeni. Det betyder at NØRs internationale koordineringsfunktion skal ophøre og i stedet overgå til de nordiske landes egne økumeniske råd/nationale kirkeråd og direkte til medlemskirkerne.

Rådet og dets nedsatte arbejdsgruppe følger med nogen bekymring at denne principvedtagelse indtil videre ikke synes at have nogen praktisk konsekvens i den måde arbejdet i NØR prioriteres på.

Grethe Lollike har deltaget i NØRs styrelsesmøder.

Delegationsbesøg arrangeret af MKR

I oktober arrangerede rådet på invitation fra China Christian Council et genbesøg i Kina. Rådet havde inviteret de folkekirkelige organisationer der arbejder i tilknytning til Kina om at udpege deltagere deri, og delegationen bestod derfor af repræsentanter

for Den danske Sømandskirke, Dansk Kirke i Udlandet, Areopagos og Det mellemkirkelige Råd. Udpeget af rådet deltog Kresten Drejergaard, Paul Verner Skærved og Ane Hjerrild. Der er udarbejdet en udførlig rapport fra besøget. Den kan som andre rapporter bestilles fra sekretariatet eller ses på hjemmesiden.

I 2001 fejrede den armenske ortodokse kirke 1700 år som national kirke. Den armenske kirke har ikke glemt de tætte og gode forbindelser der har været mellem Danmark/folkekirken og armenerne/den armenske kirke siden folkedrabet på armenerne. Kirken havde indbudt MKR til at sende deltagere til fejringen som fandt sted først i Libanon og senere i Armenien. Til begge fejringer udpegede rådet deltagere. I Libanon deltog Paul Verner Skærved og Holger Jepsen samt Ane Hjerrild der var inviteret til at holde foredrag om Maria Jakobsen og relationerne mellem vore kirker. Ved fejringen i Armenien senere på året deltog Erik Norman Svendsen og Michael Westh, der arbejder som præst og missionær i Armenien i tæt samarbejde med den armenske ortodokse kirke.

Gennem flere år har Folkekirkens Nødhjælp, Det økumeniske Fællesråd og Det mellemkirkelige Råd samarbejdet om kontakt og støtte til de kristne kirker i Israel-Palæstina. Som et led i dette samarbejde besøgte en delegation med repræsentanter fra de tre i februar kirkerne i Israel-Palæstina. Under besøget mødtes den danske delegation med kirkeledere fra samtlige 13 historiske kirkesamfund i Israel-Palæstina, og delegationen havde, midt under den særdeles vanskelige situation som besættelsen og intifadaen medfører, lejlighed til at mødes med mange israelere og palæstinensere, se og høre om deres situation, og drøfte med dem deres håb for fremtiden. Fra alle sider i de kristne kirker blev der udtrykt håb om at de vestlige kirkesamfund ville vise deres solidaritet, ikke mindst ved at besøge dem og ledsage dem under de meget vanskelige forhold.

Fra Det mellemkirkelige Råd deltog Paul Verner Skærved, Jørgen Christensen og Ane Hjerrild i besøget. Fra Folkekirkens Nødhjælp deltog bl.a. Edith Aller.

Konsultation med de tyske og nordiske lutherske biskopper og økumeniske sekretærer

Biskopper og økumeniske sekretærer fra de lutherske kirker i Tyskland og de nordiske lande mødtes til konsultation på Nyborg Strand i december. Formålet med konsultationen var at afklare hvordan de forskellige kirkers forhold til Leuenberg, Porvoo og Meissen-aftalerne påvirker det lutherske fællesskab i Tyskland og Norden.

Konsultationen var med til at understrege at også det lutherske fællesskab er et fællesskab af stor mangfoldighed, og derfor er det naturligt at kirkerne indgår aftaler der også er forskellige. Ligeledes er det naturligt at de økumeniske relationer kombineres på forskellige måder så nogen kirker både er med i Leuenberg-Kirkefællesskabet og Porvoo- Fællesskabet, mens andre ser disse fællesskaber som uforligelige. Deltagerne i konsultationen bekræftede det fælles ønske om at bevare og styrke fællesskabet i den lutherske familie. Samtidig bør der arbejdes på at det lutherske fællesskab ikke skal være en hindring for andre økumeniske relationer, men tværtimod en styrkelse af det.

Porvoo

I slutningen af september afholdt Porvoo-Kontakt-gruppen møde på Haslev udvidede Højskole. På mødet blev der bl.a. lagt planer for det kommende kirkeledermøde i Tallinn i marts 2002.

Fra 26.-27. november var de ledende biskopper fra Porvoo-landene samlede i Uppsala i Sverige sammen med Porvoo-Kontakt-gruppen. Københavns biskop, Erik Norman Svendsen, deltog som observatør. Mødet mundede ud i at deltagerne opfordrede Church of England til at afklare sig i synet på præster der er ordineret af kvindelige biskopper. Indtil videre kan man ikke blive anerkendt som præst i Church of England hvis man er ordineret af en kvindelig biskop eller af en domprovst. Den førstnævnte praksis er mere og mere i uoverensstemmelse med de øvrige Porvoo-kirker.

Anglo-nordisk-baltisk teologikonference

De anglo-nordiske-baltiske teologikonferencer har været afholdt siden 1929. I år blev konferencen afholdt i Danmark på Unge Hjems efterskole i Højbjerg med temaet "Teologi og musik". Deltagerne i konferencen var teologer og musikfolk fra den engelske, de baltiske og de nordiske kirker.

Gudstjenesteværksted på Rønde Højskole

I samarbejde med Teologisk Pædagogisk Center og Danske Kirkedage var Det mellemkirkelige Råd med til at arrangere et internationalt gudstjenesteseminar på Rønde Højskole umiddelbart inden kirkedagene. Hensigten var at anvende de internationale repræsentanter som kom til Danmark i forbindelse med Danske kirkedage. Både Indonesien, Thailand, Indien, Bolivia, Den dominikanske republik, Brasilien, Argentina, Sierra Leone og Zimbabwe var repræsenteret på seminaret og medvirkede med musik, liturgier og mundtlige oplæg.

Relationen til stiftsudvalgene

Rådet er konstitueret med et medlem fra hvert stiftsudvalg, og dermed sikres kontakten til de mellemkirkelige stiftsudvalg. Rådet får ved hvert møde en kort mundtlig rapport fra to stiftsudvalg, men der arbejdes stadig med at finde en bedre form for tilbagemelding fra stifterne om deres arbejde. Der er derfor til det nye råd der konstitueres fra 1. april 2002, udarbejdet et forslag til hvordan rådets informationsarbejde kan tilrettelægges på en sådan måde at kommunikationen mellem rådet og stiftsudvalgene, og for så vidt også med menighederne, kan fungere bedre.

Mange henvendelser, invitationer og forespørgsler om kontakter sendes fra Rådet videre til de mellemkirkelige stiftsudvalg, ligesom stiftsudvalgene også retter henvendelse til Rådet for at få information eller kontakter eller med ønske om udspil til organisationer eller myndigheder.

Rådet udsender nyhedsbrev til stiftsudvalgene samt efter hvert møde kopi af protokol.

Der afholdes et årligt møde for alle medlemmer af stiftsudvalg. I 2001 fandt mødet sted fredag-lørdag d. 1.-2. september.

På mødet holdt pastor Peter Stokholm, Schweiz, et foredrag om Leuenberg kirkefællesskabets betydning. Der var oplæg fra biskop Karsten Nissen om det initiativ som biskopperne har taget vedrørende Folkekirke og Religionsmøde. Rådets formand, Paul Verner Skærved, lagde op til debat om arbejdet i råd og stiftsudvalg.

Rådet fornyede i 1999 invitationen til Grønlands kirke om en nærmere tilknytning til Det mellemkirkelige Råd, og der har gennem årene været flere kontakter med henblik på et møde mellem repræsentanter for MKR og Grønlands kirke i Grønland. I januar 2001 besøgte formanden, næstformanden og sekretariatschefen sammen med provst Erik Balslev Clausen fra Den grønlandske Kirkesag den grønlandske kirke. Det blev her med både biskop og hjemmestyreformand drøftet hvordan Grønlands kirke kan blive en del af folkekirkens mellemkirkelige arbejde. Fra Grønland er der stor interesse for at udpege et medlem til Det mellemkirkelige Råd, og selv om dette endnu ikke er sket, står rådets invitation ved magt.

Også en egentlig ordning med Færøerne trækker ud. Foreløbig har biskoppen udpeget en observatør der deltager i to rådsmøder årligt. Men Færøerne har skabt lovgrundlag for at få valgt et stiftsudvalg der kan vælge en observatør til rådet.

Samarbejde med kirkelige organisationer og andre instanser i folkekirken

Det mellemkirkelige Råd samarbejder så vidt muligt med folkekirkelige og andre organisationer hvis arbejde også har mellemkirkelig karakter. Det gælder især Folkekirkens Nødhjælp, Dansk Missionsråd, Det økumeniske Fællesråd, Bibelselskabet og Frikirkerådet. I samarbejde med disse organisationer og Danske Kirkers Samråd arrangeres årligt Det økumeniske Efterårsmøde den første fredag-lørdag i november. I 2001 var Dansk Missionsråd ansvarlig for det praktiske arrangement af Det økumeniske Efterårsmøde. Temaet for mødet var religionsmødet og dialogen med andre religioner, og hovedtaler var den medarbejder i Kirkernes Verdensråd, Mitri Tarek, der er ansvarlig for KVs arbejde med dette spørgsmål.

Folkekirkens Nødhjælp, Dansk Missionsråd og Det økumeniske Fællesråd arbejder alle i relation til en eller flere af de internationale kirkelige organisationer. Dette medfører et naturligt samarbejde mellem MKR og disse organisationer. Desuden samarbejdes der løbende om udgivelser, møder, besøg af kirkefolk o.lign.

Deltagelse i møder og konferencer, ansøgninger og diverse kontakter

Som tidligere år har Rådet modtaget en lang række invitationer til møder og konferencer. Invitationerne drøftes forud for rådsmøderne i Rådets invitationsudvalg, og Rådet vedtager på baggrund af indstillinger fra udvalget om der skal sendes deltagere til det pågældende møde, og om invitationen skal videreformidles til stiftsudvalg eller kirkelige organisationer. Ved udpegning af deltagere tages der både hensyn til den baggrundsviden eller de erfaringer der er nødvendige i forbindelse med mødets tema, og til bredden i den folkekirkelige virkelighed. Mødedeltagere der er udpeget af Rådet, skal indsende rapporter, meget gerne i form af offentliggjorte artikler. Alle rapporter kan rekvireres fra sekretariatet.

Der er en række møder som Rådet fast sender repræsentanter til, og fra disse møder bringes omtale af rapporterne i NYT fra Det mellemkirkelige Råd og/eller på Rådets hjemmeside.

Informationsarbejde

I 2001 udgav Det mellemkirkelige Råd en lille folder på dansk beregnet til nydanskere med information om folkekirken. Folderen, Velkomst til folkekirken, er blevet meget efterspurgt både fra kirker og fra institutioner der arbejder med integration og undervisning af flygtninge og indvandrere. Folderen bliver nu med støtte fra kirkeministeren udgivet også på arabisk og engelsk. Den er endvidere tilgængelig på rådets hjemmeside: www.interchurch.dk. Samme sted vil man også kunne finde mange rapporter, foldere, pressemeddelelser og nyhedsbreve.

På Landsforeningen for Menighedsrådsmedlemmers årsmøde var rådet repræsenteret med en bod med diverse informa-

tionsmateriale. Det viste sig at være en god måde at nå ud til nye mennesker med oplysninger om mellemkirkeligt arbejde.

Der er udsendt seks numre af Nyt fra Det mellemkirkelige Råd, og ni numre af Church News from Denmark redigeret af Gunnar Martin Nielsen. Begge nyhedsbreve offentliggøres også på Rådets hjemmeside, og man kan abonnere på dem både elektronisk og i papirudgave.

Arbejdet i råd og arbejdsgrupper

Rådet har afholdt seks møder, tre i København, to i Nyborg forud for mødet med stiftsudvalgene og forud for Det økumeniske Efterårsmøde, og et på Oslobåden på vej til besøg i det norske mellemkirkelige råd.

De arbejdsgrupper Rådet har nedsat, vil fremgå af nedenstående oversigt over medlemmer.

Medlemmer af Råd, arbejdsgrupper, udvalg, organisationer m.v.

Det mellemkirkelige Råd
Paul Verner Skærved, formand, Fyens Stift
Jørgen Christensen, næstformand, Helsingør Stift
Anders Baastrup, kasserer, Århus Stift
Edith Aller, Aalborg Stift
Else Duedahl, Haderslev Stift
Karsten Fledelius, Københavns Stift
Holger Jepsen, udpeget af kirkeministeren
Steffen Ravn Jørgensen, Roskilde Stift
Niels Thure Krarup, Viborg Stift
Grethe Lollike, Lolland-Falsters Stift
Lars Bom Nielsen, Ribe Stift
Erik Norman Svendsen, udpeget af kirkeministeren
Uni Næs, observatør fra Færøernes Stift

Nedsatte arbejdsgrupper

Invitationsudvalg
Arbejdsgruppe til behandling af modtagne invitationer, ansøg-

ninger og andre aktuelle sager:
Edith Aller (formand), Jørgen Christensen, Lars Bom Nielsen (sekretær Ane Hjerrild)

Informationsudvalg

Paul Verner Skærved (formand), Anders Baastrup, Karsten Fledelius (sekretær Kirsten Auken)

Arbejdsgruppe om Kirkernes Verdensråd

Jørgen Christensen, (formand) Anders Gadegaard, Peter Lodberg, Kaj Elkrog, Karsten Fledelius, Kirsten Lund Larsen, Ole Brauer og Anna Marie Aagaard. Desuden deltager Det økumeniske Fællesråds generalsekretær Holger Lam og stud. scient. pol. Rasmus Hylleberg, Baptistsamfundet, som kommitterede medlemmer (sekretær Ane Hjerrild)

Arbejdsgruppe om Det lutherske Verdensforbund

Steffen Ravn Jørgensen (formand), Christian Balslev-Olesen, Mette Geil, Erik Hübertz, Niels Thure Krarup, Helle Rosenkvist, Elsebeth Krogh og med Dansk Missionsråds formand, Knud Sørensen, som kommitteret medlem (sekretær Ane Hjerrild)

Arbejdsgruppe om Konferencen for Europæiske Kirker

Karsten Fledelius (formand), Berit Schelde Christensen, Else Duedahl, Lars Bom Nielsen, Keld Balmer Hansen, Steffen Ravn Jørgensen og med Jørgen Thomsen, Folkekirkens Nødhjælp, Bent Hylleberg og Ebbe Holm, Baptistsamfundet, som kommitterede medlemmer (sekretær Kirsten Auken)

Arbejdsgruppe om Nordisk Økumenisk Råd

Grethe Lollike (formand), Anne Birgitte Thun Hansen, Frede Tramm, Ane Hjerrild, Anders Baastrup og med Britta Kornholt, Baptistsamfundet og Holger Lam, Det økumeniske Fællesråd, som kommitteret medlem (sekretær Kirsten Auken)

Teologisk arbejdsgruppe

Holger Jepsen (formand), Jørgen Christensen, Anders

Gadegaard, Niels Henrik Gregersen, Steffen Ravn Jørgensen, Peter Widmann, Ane Hjerrild (sekretær Inge Lindhardt Jensen)

Sekretariatets medarbejdere

Der er fire heltidsstillinger og en halvtidsstilling i Rådets sekretariat. I stillingerne er ansat:
Sekretariatschef, cand. mag., pastor Ane Hjerrild
Sekretær og regnskabsfører Susanne Bak Knudsen
Sekretær Birgit Kaiser (til 30. oktober)
Sekretær Hedvig Torm (fra 1. november)
Informations- og Europasekretær: cand.mag. Kirsten Auken Nielsen (barselsorlov fra 1.12.)
Barselsvikar for Kirsten Auken: cand.theol. Eskil Dickmeiss
Sekretær for Teologi: cand.theol. Inge Lindhardt Jensen (halvtids)

Connie Drøhse var ansat under puljejobordning indtil 1. april. Fra 20. august er Eli Laster ansat under samme ordning

Agnes Edinger ordner og katalogiserer bibliotekets bøger og ordner tidsskriftarkivet som frivillig medarbejder

Medlemmer, observatører og ansatte i nationale og internationale kirkelige organisationer og udvalg:
Kirkernes Verdensråd
Central- og eksekutivkomiteen: Anders Gadegaard
Commission for Faith and Order: Peter Lodberg
Commission for Regional Relations: Kirsten Lund Larsen
Special Commission on relations with the Orthodox Churches: Anna Marie Aagaard

Peter Williams er ansat som fotograf

Det lutherske Verdensforbund
Council: Mette Geil og Helle Rosenkvist
Commission on World Service: Christian Balslev-Olesen
Standing Committee for World Service: Elsebeth Krogh

Luthersk-ortodokse læresamtaler (indtil juli 2001):
Anna Marie Aagaard
Planlægningskomite for generalforsamling: Ane Hjerrild

Konferencen for Europæiske Kirker

Centralkomiteen: Karsten Fledelius
Commission on Churches in Dialogue:
Berit Schelde Christensen
Arbejdsgruppen om EU lovgivning i European Ecumenical
Commission on Church and Society: Steffen Ravn Jørgensen

Nordisk Økumenisk Råd

Medlemmer af repræsentantskabet: Grethe Lollike,
Anders Baastrup, Ane Hjerrild
Medlem af styrelsen: Grethe Lollike

Leuenberg Læresamtaler

Eksekutivkomiteen: Ane Hjerrild

Nordisk Tysk Kirkekonvents styrelse

Else Duedahl. (Holger Jepsen er udpeget af biskopperne)

Danske Kirkers Samråd

Paul Verner Skærved og Edith Aller

Det Danske Bibelselskabs repræsentantskab

Steffen Ravn Jørgensen

Observatør i Dansk Missionsråd

Lars Bom Nielsen

Styrelsesmedlemmer i Folkekirkens Nødhjælp

Karsten Fledelius og Lars Bom Nielsen (indtil august)
Medlem af rådet fra august: Ane Hjerrild

Medlem af Internationalt Udvalg i Folkekirkens Pædagogiske Institut

Ane Hjerrild

Regnskab 2001

Rådets kasserer, Anders Baastrup, og
nskabsassistent Susanne Bak Knudsen

sultatopgørelse for regnskabsåret 2001:

	Regnskab 2001 kr.	Budget 2001 1000 kr.	Regnskab 2000 1000 kr.
lgifter			
dadvendt virksomhed	1.180.278	1.067	1.045
ontingenter	1.725.307	1.718	1.678
kretariatet	2.254.693	2.225	2.087
ådets omkostninger	314.374	290	273
enlæggelser	25.000	0	30
dgifter i alt:	5.499.652	5.300	5.113
dtægter			
ilskud, Finansloven	600.000	600	600
ilskud, Fællesfonden	4.700.000	4.695	4.500
nde og kollekter	25.000	0	0
ips- og lottomidler	0	0	0
enteindtægter (andel 1/3)	11.660	5	13
nvendt af henlæggelser	0	0	0
nvendt af Kapitalkonto	0	0	0
dtægter i alt:	5.336.660	5.300	5.113
esultat	**162.992**	**0**	**0**

INDTÆGTER

Bemærkninger til nogle regnskabsposter:
Tilskuddet fra Finansloven til Folkekirkens internationale arbejde er i 200
kr. 600.000 uændret.
Tilskud fra Fællesfonden (Landskirkeskatten) kr. 4.700.000 i henhold til
Kirkeministeriets godkendelse af årsbudget. Dette udgør en stigning på kr.
200.000 = 4,44%.
Rådet søgte Chr.P.Hansen og hustrus fond og fik bevilget kr. 25.000,00 til
genoptryk af folderen om den danske folkekirke til nydanskere.
Årsregnskabet slutter med et underskud på kr. 162.992.

UDGIFTER

Udadvendt virksomhed

har et merforbrug i forhold til regnskabet 2000 på kr. 135.107 = 12,93%
Udgifterne til deltagelse i konferencer og læresamtaler har i 2001 en krafti
stigning på kr. 197.580 = 61,45%. En del af stigningen skyldes fejringen a
Den danske Folkekirkes indtræden i Leuenberg Kirkefællesskabet samt De
danske Folkekirkes repræsentation ved Den Armenske kirkes 1700 års fej-
ring i Libanon og Armenien. Desuden blev to store internationale konfere
cer afholdt i Danmark (LVFs møde i den lutherske/romerske katolske kom
mission om enhed og Anglo-Nordisk-Baltisk teologikonference).

Ifølge budgettet henlægges kr. 33.000 til kommende generalforsamlingsrej-
ser, hvoraf to finder sted i 2003.

Bidrag til kommende generalforsamlinger	kr.	214.00
Generalforsamlinger, rejser	kr.	33.00
Projekter i forbindelse med organisationer	kr.	
Deltagelse i konferencer og læresamtaler	kr.	519.09
Andre udgifter	kr.	245.34

Informationsvirksomhed

Udgivelser af nyhedsbreve og foldere på engelsk og dansk	kr.	113.06
Publikationer	kr.	55.76

ldo af lagerværdi pr. 31.12.2001	kr.	6.894
lg af publikationer i 2001:	kr.	32.935

ntingenter

et samlede beløb er forøget med kr. 47.465 = 2,83% til kr. 1.725.307, der rdeler sig således:

et lutherske Verdensforbund	kr.	655.000
rkernes Verdensråd	kr.	655.000
nferencen for Europæiske Kirker	kr.	185.000
rdisk Økumenisk Råd	kr.	145.000
nske Kirkers Samråd	kr.	70.000
uenberg	kr.	15.307

hanslovens tilskud til internationalt arbejde kr. 600.000 , Fællesfondens del kr. 1.118.000 og Kapitalkontoen kr. 7.307 har dækket bidraget til ntingenter.

kretariatet

tallet af ansatte i sekretariatet er uændret, men i forhold til regnskabsåret 00 er lønudgifterne steget med kr. 172.202 = 12,16%. I stigningen er deholdt udgifter til barselsvikar og ekstra løn til deltidsansat teologisk edarbejder, som under sekretariatschefens orlov i november måned var sat på fuld tid. Endvidere ekstra udgifter til timelønnet efterlønsmodtager m flere gange har hjulpet til i perioder med megen travlhed på sekretaria-

usleje, lys, varme og rengøring	kr.	275.401
ntorhold, revision m.m.	kr.	318.134
dligeholdelse af lokaler	kr.	22.558
nninger	kr.	1.588.593
anskaffelser, kontormaskiner/inventar	kr.	25.007
nto til fornyelse af kontormaskiner/inventar	kr.	25.000

Rådets omkostninger

Honorar	kr.	90.00
Rådsmedlemmers møde- og rejseudgifter	kr.	166.58
Arbejdsgrupper vedr. internationale organisationer	kr.	57.79

Henlæggelser

Tilskuddet fra Chr.P.Hansen og hustrus fond på kr. 25.000 til genoptryk a folderen om Folkekirken for nydanskere er henlagt til dette formål.

KAPITALKONTO

Årets regnskabsmæssige resultat udviste et underskud på kr. 162.992.
Saldo ved årets slutning kr. 89.297.

STATUS

Rådets egenkapital udgør kr. 647.126 og er sammensat således:

Henlæggelser – øremærkede	kr.	392.82
Konto til fornyelse af kontormaskiner	kr.	32.00
Konto til kommende generalforsamlinger	kr.	133.00
Konto til vedligeholdelse af lokaler	kr.	
Kapitalkonto	kr.	89.29

Vedtægter

Det mellemkirkelige Råd, nedsat i henhold til Lov om folkekirkens øko-
mi af 1. juni 1994 (Folkekirkens deltagelse i mellemkirkeligt arbejde
v. – jf. Kirkeministeriets bekendtgørelse af 4. juli 1994) samt
rkeministeriets bekendtgørelse nr. 891 af 23. november 1993, kap. 2.

dets navn er Den danske Folkekirkes mellemkirkelige Råd (Det mellem-
kelige Råd).

dets hjemsted er Københavns kommune.

2

det har til opgave at varetage folkekirkens mellemkirkelige opgaver på
dsplan, herunder tage stilling til folkekirkens medlemskab af nationale og
ernationale kirkelige organisationer. Rådets formål er at støtte, formidle
samordne folkekirkens mellemkirkelige kontakter såvel herhjemme som i
andet og i den forbindelse arbejde for, at arbejdet får et så bredt folkekir-
igt sigte som muligt.

det er, når det ønskes og efter aftale med de mellemkirkelige stiftsudvalg,
se behjælpelig med deres mellemkirkelige arbejde. Det mellemkirkelige
d har ikke synodal karakter og således ingen kompetence til at udtale sig
kirkepolitiske eller dogmatiske spørgsmål på folkekirkens vegne.

det består af 12 medlemmer, hvoraf de 10 er valgt med en repræsentant
hvert af de 10 stiftsudvalg; 2 medlemmer udpeges af kirkeministeren
ndt folkekirkens biskopper.

det kan efter behov supplere sig med kommitterede sagkyndige uden
mmeret.

§ 4

Rådet konstituerer sig på sit første møde, der så vidt muligt finder sted inden funktionsperioden begynder, med formand, næstformand og kassere gældende for stiftsudvalgenes funktionsperiode.

Rådets formand, næstformand og kasserer udgør Rådets formandskab. Formandskabet forbereder rådsmøder, herunder udarbejdelse af oplæg til drøftelse og indstillinger vedrørende årsbudget.

Kassereren påser, at der udarbejdes kvartårlige balancer og budgetopfølgninger til brug for Rådets arbejde. Derudover har kassereren ansvar for de endelige udformning af udkast til årsbudget og årsregnskab.

Formand og næstformand tegner Det mellemkirkelige Råd i forening. Råd kan fastsætte honorar for varetagelsen af dets arbejdsopgaver.

Rådets medlemmer får udbetalt godtgørelse for deres deltagelse i henhold til statens takster for tjenesterejser.

§ 5

Rådet træffer sine beslutninger i rådsmøder.

Rådet indkaldes af formanden mindst fire gange årligt.

Hvis et medlem af Rådet får forfald i et tidsrum, der skønnes at blive af mindst to måneders varighed, eller hvis et medlem valgt af et stiftsudvalg udtræder af Rådet i funktionsperioden, er det stiftsudvalg, hvorfra den pågældende er valgt, berettiget til at udpege en suppleant.

Rådets sekretariat ledes af en sekretariatschef, som forestår sekretariatets daglige drift. Sekretariatschefen ansættes af kirkeministeren efter indstillin fra Rådet.
Inden for den økonomiske ramme, som godkendes af kirkeministeren, ansætter Rådet sit øvrige personale efter indstilling fra sekretariatschefen.

Rådet kan udarbejde retningslinjer for arbejdsgangen i forholdet mellem Råd og sekretariatschef for de sager, der hører under Rådets virksomhed.

danne retningslinjer udarbejdes som bilag til forretningsordenen.
tningslinjerne skal være vedtaget på et rådsmøde med stemmeflerhed.

5

gnskabsåret er kalenderåret.

det udarbejder inden hvert års 1. april et budget for det kommende regn-
absårs udgifter samt de indtægter, der kan søges og forventes som tilskud
Rådets arbejde fra fonde, foreninger, private, tipsmidler o.l.

dgetter indsendes til kirkeministeriet til godkendelse.

er udarbejdes et regnskab, der skal forelægges Rådet til godkendelse på et
dinært rådsmøde efter regnskabsårets slutning. Regnskabet godkendes og
derskrives af Rådets medlemmer.

gnskabet revideres af en statsautoriseret revisor, valgt på det årlige bud-
tmøde. I tilfælde af, at Rådet ønsker at skifte revisor, ansættes og afskedi-
s revisor efter forud opnået godkendelse fra kirkeministeriet.

ter vedtagelsen i Rådet og efter kirkeministerens godkendelse sendes
dets budget og regnskab til stiftsudvalgene til orientering.

7

er føres beslutningsprotokol over Rådets møder. Protokollen godkendes og
trædes ved medlemmernes underskift.

ter godkendelsen sendes kopi af protokollen til de mellemkirkelige
ftsudvalg.

8

det udpeger eller nominerer repræsentant(er) til organisationer m.v.,
ortil folkekirkens forbindelse varetages af Det mellemkirkelige Råd i hen-
ld til de vedtægter og bestemmelser, der er gældende for den pågælden-
organisation. Det udpegede medlem/den udpegede repræsentant er plig-
til at rapportere til Rådet om og fra møder i den pågældende organisa-
n om væsentlige forhold, hvori der ikke er pålagt tavshedspligt. I den

pågældende organisation indgår medlemmet som forpligtet på at varetage Rådets interesser, men medlemmet tegner ikke Rådet og kan ikke pålægges bundet mandat i sager af dogmatisk eller kirkepolitisk karakter. Rådet fastlægger reglerne for refusion af udgifter til deltagelse i møder i organisationer, hvortil der er udpeget medlemmer.

§ 9

Ændring af vedtægten kan ske efter vedtagelse på to hinanden følgende rådsmøder med mindst en måneds afstand, når 9 ud af de 12 medlemmer stemmer herfor.

Det mellemkirkelige Råds vedtægt er trådt i kraft første gang d. 9. juni 1990.

Ændring af vedtægten er sket efter vedtagelse på rådsmøde d. 25. januar 1995 og d. 14. marts 1995.